Bildande av naturreservatet Höjeådalen i Lunds kommun

Dnr TN 2020/0228

Innehåll

Bildande av naturreservatet Höjeådalen i Lunds kommun 1
1. Kommunens beslut 1
2. Uppgifter om naturreservatet 2
3. Syfte med naturreservatet 2
4. Skäl för beslut 3
5. Reservatsföreskrifter 5
6. Undantag från föreskrifter samt tillståndspliktig verksamhet 8
7. Upplysningar 9
8. Beskrivning av området 10
9. Skötselplan och förvaltning av naturreservatet 11
10. Överklagande 11
11. Bilagor 11

1. Kommunens beslut

Kommunfullmäktige i Lunds kommun beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats med röd linje på bifogad karta (bilaga 1a) som naturreservat. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Lunds kommun bifogad skötselplan (bilaga 5).

2. Uppgifter om naturreservatet

Områdets namn:	Naturreservatet Höjeådalen
Naturvårdsverket DOS:	1124988
Beslutsdatum:	2021-12-15
Skyddsform:	Naturreservat enligt Miljöbalken
Markägare:	Lunds kommun
Förvaltare:	Lunds kommun, genom tekniska nämnden.
Kommun:	Lund
Län:	Skåne län
Församling/socken:	Sankt Peters Klosters samt Helgeands församling/Lunds socken
Fastigheter:	Klostergården 3:1, 2:5, S:1, Väster 6:15, 6:16, Värpinge 16:18, 16:20, 17:26, 19:1, 19:3, 19:4, 19:6, 19:7, samt Lilla Råby 18:38.
Gränser:	Området är markerat med röd heldragen linje på bifogad karta (bilaga 1a)
Arealer:	68 ha
Lägesbeskrivning:	Sydväst om Lunds centrum.
Kartblad:	Ekonomiska kartan: 2C6G
Koordinat centralpunkt:	55°41'30.5"N 13°09'48.7"E
Naturgeografisk region:	6, Sydvästra Skånes slättlandskap
Vegetationszon:	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)
Vattendirektivet:	Södra Sverige, Skåne
Vattenförekomst (HID):	Höje å
Övriga bestämmelser:	Riksintresse Friluftsliv MB 3 kap 6§
Inskrivna nyttjanderätter:	Se bilaga 3
Dikningsföretag:	Höje å från St Lars i Lund till Bjällerup 1897, Lunds stad, område 2, 1968.
VISS:	Höje å WA73964556 / SE616862-134337

3. Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att tillgodose allmänhetens behov av områden för friluftsliv och förbättra förutsättningarna för tätortsnära rekreation och utomhuspedagogik. Inom området ska värdefulla natur- och kulturmiljöer vårdas, bevaras och återställas. Livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, nyskapas och återställas.

Precisering av syftet:

- Höjeådalens karaktär som tätortsnära friluftslivs- och naturområde med kulturhistoriska miljöer ska bevaras och utvecklas samt erbjuda en tilltalande landskapsbild;
- Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art-och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter;
- Bidra till att nå god ekologisk status i Höjeå samtidigt som omgivande våtmarksbiotoper bevaras, värnas och återställs;
- Miljöer som kan erbjuda en känsla av vild natur ska bevaras och återskapas;
- Naturmiljöer ska skötas naturvårdsinriktat, äldre träd och död ved och till dem knutna arter ska värnas och bevaras och tillgången på denna livsmiljö ska långsiktigt säkras;
- Bevara och utveckla betesmarker och övriga hävdade gräsmarker med träd- och buskrika områden och brynmiljöer;

- Bevara jordbruksmarken och den värdefulla flora och fauna som har funnits naturligt i odlingslandskapet och som främjar den biologiska mångfalden;
- Bidra till att uppnå lokala och nationella miljömål;
- Säkerställa att Källby reningsverk kan verka, utvecklas och i mån av behov i framtiden avvecklas, samtidigt som Höjeådalens natur- och rekreationsvärden bevaras.

Syftet ska nås genom att:

- ett område längs Höje å undantas från exploatering och bevaras som natur- och rekreationsområde,
- utnyttja områdets värden för friluftslivet samt naturgivna förutsättningar och underhålla och utveckla tillgängliggjorda delar av reservatet för det rörliga friluftslivet utan att de biologiska värdena går förlorade,
- anläggningar och anordningar kopplade till friluftsliv och rekreation ska anläggas, underhållas samt utvecklas,
- ge goda förutsättningar för undervisning och utomhuspedagogik,
- kopplingar till andra rekreationsområden bevaras och stärks,
- nyskapa naturmiljöer genom till exempel träd- och brynplantering. Inhemska växtarter ska användas,
- bevara och utveckla områdets biologiska mångfald i lövträdsmiljöer, vattendrag och ängs - och betesmarker,
- restaurera och återställa Höje å, rena och fördröja dagvattnet och skapa en varierad naturmiljö som gynnar limnisk flora och fauna,
- utpekade åkermarksytor brukas ekologiskt och särskilda bevarandeåtgärder ska vidtas vid behov för att stärka förekomsten av hotade åkerogräs inom reservatet,
- möjliggöra utveckling av dammarna vid Källby reningsverk i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling reningsverket,
- möjliggöra utveckling av reningsverkets område inklusive dammarna i naturvårds- och friluftslivssyfte vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket,
- vidta nödvändiga åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för EU-listade, fridlysta, rödlistade eller annars särskilt skyddsvärda arter.

4. Skäl för beslut

Höjeådalen utgör ett mycket betydelsefullt område på landskapsnivå, som grön infrastruktur och som bärare och producent av grundläggande ekosystemtjänster som helt saknas i det omgivande landskapet.

Höje å rinner genom ett intensivt brukat jordbrukslandskap som även har högt exploateringstryck. Bitvis är ån svårtillgänglig men vid tätorterna och städerna som den passerar är tillgängligheten högre. Området anses ha goda förutsättningar för berikande upplevelser, både p.g.a. dess natur- och kulturmiljöer men även då det finns goda förutsättningar för vattenknutna friluftsaktiviteter. Naturliga processer såsom översvämningsytor i betesmarkerna och i anslutande skogsmark talar om att det finns viktiga ekologiska funktioner i anslutning till vattendraget.

I princip all naturmark har bedömts hysa åtminstone ett visst naturvärde (klass 4) med högre naturvärden (klass 1 och 2) generellt kopplade till död ved, vattenmiljöer, betesmark och gamla träd. Intilliggande områden med höga naturvärden (klass 2) är bland annat Källby reningsdammar som är en populär plats för fågelskådning och flera mindre parksegment i Sankt Larsparken med förekomster av särskilt skyddsvärda träd och enstaka rödlistade arter.

Höje ås dalgång är av både regionalt och nationellt intresse att bevara. Delar av området omfattas av riksintresse enligt miljöbalken för både friluftsliv och kulturmiljövård (MB 3:6.). Värpinge by är dessutom ett sammanhängande område rikt på kulturarv.

Området har delvis en vild naturkaraktär och erbjuder naturupplevelser till framförallt Lundaborna men också mer långväga besökare. Genom tillgång till grönska och natur i Höjeådalen främjas människors hälsa, välbefinnande och mentala återhämtning. Området ger även tillgång till pedagogik utomhus som stärker inlärning, stimulerar till rörelse och vildare lek.

Genom att freda området från exploatering bidrar Lunds kommun till att uppnå antagna miljö- och friluftsmål kring god tillgänglighet till tätortsnära natur. Ett bildande av naturreservat innebär också att ett större område med relativt tysta miljöer och goda förutsättningar för rekreation kan skyddas. Lunds kommun ser det som fullt möjligt, och nödvändigt, att såväl reningsverk som natur- och rekreationsvärden samexisterar i Höjeådalen.

Att bilda naturreservat är en åtgärd som är listad i handlingsplanen som tillhör Grönprogrammet för Lunds kommun (2020) såväl som i det föregående Grönstruktur- och naturvårdsprogrammet (2006). Området finns även med i 'Närmare till naturen i Skåne – skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård' (2003) framtagen av Länsstyrelsen Skåne. Under 2019 gjordes en naturvärdesinventering av området. Där konstaterades att området hyser ett stort antal skyddsvärda arter och har en mycket viktig funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv.

Förordnandet är även förenligt med Lunds Översiktsplan (ÖP) (antagen 2018) där större delen av området pekas ut som naturmark samt som utvecklingsområde för friluftsliv och natur-upplevelse. Området finns även angivit i Fördjupad ÖP för Källby (ej antagen).

Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Frisk luft och En god bebyggd miljö.* Samt de nationella friluftsmålen *Tillgänglig natur för alla, Tillgång till natur för friluftsliv, Attraktiv tätortsnära natur, Skyddade områden som resurs för friluftslivet och Friluftsliv för god folkhälsa.*

Utöver riksintresse berörs naturreservatet även av:

- Strandskydd enligt miljöbalken (MB 7:13)
- Landskapsbildsskyddsområde enligt före detta Naturvårdslagen § 19. NVR-ID 2053168

Kommunen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet är av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets nyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten. Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt kommunens översikts- och detaljplaner.

Av ovan angivna skäl bör det angivna området avsättas som naturreservat.

4.1 Källby reningsverk samt dammar

Reservatet innefattar delar av VA SYDs verksamhetsområde med tillhörande dammar samt kringliggande tillfarts- och servicevägar mm (bilaga 1b). Syftet med att inkludera detta område är dels för att dammarna utgör en central värdekärna för reservatet, samt att säkerställa att området tillgängliggörs för naturvård och friluftsliv vid en eventuell framtida flytt.

Enligt beslut taget i kommunfullmäktige den 18 mars 2021 har Lunds kommun som avsikt att ansluta sin allmänna avloppsanläggning till Nya Sjölunda i Malmö. Det är dock inte förrän nytt tillstånd meddelas för Nya Sjölunda, en process Lunds kommun inte styr över, som det säkerställs att Källby reningsverk kan läggas ner.

Enligt reservatets föreskrifter är detta område vad avser drift, underhåll och utveckling av avloppsreningsverket, undantaget från reservatsbestämmelserna. Syftet med undantagen är att på bästa möjliga vis underlätta för pågående samt framtida verksamhet med syfte att rena avloppsvatten, samt att möjliggöra en eventuell framtida flytt och återställning av området. VA SYD har tillstånd att bedriva avloppsrening inom verksamhetsområdet. VA SYD har därmed rättighet och skyldighet att utföra för avloppsreningen nödvändiga drifts-, underhålls- och utvecklingsarbeten inom verksamhetsområdet. Dessa kan, så länge tillståndet gäller, inte inskränkas av ett reservatsbeslut hur detta än utformas.
Avloppsreningsdammarna är en del av Källbys reningsprocess och löpande underhåll innefattar bl. a:

- Genomföra slammäktighetsmätningar, tömma dammar, ta bort slam, lägga upp slam för avvattning, transportera slammet, genomföra reduktionsfiske, sätta in fisk för att upprätthålla den ekologiska balansen.
- Komplettera och röja vegetation i och kring dammarna för optimal funktion, tillsyn/skötsel/underhåll av anläggningen inkl komplettering av utrustning/anläggningar.

Det är också viktigt att kommunen kan genomföra naturvårds- och friluftsfrämjande åtgärder efter området har återställts. I det fall att reningsverket flyttas kommer föreskrifterna för området att skärpas efter att återställning och naturvårds- och friluftsfrämjande åtgärder genomförts.

4.2 Geotermianläggning

Inom föreslaget naturreservatet äger Kraftringen Energi dammar och tillhörande anordningar som utgör del i ett större infrastruktursystem med syfte att utvinna värme genom uttag av geotermiskt vatten. Anläggningen är exempel på en energilösning som återanvänder energi i ett kretslopp och är på så sätt särskilt viktig att värna om ur ett klimatomställningsperspektiv. Denna verksamhet bedrivs enligt miljötillstånd och vattendom, beslutat 1984-01-20 respektive 1988-05-11. Här föreskrivs villkoren för utsläpp av vatten till Höjeå samt övriga rättigheter och skyldigheter som föreligger med avseende på verksamheten.

Lunds kommun ser det som fullt möjligt och nödvändigt att såväl geotermianläggningen som natur- och rekreationsvärden samexisterar i Höjeådalen. Enligt reservatets föreskrifter är geotermianläggningen vad avser drift, underhåll och utveckling undantaget från reservatsbestämmelserna.

5. Reservatsföreskrifter

För att trygga syftena med naturreservatet ska de föreskrifter gälla som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, så att skador på naturen inte uppstår eller så att den biologiska mångfalden inte påverkas negativt samtidigt som det rörliga friluftslivets intressen tillgodoses. A-föreskrifterna är förbudsföreskrifter som riktar sig till markägaren. B-föreskrifterna är de föreskrifter som reglerar vad markägaren ska tåla, bland annat i form av skötsel av naturreservatet. C-föreskrifter är ordningsföreskrifter som riktar sig till både allmänheten och markägaren. Det finns undantag från flera av föreskrifterna, samt verksamheter vilka är tillståndspliktiga. Dessa omnämns efter föreskrifterna i avsnittet 'undantag från föreskrifter och tillståndspliktig verksamhet'.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller vidta åtgärder såsom att plöja, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, tippa, dumpa, muddra, borra, markbearbeta, hårdgöra mark eller på annat sätt förstöra eller skada fasta naturföremål, ytbildning eller vattenområden,

2. anordna upplag,

3. uppföra eller anlägga ny byggnad eller annan anläggning eller anordning som exempel; mast, stängsel, hägnad, brygga, flaggstång, antenn, vindkraftverk, elskåp,

4. dra fram eller på annat sätt anlägga mark-, vatten- eller luftledning/kabel eller liknande anordningar,

5. anlägga vägar eller stigar,

6. avverka, gallra, röja, föra bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd, buskar och vegetation,

7. inom betesmarker använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra växtnäringsämnen, kalk, handelsgödselmedel eller jordförbättringsmedel,

8. plantera, så eller sätta ut för området främmande eller ej naturligt förekommande växt- eller djurarter,

9. bedriva jakt,

10. utföra vattenreglering, dämma, leda bort vatten eller på annat sätt påverka hydrologin.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet, såsom arrendator, att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser och stigar, skyltning och upplysning om naturreservatet,

2. naturvårdande åtgärder såsom skötsel av mark, vatten och anläggningar innefattande t ex åkerbruk, plantering av träd och buskar, betesdrift och stängsling, slåtter, träd- och skogsvård,

3. åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av vilt, främmande eller invasiva arter,

4. anläggning, drift och underhåll av anordningar för allmänhetens rekreation, pedagogik och tillgänglighet såsom parkeringsplatser, vägar, besökscenter, stigar, cykelvägar, grillplatser, toaletter, bryggor, naturinformation, utegym, rastplatser inklusive bord och bänkar, stängselövergångar, eller annan anläggning som är förenlig med reservatets syfte,

5. utförande av åtgärder för, av förvaltaren, utpekade rödlistade eller andra skyddsvärda arter,

6. undersökningar i samband med dokumentation och uppföljning av fauna och flora, samt mark-och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och visats samt ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avsiktligt störa djurlivet eller betande djur,

2. skada levande eller döda träd och buskar eller vegetation i övrigt samt avlägsna eller föra bort död ved från området,

3. gräva, hacka, borra, måla, dämma, pumpa eller på annat sätt skada fasta naturföremål, markytor eller vattenmiljöer,

4. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur förutom på särskilt anvisad plats, samt underlåta att plocka upp spillning efter hunden,

5. tälta eller sätta upp utrustning för övernattning,

6. ställa upp husvagn, husbil eller motsvarande,

7. göra upp öppen eld eller använda engångsgrill, sprit-eller gasolkök eller liknande utrustning annat än på särskilt anvisad plats,

8. anordna upplag, tippa trädgårdsavfall eller skräp,

9. köra motordrivet fordon annat än på anvisad väg,

10. cykla eller rida/köra med häst förutom på anvisad väg, stig eller plats,

11. starta eller landa med luftfartyg eller annat fjärrmanövrerat obemannat luftfartyg inom reservatet.

Vidare är det förbjudet att utan förvaltarens skriftliga tillstånd:

12. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,

13. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar, med undantag av enstaka beläggsexemplar, under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,

14. sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning på andra platser än särskilt anvisade,

15. anordna tävlingar eller arrangemang som kan skada eller störa naturmiljön,

16. på ett störande eller högljutt sätt använda ljudanläggningar, musikinstrument eller motsvarande,

17. uppföra någon form av anläggning eller ställa upp för reservatet främmande föremål,

18. sätta ut bikupor.

6. Undantag från föreskrifter samt tillståndspliktig verksamhet

6a. Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C gäller inte allmänna vägar och skall inte utgöra hinder för:

1. förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel eller för förvaltarens tillsyn av området enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan,
2. den kommunala VA-huvudmannen att, inom verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1d), utföra det underhåll, den drift och den utveckling som krävs för driften av Källby avloppsreningsverk,
3. den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1d), utföra drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, ledningsrätter, dagvattendammar och andra anläggningar som hänför sig till VA-verksamhet,
4. sanerings- eller återställandeåtgärder, efterbehandlingsåtgärder eller tillskapande av dagvattendammar kopplade till nedläggning av Källby reningsverk. Ansvaret för dessa åtgärder påverkas inte av reservatbeslutet utan åvilar VA-huvudmannen,
5. att möjliggöra utveckling i VA-huvudmannen eller förvaltarens regi av dammarna vid Källby reningsverk samt tillhörande anläggningar och utlopp i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket,
6. att möjliggöra utveckling av reningsverkets område inklusive dammarna i naturvårds- och friluftslivssyfte vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket,
7. skogligt underhåll, underhåll, drift och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, vägrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, Trafikverket, tele-, energi- och eldistributörer, fiber samt vatten-och avlopp (bilaga 3a), gällande tillstånd för geotermianläggningar (bilaga 3b). Framtida ledningsägare har rätt att utföra drift- och underhållsarbete på de ledningar inom naturreservatsgränsen som får ny ledningsdragning till följd av ombyggnation av E22 enligt lagakraftvunnen vägplan (bilaga 3c och 3d). Under perioden för underhåll är motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket tillåtna, även innefattande parkering av fordon. Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,
8. Anläggning och byggnation enligt lagakraftvunnen vägplan samt planerade ledningsdragningar i anslutning till ombyggnation av E22 (bilaga 3c och 3d),
9. underhåll samt utbyggnad av dubbelspårig järnväg på bro eller i tunnel utmed befintlig sträckning. Åtgärder för trädsäkring längs med järnvägen får utföras utan hinder av reservatföreskrifterna dock får trädsäkringszonen ej överstiga 5 meter på respektive sida om järnvägsfastigheten,
10. ersättning av befintlig luftledning för el med markförlagd kabel på samma plats eller längs med vägar i reservatet. Inför utförandet ska skriftligt samråd ske med förvaltaren,
11. åtgärder i samband med miljöövervakning i kommunal eller statlig regi,
12. av ansvarig förvaltare eller den förvaltaren uppdrar åt att utföra underhåll och drift av vägar, stigar, parkeringsplatser, byggnader, lekplatser och liknande anläggningar,
13. Skyddsjakt, jakt på främmande arter och jakt i naturvårdsförvaltningens regi, samt avlägsnande av arter som bedöms som invasiva och främmande för området enligt Naturvårdsverket samt EU-förordningen om invasiva arter,

14. av förvaltaren eller aktörer som har fått tillstånd av förvaltaren att utföra uppförande och underhåll av byggnader, anläggningar, parkeringsplatser och liknande som behövs för naturvård, pedagogik och rekreation,
15. av förvaltaren eller aktörer som har fått tillstånd av förvaltaren att utföra grävning och schaktning samt utfyllnad och underhåll av nya våtmarker, dammar, bullervallar, stigar, vägar och grundläggning av byggnader och andra anläggningar för naturvård, pedagogik och rekreation för allmänheten samt för trafiksäkerhetshöjande åtgärder,
16. driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar och parkeringsplatser för motorfordon tillhörande vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar,
17. underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag samt avvattning av massor från denna, inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden,
18. dikning, plöjning och markbearbetning samt användning av kemiska eller biologiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel på odlingsmark,
19. angörandet av gång-och cykelbro i anslutning (max 30m från) till befintlig dragning av Malmövägen,
20. anlägga bro för kollektivtrafik samt cykeltrafik med sammankoppling till väg 108 i befintlig sträckning av stambanan över Höje å,
21. Lunds kommun får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter. Dispensärenden hanteras av miljönämnden.

6b. Tillståndspliktig verksamhet

Följande åtgärder kräver tillstånd från Lunds kommun:

- För den kommunala VA-huvudmannen, samt producent av dricksvatten att utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster.

- Nya ledningsdragningar tillhörande ombyggnationen av E22 (utöver undantag specificerade under avsnitt 6a) och utvecklingen av nya stadsdelen Källby samt planerad utbyggnad av Trolleby och Flackarps by i Staffanstorps kommun såsom el-, gas-, fjärrvärme-, VA- och fiberledningar, samt tillkommande dagvattenlösningar.

7. Upplysningar

Lunds kommun vill upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken gäller även om beslutet överklagas, samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen,
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13-18 §§),
- 11 kap 9a § miljöbalken med krav på anmälan till Länsstyrelsen vid åtgärder i vatten. Detta kan t.ex. vara grävning, fyllning eller dämning eller utförande av anläggningar i ett vattenområde som t.ex. bryggor och trummor,
- 2 kap kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd för fornlämningar,

- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- lokala, kommunala ordningsföreskrifter,
- bestämmelserna i ett naturreservat gäller före allemansrätten.

8. Beskrivning av området

Höjeådalen är ett natur- och rekreationsområde vid Lunds stads södra gräns. Reservatet utgörs av en mycket varierande natur längs Höje ås dalgång som skapar en sammanhängande, grön korridor mellan Värpinge och Höjebromölla.

Området präglas av mötet mellan stad och land. Industri- och bostadsområden med sina parker möter det moderna åkerlandskapet där Höje å bryter av med en rest av kulturlandskap i form av våtmarker och betesmarker.

Miljöerna är i huvudsak unga, bestående av igenväxande marker från historisk äng, åker eller betesmark mot högörtsängar, buskmark och lövskogar och de fuktiga gräsmarkerna översvämmas ofta av det näringsrika vattnet från Höje å. Strandängarna på båda sidor ån är de sista ängsmarkerna i ”fullåkerbygden”, även om i princip inga krävande ängs- eller betesmarksväxter återstår i hela området. Delar av området har aldrig varit plöjd vilket har ett stort kulturhistoriskt värde samt är av betydelse för biologisk mångfald av markorganismer.

Högre naturvärden (klass 1 och 2) är generellt kopplade till död ved, vattenmiljöer eller gamla träd. Lokalerna med högsta naturvärde återfinns i nordvästra delen i en trädklädd betesmark samt en mindre dunge med i båda fallen flera skyddsvärda träd och rödlistade arter.

I fuktskogarna och på strandängarna längs Höje å trivs arter som på något sätt utnyttjar ån, intilliggande Källby reningsdammar, eller lever i fuktiga till blöta miljöer, t.ex. trollsländor, groddjur, fåglar och, fladdermöss.

Fågellivet är rikt, särskilt kring buskmarkerna och trädridåerna vid vattnet. Över 200 fågelarter finns rapporterade från dalgången, både vanliga arter och sällsynta. Kungsfiskare syns ofta födosökande i området.

Området är även artrikt och individrikt på fladdermöss. Störst betydelse för fladdermöss inom området finns i dess fuktiga delar, det vill säga Höje å med strandzon.

Utöver de värden som är kopplade till Höje å och dess direkta omgivning inom reservatet finns även i området värdefulla parkmiljöer. Intilliggande Sankt Larsparken bildar en halvöppen lundmiljö med ett större antal gamla träd som alla är av betydelse för biologisk mångfald. Flera av träden är särskilt skyddsvärda då de hyser rödlistade arter och har sällsynt hög ålder eller strukturer som håligheter med mulm.

Buskmarker, öppna betesmarker och lövskog med gamla träd bidrar till ett rikt djur- och växtliv. Gamla hamlade pilar, askar och hästkastanjer kantar vattendraget och på flera ställen finns faunadepåer från grova träd som har avverkats.

Idag är Höjeådalen ett populärt närrekreationsområde för boende i Lund samt Värpinge by och det enda tätortsnära naturområde i sin storlek i ett landskap som starkt präglas av det storskaliga åkerbruket och infrastruktur.

Området nyttjas för naturupplevelser, rekreation, friluftsliv, kulturell upplevelse, pedagogik, spontanidrott och socialt umgänge samt till utflykter och undervisning för förskolor och skolor i Lunds kommun.

I anslutning till naturområdet finns planer på utbyggd järnväg, ny pendeltågsstation samt utbyggnad av den nya stadsdelen Källby och förtätning av befintlig bebyggelse.

9. Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Lunds kommunfullmäktige fastställer med stöd av 3 § förordningen (1998:1 252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan att gälla tills vidare (bilaga 5, separat dokument). Inom ramen för denna kan kommunen fortlöpande meddela direktiv om förvaltningen.

Lunds kommun och den nämnd som har naturvårdsansvaret skall vara naturvårdsförvaltare. Vid förvaltningen skall fortlöpande samråd ske med arrendatorer, markägare, övriga berörda förvaltningar inom Lunds kommun och berörda myndigheter.

Beslutet ska kungöras i ortstidning enligt 27§ förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning.

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av området.

10. Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen, förvaltningsavdelningen i Skåne län. Information om överklagande se bilaga 4.
Sammanställningen från remissförfarandet bilägges beslutet (bilaga 6).
Beslut i detta ärende har fattats av kommunfullmäktige i Lunds kommun vid sammanträde den 2021-12-15, protokoll §378 (dnr KS 2020/0409, bilaga 7).

11. Bilagor

1. A. Avgränsning Höjeådalens naturreservat – översikt
   B. Avgränsning Höjeådalens naturreservat – västra
   C. Avgränsning Höjeådalens naturreservat – östra
   D. VA Syds verksamhetsområde
2. Sändlista
3. A. Förteckning över fastigheter och nyttjanderätter
   B. Kartor över geotermiska ledningar
   C. Karta över lagakraftvunnen vägplan för ombyggnad av E22
   D. Karta över planerade ledningsdragningar i samband med ombyggnation av E22
4. Hur man överklagar kommunens beslut
5. Förslag till skötselplan med bilagor
6. Remissammanställning
7. Kommunfullmäktige beslut

Bilaga 1A. Avgränsning naturreservatet Höjeådalen - översikt

Bilaga 1B. Avgränsning av naturreservatet Höjeådalen – västra

Bilaga 1C. Avgränsning av naturreservatet Höjeådalen – östra

Bilaga 1D. VA SYDs verksamhetsområde

Bilaga 2. Sändlista

Länsstyrelsen i Skåne län, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Boverket, Box 534, 371 23 KARLSKRONA
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
SGU, Box 670, 751 28 UPPSALA
Lantmäterimyndigheten, Lantmäteriet, Box 50590, 202 15 MALMÖ
Skogsstyrelsen, Box 6, 243 21 HÖÖR
Transportstyrelsen 601 73 Norrköping
Polismyndigheten i Lund, Box 13, 221 00 LUND
Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg
Statens jordbruksverk, Vallgatan 8, 551 82 Jönköping
SLU Alnarp, Box 190, 234 22 Lomma
Lunds Universitet, Byggnadsenheten, Box 117, 221 00 LUND
Klostergårdens byalag: sekreterare@klostergardens-byalag.se
Stiftelsen Skånska Landskap: info@skanskalandskap.se

Innehavare av särskild rätt
E.ON Elnät Sverige AB: [redacted]
E.ON Gas Sverige AB: gas.planer@eon.se
E.ON Värme Syd Sverige AB, regionmalmoplaner.evs@eon.se
E.ON energidistribution AB, Nobelvägen 66, 212 15 Malmö
Kraftringen Nät AB, Box 25, 221 00 Lunds kommun
Scania Real Estate Lund Aktiebolag, C/O Scania Real Estate Services AB, 151 87 Södertälje
Staten Trafikverket, 781 89 Borlänge
[redacted]
Telia Sonera Skanova AB, Isbergs gata 2, 205 21 Malmö
Circle K Sverige AB, 118 88 Stockholm
Tele2 Sverige AB, 106 66 Stockholm
AB Sydvatten, Hyllie Stationstorg 21, 215 32 Malmö

Föreningar och intresseorganisationer
Naturskyddsföreningen i Skåne, Box 1013, 221 04 LUND
Lunds Naturskyddsförening: lund@naturskyddsforeningen.se
Lundabygdens fågelklubb, [redacted]
Lunds Botaniska Förening, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 LUND
Friluftsfrämjandet, Lundaavdelningen, [redacted]
Lunds Fältbiologer: lund@faltbiologerna.se
Kulturen, Stadsantikvarien, Box 1095, 221 04 LUND
Entomologiska sällskapet i Lund, c/o Ekologihuset, Sölvegatan 37, 223 62 LUND
Puggehatten – Skånes mykologiska förening, Botaniska muséet, Box 117, 221 00 LUND
Höjeådalens Intresseförening: hojeadalen@gmail.com, [redacted]
Värpinge Golfklubb, Fackklubbsvägen 2, 227 63 Lund
Skånes Ornitologiska Förening: birds@skof.se
Höje å vattenråd: [redacted]
Höje Å fiskevårdsområde: hojeafvo@hotmail.com
Sportfiskarna Skåne: info@sportfiskarnaskane.se
Artdatabanken: artdatabanken@slu.se

Cykelfrämjandet Malmö-Lund: info@cykelframjandet.se
Lunds Brukshundsklubb: info@lundsbrukshundklubb.se
Lunds Orienteringsklubb: info@lundsok.se

Arrendatorer
[redacted]

Fastigheter utanför området
Lunds kommun
[redacted]
North Bridge Sweden Syd Ab, C/o Clarendon House Capital Grev Turegatan 3, 114 46 Stockholm
Lycke Lund Fastighets Ab, c/o Riksbyggen Ekonomisk Förening, 106 18 Stockholm
Fastighetsaktiebolaget H-Rup, C/o Ikano Bostad Ab Box 31066, 200 49 Malmö
Hemsö Öresund Kommanditbolag, Box 24281, 104 51 Stockholm
Nyfosa I-Parken I Lund Aktiebolag, Box 4044, 131 04 Nacka
Riksbyggen Bostadsrättsförening S:t Lars Park, C/o Riksbyggen Box 24004, 224 21 Lund
Lund Loke 4 Ab, Box 83, 246 21 Löddeköpinge
Lilla Råby Fastighets Ab, Hedentorpsvägen 8, 291 59 Kristianstad

Staffanstorp kommun
[redacted]
Flackarp 7:1 Stift Akademihemman, Box 117/Univers.ekon.enh, 221 00 Lund
[redacted]

Internt Lunds kommun
Kommunstyrelsen
Byggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Miljönämnden
Barn- och skolnämnden
Tekniska förvaltningen: Gatu- och trafikavdelningen, Mark- och exploateringsavdelningen
VA SYD, Box 191, 201 21 MALMÖ
Lunds kommuns Fastighets AB
Kommunala lantmäterimyndigheten
Kommunala funktionshinderrådet
Servicenämnden

[redacted]

Lantmäterimyndigheten
i Lunds kommun

Fastighetsförteckning

2020-07-22

Ärendenummer
M207100

Handläggare
[redacted]

Ärende Förteckning till nytt naturreservat i Höjeådalen

Kommun: Lund Län: Skåne

Fastigheter inom området (fastigheter, sämjelotter, fiskelotter, byggnad å, allmänt vattenområde)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Övrigt
Innerstaden 1:1	Staten Trafikverket 781 89 BORLÄNGE	
Klostergården 2:5	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Klostergården 3:1	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Lilla Råby 18:38	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Loke 4	Lund Loke 4 AB Box 83 246 21 LÖDDEÖPINGE	
Värpinge 16:18	Lunds Kommun Box 41 221 00 Lund	
Värpinge 16:20	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Värpinge 17:26	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Värpinge 19:1	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Värpinge 19:3	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Värpinge 19:6	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	

Fastigheter inom området (fastigheter, sämjelotter, fiskelotter, byggnad å, allmänt vattenområde)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Övrigt
Värpinge 19:7	Lunds Kommun Box 41 221 00 Lund	
Värpinge 19:4	Lunds Kommun Box 41 221 00 Lund	
Värpinge 19:5	Lunds Kommun Box 41 221 00 Lund	
Väster 6:15	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Väster 6:16	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	

Marksamfälligheter inom området (samfälld mark, samfällt vatten, samfällt fiske, allmänningar)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Klostergården S:1 **Delägande fastigheter**:		VÄG
Klostergården 1:5	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Klostergården 1:6	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Klostergården 3:1	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	
Vattenverket 1	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	

Rättigheter inom området (servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt, vägrätt, viltvårdsområde, fiskevårdsområde, rättigheter mineral/torv)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Serv 1 **1281K-20707.1** **Förmånsfastigheter:**		Trädsäkring
Håstad 29:1	Staten Trafikverket 781 89 Borlänge	

Rättigheter inom området (servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt, vägrätt, viltvårdsområde, fiskevårdsområde, rättigheter mineral/torv)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Innerstaden 1:1	Staten Trafikverket 781 89 Borlänge	
Vallkärratorn 8:85	Staten Trafikverket 781 89 Borlänge	
Serv 2 **1281K-R128.1**	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	Väg
Serv 3 **1281K-B896.1**	Lunds Kommun Box 41 221 00 LUND	Väg
Serv 4 **1281K-21027.2**	Scania Real Estate Lund Aktiebolag C/O Scania Real Estate Services AB 151 87 Södertälje	Avlopp
Serv 5 **1281K-21027.1**	Scania Real Estate Lund Aktiebolag C/O Scania Real Estate Services AB 151 87 Södertälje	Väg
Serv 6 **D-2018-00751481:1.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Elledningar
Serv 7 **1281IM-10/23405**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Elledning
Serv 8 **1281IM-13/10023.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Fjärrvärmeledning
Serv 9 **1281IM-12/12998.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Elledning
Serv 10 **12-IM3-47/229.1**	OBS! Igen förmånshavare i fastighetsregistret	Ledning
Serv 11 **12-IM3-51/49.1**	OBS! Igen förmånshavare i fastighetsregistret	Ledning
Serv 12 **12-IM3-56/687.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Ledning

Rättigheter inom området (servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt, vägrätt, viltvårdsområde, fiskevårdsområde, rättigheter mineral/torv)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Serv 13 **12-IM3-60/1464.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Ledning
Serv 14 **12-IM3-64/620.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Ledning
Serv 15 **1281K-B902.1**	Lunds Kommun Box 41 221 00 Lund	Väg
Serv 16 **12-FLA-49.1**	[redacted]	Vattning
Nyttjr 1 **55/301**	Telia Sonera Skanova AB Isbergs gata 2 205 21 Malmö	Tele
Nyttjr 2 **68/3482**	Telia Sonera Skanova AB Isbergs gata 2 205 21 Malmö	Tele
Nyttjr 3 **74/7232**	Troligen till förmån för Circle-K Circle K Sverige AB 118 88 Stockholm	Område mm
Lr 1 **1231-593.1**	Tele2 Sverige AB	Tele
Lr 2 **1231-593.2**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Tele
Lr 3 **1230-1125.1**	OBS! Förmånshavare saknas	Gas
Lr 4 **1230-1167.1**	OBS! Förmånshavare saknas	Starkström
Lr 5 **1281K-20525.3**	Lunds Kommun Tekniska Förvaltningen Box 41 221 00 LUND	Avlopp

Lr 6 **1281K-8218:A660.2**	Telia Sonera Skanova AB Isbergs gata 2 205 21 Malmö	Tele
Lr 7 **1231-335.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Tele
Lr 8 **1281K-9540:B1351.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	El-, naturgas-, fjärrvärmeanl
Lr 9 **1281K-8667.1**	AB Sydvatten Hyllie Stationstorg 21 215 32 Malmö	Vatten
Lr 10 **1231-336.1**	Tele2 Sverige AB	Tele
Lr 11 **1281K-8492.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Ledning för geotermalvatten
Lr 12 **1281K-21070.1**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Tele
Lr 13 **1281K-8507.2**	Kraftringen Nät AB Box 25 221 00 Lund	Ledning för geotermalvatten
Lr 14 **1230-1125.2**	OBS! Förmånshavare saknas	Elektronisk kommunikation
Lr 15 **1281K-9192.1**	OBS! Förmånshavare saknas	Underjord avvattningsledn o damm

Upplysning
Utredningen saknar servitut som eventuellt tillkommit genom vattendom eller liknande. Vidare saknas eventuellt avtalsrättigheter som inte är offentliggjorda genom inskrivning.
Utredningen saknar rättskraft. Avtalsrättigheter är ej utredda.

Fastighetsförteckningen upprättad av

[redacted]

Bilaga 3B kartor över geotermiska ledningar

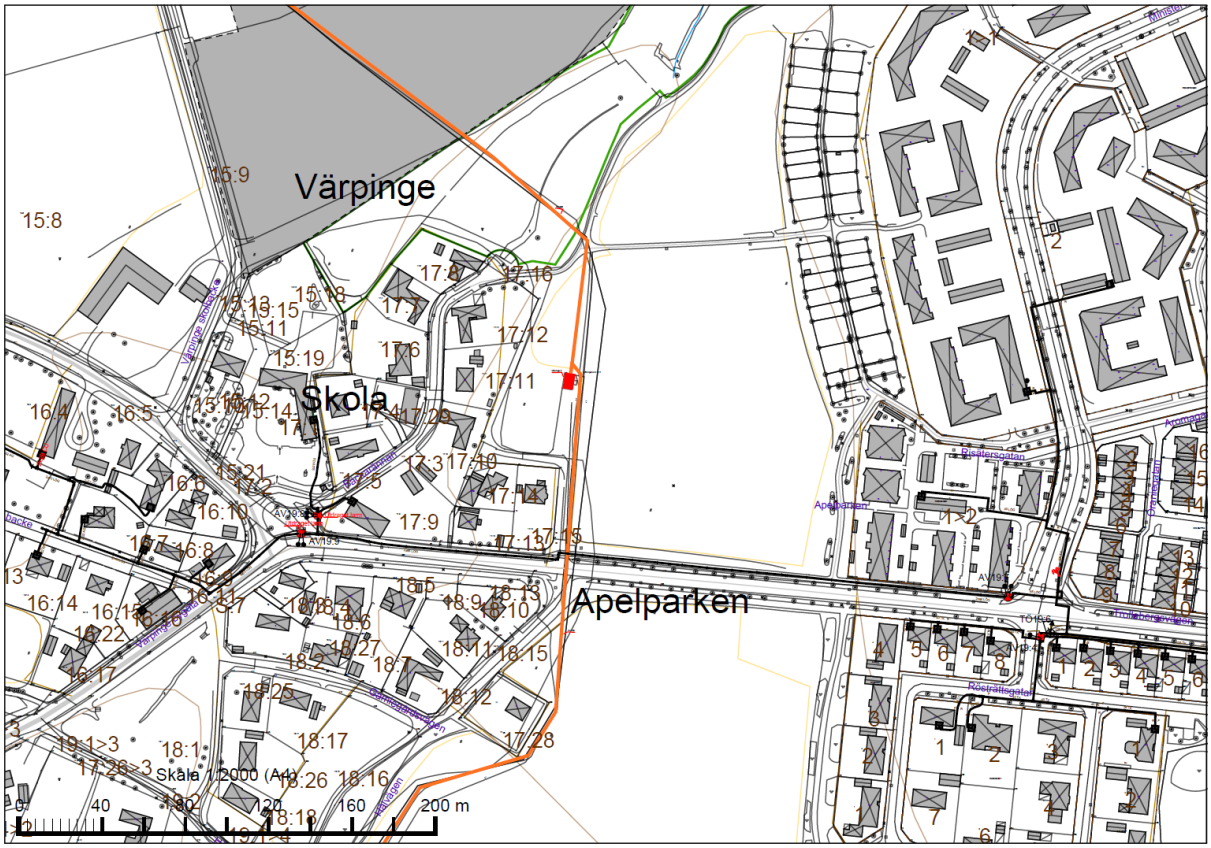

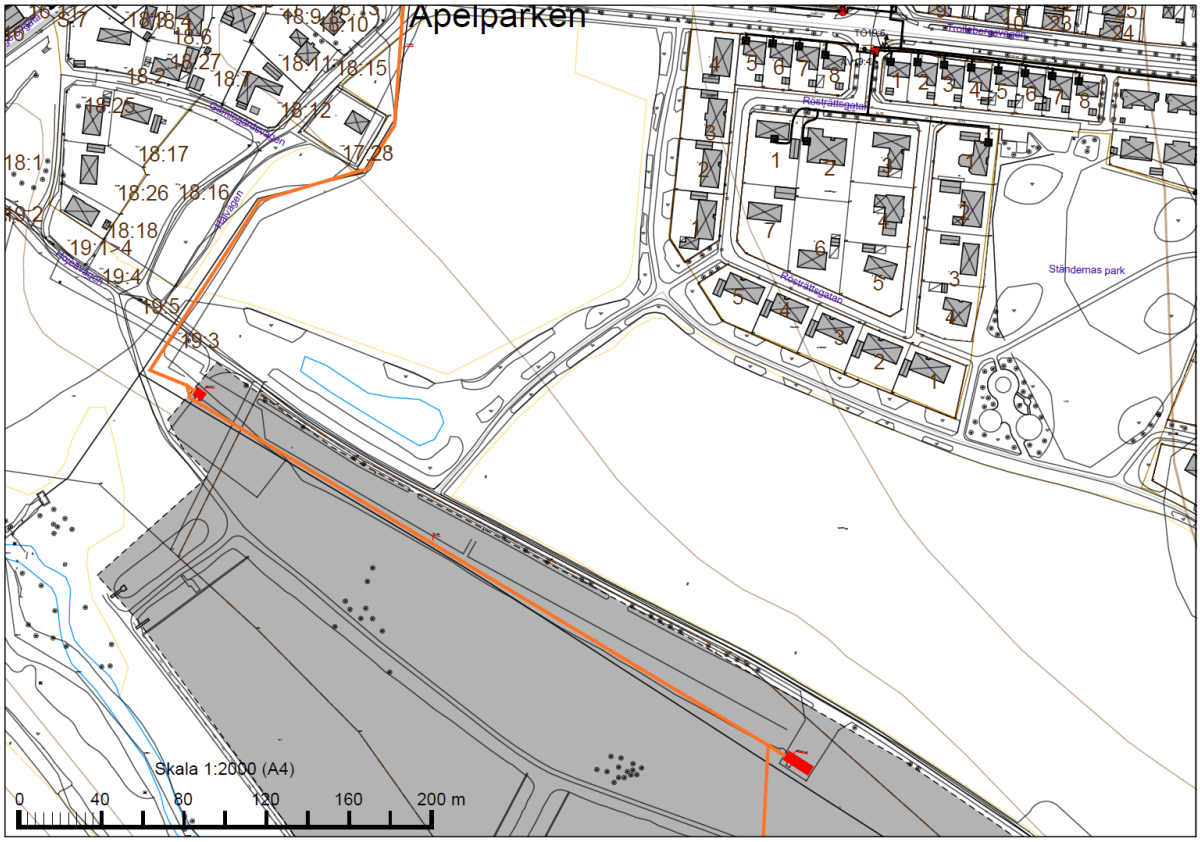

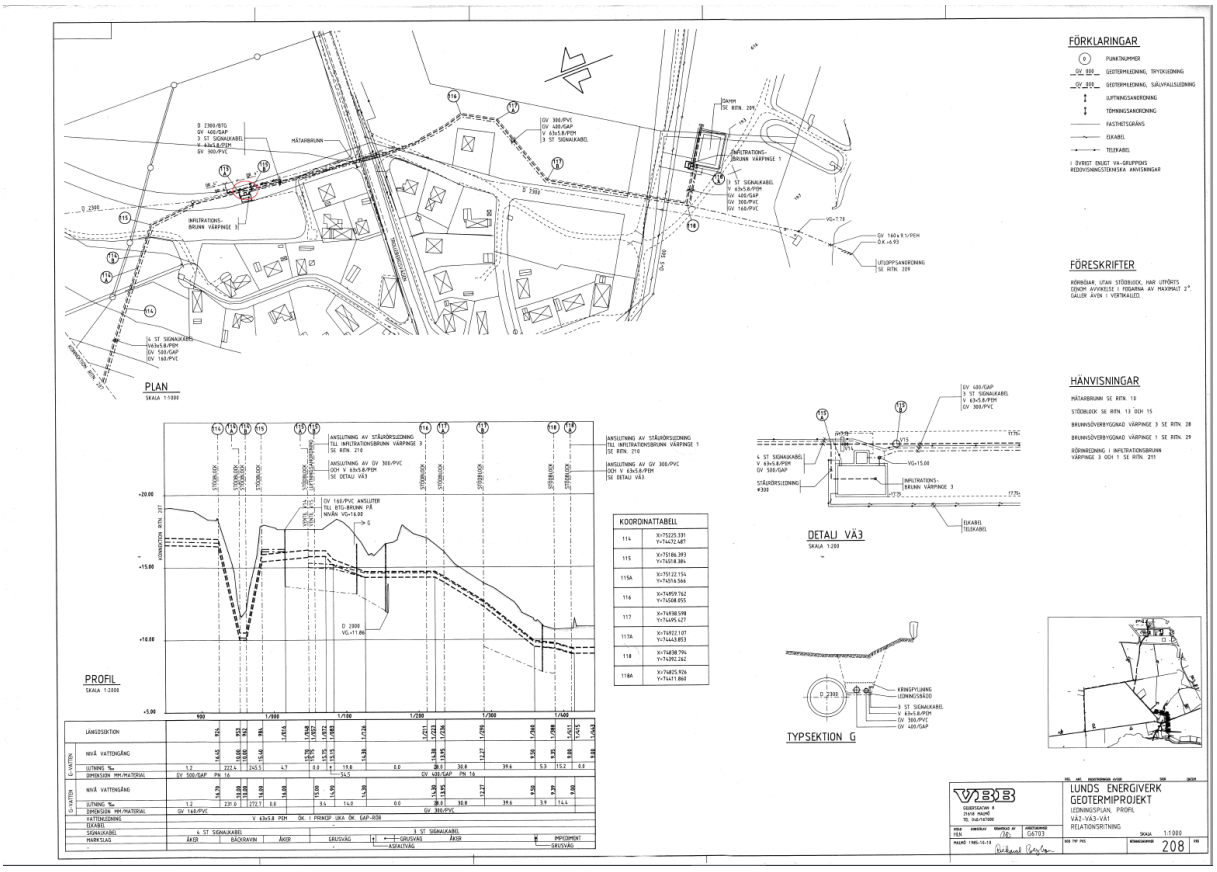
PLAN
SKALA 1:1000
PROFIL
SKALA 1:2000
DETALJ VÄ3
SKALA 1:200
TYPSEKTION G
FÖRKLARINGAR
FÖRESKRIFTER
HÄNVISNINGAR
KOORDINATTABELL
LUNDS ENERGIVERK
GEOTERMIPROJEKT
LEDNINGSPLAN, PROFIL
VÄ2-VÄ3-VÄ1
RELATIONSRITNING
SKALA 1:1000
208

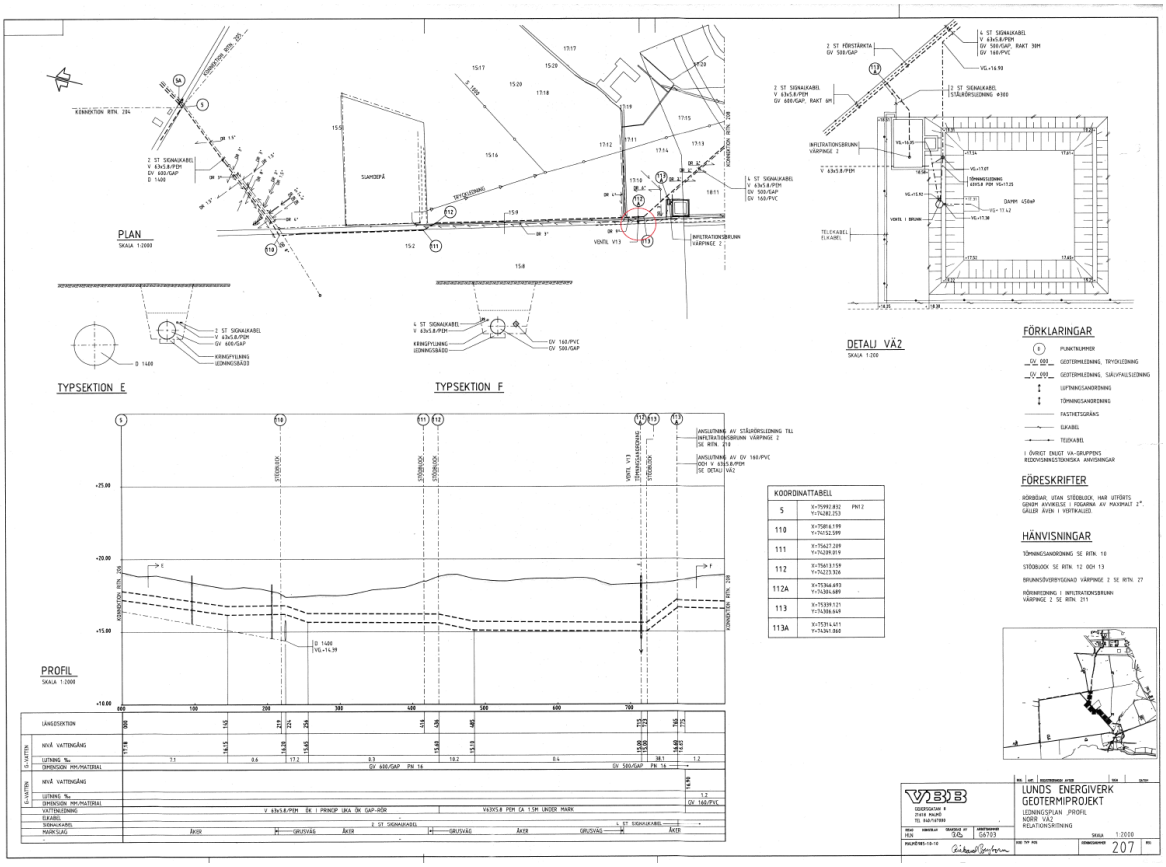
PLAN
SKALA 1:2000
PROFIL
SKALA 1:2000
TYPSEKTION E
TYPSEKTION F
DETALJ VÄ2
SKALA 1:200
FÖRKLARINGAR
FÖRESKRIFTER
HÄNVISNINGAR
KOORDINATTABELL
LUNDS ENERGIVERK
GEOTERMIPROJEKT
LEDNINGSPLAN, PROFIL
NÖRR VÄ2
RELATIONSRITNING
SKALA 1:2000
207

Bilaga 3c karta över lagakraftvunnen vägplan för ombyggnad av E22

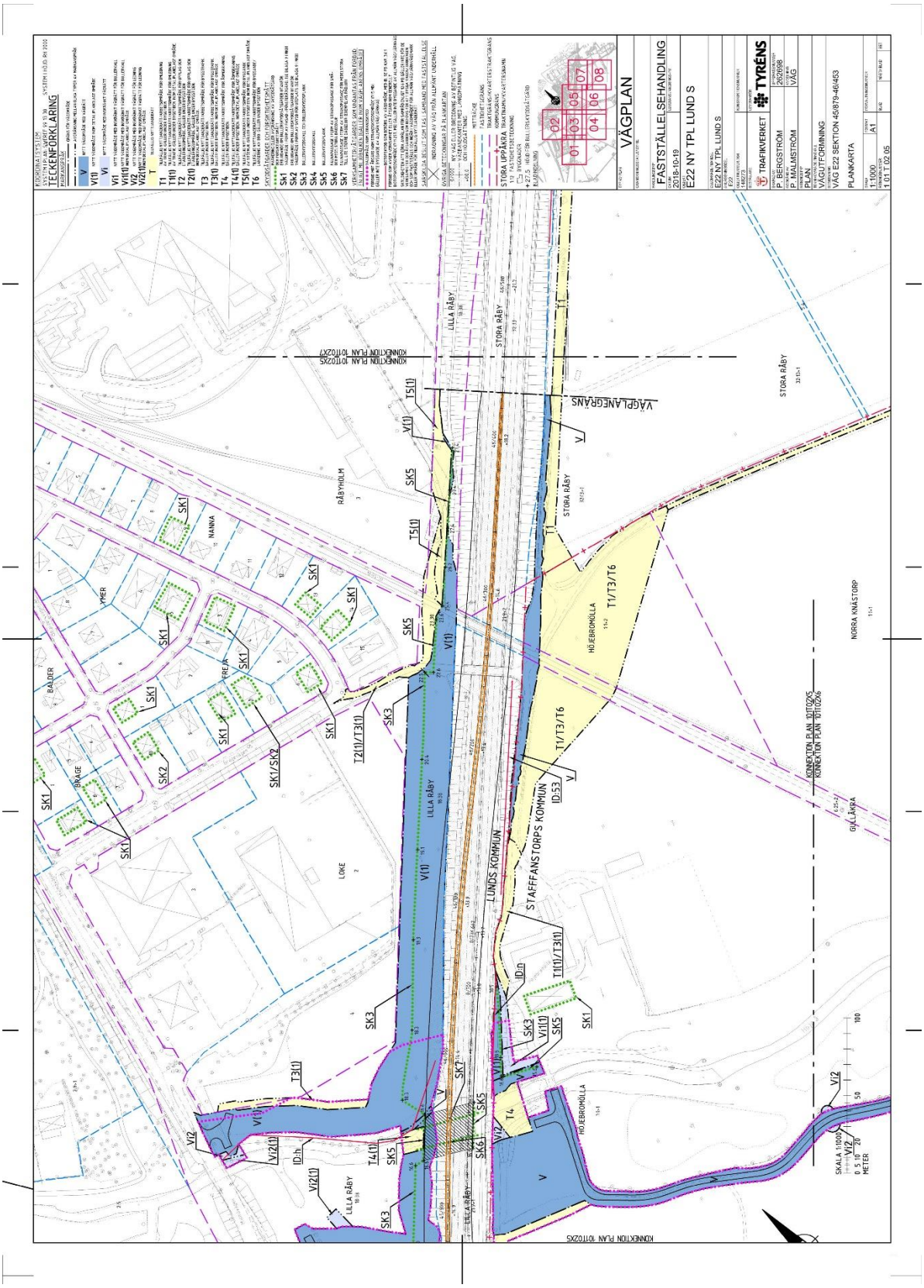

Bilaga 3d karta över områden med planerade ledningsdragningar i samband med ombyggnation av E22

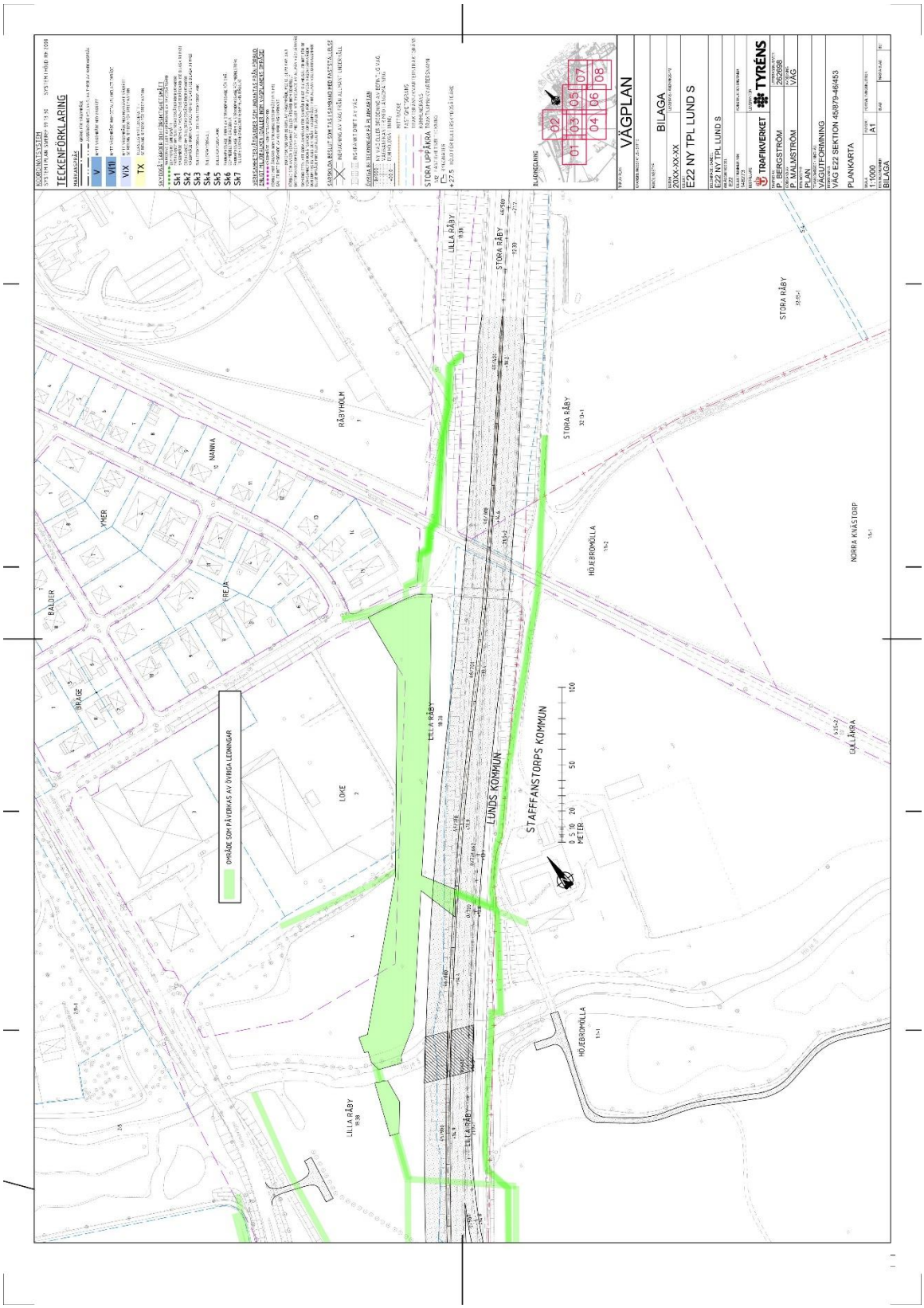

Bilaga 4. Hur man överklagar kommunens beslut

Kommunens beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av naturreservat får överklagas (19 kap 1 § miljöbalken). Beslut får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot (16 kap 12 § miljöbalken). Vissa ideella föreningars rätt att överklaga enligt 16 kap 13 § miljöbalken gäller enbart domar och beslut om tillstånd, godkännande och dispens, alltså inte bildande, ändring eller upphävande av reservat.
Om du vill överklaga Lund kommuns beslut ska du skriva till Länsstyrelsen Skåne, förvaltningsavdelningen.

Överklagandet ska dock skickas till:

Lunds kommun
Box 41
221 00 LUND

Av överklagandet ska framgå vilket beslut som du överklagar (ange diarienummer) och hur och varför du vill att beslutet ska ändras.

Skrivelsen ska undertecknas. Uppge även namn och telefonnummer. Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, så bör du skicka med detta.

Lunds kommun måste ha fått ditt överklagande senast den (datum anges när beslut är taget i kommunfullmäktige). Annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

Behöver du veta mera om hur du ska göra kan du kontakta Lunds kommun på tel. 046-359 50 00 (växel)

Bilaga 5

Skötselplan för naturreservatet

Höjeådalen

Innehållsförteckning

1.	Inledning, allmän beskrivning och bevarandevärden.	29
2.	Syfte med reservatet	30
3.	Beskrivning av området	32
3.1.1.	Administrativa uppgifter	32
3.2.1.	Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	32
3.2.2.	Arkeologiska fynd	34
3.2.3.	Geovetenskaplig och hydrologisk beskrivning	35
3.2.4.	Biologisk beskrivning	35
3.3.	Rekreation, pedagogik, friluftsliv och information	39
5.	Översikt över planerad markanvändning och skötsel	41
5.1.	Övergripande mål och riktlinjer	41
5.2.	Generella mål och åtgärder för friluftsliv och naturvärden	41
6.	Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområden	42
6.1.	Vattendraget Höje å med stränder	42
6.2.	Betesmark	44
6.3.	Åkermark	45
6.4.	Skogsmark	45
6.5.	Träd- och buskridåer, solitärträd	46
6.6.	Övriga gräsytor	47
6.7.	Dammar och våtmarker	48
6.8.	Reningsverksdammarna	48
6.9.	Invasiva arter	49
7.	Friluftsliv	49
7.1.	Övergripande mål och åtgärder för friluftsliv	49
8.	Gränsmarkering	51
9.	Uppföljning och utvärdering	51
10.	Tillsyn och förvaltning	51

Bilagor:

a) Översiktskarta. Reservatsgränser.
b) Karta över skötselområden västra delen
c) Karta över skötselområden östra delen
d) Karta över större friluftslivsanläggningar i området (befintliga och planerade) – västra delen
e) Karta över större friluftslivsanläggningar i området (befintliga och planerade) – östra delen

1. Inledning, allmän beskrivning och bevarandevärden.

Naturreservatet Höjeådalen ligger i sydvästra utkanten av Lunds stad längs med Höje å mellan Värpinge och Höjebromölla. Det utgör en av de större sammanhängande gröna korridorerna inom Lunds stad. Dalgången är ett populärt friluftsområde som används flitigt av såväl joggare som naturintresserade samt kommunmedborgare som bara vill komma nära naturen.

Redan 1990 framhöll Lunds kommun områdets värde i dåvarande Naturvårdsplan för Lunds kommun (1990) som ett av kommunens få tätortsnära rekreationsområden. Området har också pekats ut i 'Närmare till naturen i Skåne – skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård' (2003) framtagen av Länsstyrelsen Skåne som ett område lämpligt att ges långvarigt skydd och förvaltning för den viktiga lanskapsekologin och stora potential för friluftsliv. Att bilda naturreservat är en åtgärd som listas i handlingsplanen som hör till Grönprogram för Lunds kommun (2020) och som också fanns med i tidigare Grönstruktur- och naturvårdsprogrammet (2006).

Höje ås dalgång är av både regionalt och nationellt intresse att bevara då delar av området omfattas av riksintresse enligt miljöbalken för både friluftsliv och kulturmiljövård (MB 3:6.).
Utöver riksintresse berörs naturreservatet även av:

- Strandskydd enligt miljöbalken (MB 7:13)
- Landskapsbildsskyddsområde enligt före detta Naturvårdslagen § 19. NVR-ID 2053168

Under 2019 gjordes en naturvärdesinventering av området. Där konstaterades att området hyser ett stort antal skyddsvärda arter och har en mycket viktig funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv.
Förordnandet är även förenligt med Lunds Översiktsplan (2018) samt i Fördjupad Översiktsplan för Källby (ej antagen) där större delen av området pekas ut som när-naturmark och viktigt tätortsnära rekreationsområde.
Den till reservatsbeslutet kopplade skötselplanen är indelad i skötselområden och redogör för de åtgärder som behövs inom skötselområdena samt beskrivning av den löpande driften som krävs för att områdets natur- och rekreationsvärden ska bevaras och utvecklas.

Reservatets föreskrifter och skötselplan ska innebära att områdets biologiska mångfald bevaras och ges möjlighet att utvecklas. Hot mot den biologiska mångfalden ska

identifieras och motverkas. Genom reservatets föreskrifter och skötselplan ska det skapas förutsättningar för att ta emot en ökad mängd besökare med bibehållna upplevelsevärden.

Skötselplanen fastställs i enlighet med Miljöbalken 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd och gäller tills vidare. En översyn och eventuell revidering av skötselplanen bör ske inom 20 år från det år den antogs. Skötselplanen kan omarbetas vid behov, till exempel då ny kunskap tillkommer, men de övergripande bevarandemålen för naturreservatet ska fortsätta gälla.

Genom att freda området från exploatering bidrar Lunds kommun till att uppnå antagna miljömål kring god tillgänglighet till tätortsnära natur. Ett bildande av naturreservat innebär också att ett större område med relativt tysta miljöer och goda förutsättningar för rekreation kan skyddas. Området har delvis en vild naturkaraktär och erbjuder naturupplevelser till framförallt Lundaborna men också mer långväga besökare. Genom tillgång till grönska och natur i Höjeådalen främjas människors hälsa, välbefinnande och mentala återhämtning. Området ger även tillgång till pedagogik utomhus som stärker inlärning, stimulerar till rörelse och vildare lek. Höjeådalen bildar också en viktig ekologisk korridor som förbinder flera naturområden i ett i övrigt hårt exploaterat landskap. Området ansluter till Rinnebäcksravinens naturreservat på ytterligare tre hektar samt Sankt Lars-parken med sina höga ekologiska värden och är därmed ett viktigt område för att uppnå kommunens mål om sammanhängande grönstruktur. I den framtida förtätade staden kommer området att bli än viktigare som rekreationsområde.

2. Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att tillgodose allmänhetens behov av områden för friluftsliv och förbättra förutsättningarna för tätortsnära rekreation och utomhuspedagogik. Inom området ska värdefulla natur- och kulturmiljöer vårdas, bevaras och återställas. Livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, nyskapas och återställas.

Precisering av syftet:

- Höjeådalens karaktär som tätortsnära friluftsliv- och naturområde med kulturhistoriska miljöer ska bevaras och utvecklas samt erbjuda en tilltalande landskapsbild
- Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art-och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter
- Bidra till att nå god ekologisk status i Höjeå samtidigt som omgivande våtmarksbiotoper bevaras, värnas och återställs.
- Miljöer som kan erbjuda en känsla av vild natur ska bevaras och återskapas.
- Naturmiljöer ska skötas naturvårdsinriktat, äldre träd och död ved och till dem knutna arter ska värnas och bevaras och tillgången på denna livsmiljö ska långsiktigt säkras.
- Bevara och utveckla betesmarker och övriga hävdade gräsmarker med träd- och buskrika områden och brynmiljöer.
- Bevara jordbruksmarken och den värdefulla flora och fauna som har funnits naturligt i odlingslandskapet och som främjar den biologiska mångfalden.
- Bidra till att uppnå lokala och nationella miljömål

- Säkerställa att Källby reningsverk kan verka, utvecklas och i mån av behov i framtiden avvecklas, samtidigt som Höjeådalens natur- och rekreationsvärden bevaras.

Syftet ska nås genom att:

- Ett område längs Höje å undantas från exploatering och bevaras som natur- och rekreationsområde.
- Utnyttja områdets värden för friluftslivet samt naturgivna förutsättningar och underhålla och utveckla tillgängliggjorda delar av reservatet för det rörliga friluftslivet utan att de biologiska värdena går förlorade.
- Anläggningar och anordningar kopplade till friluftsliv och rekreation ska anläggas, underhållas samt utvecklas.
- Ge goda förutsättningar för undervisning och utomhuspedagogik.
- Kopplingar till andra rekreationsområden bevaras och stärks.
- Nyskapa naturmiljöer genom till exempel träd- och brynplantering. Inhemska växtarter ska användas.
- Bevara och utveckla områdets biologiska mångfald i lövträdsmiljöer, vattendrag och ängs - och betesmarker.
- Restaurera och återställa Höje å, rena och fördröja dagvattnet och skapa en varierad naturmiljö som gynnar limnisk flora och fauna.
- Utpekade åkermarksytor ska brukas ekologiskt och särskilda bevarandeåtgärder ska vidtas vid behov för att stärka förekomst av hotade åkerogräs inom reservatet.
- Möjliggöra utveckling av dammarna vid Källby reningsverk i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket.
- Möjliggöra utveckling av reningsverkets område inklusive dammarna i naturvårds- och friluftslivssyfte vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket.
- Vidta nödvändiga åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för EU-listade, fridlysta, rödlistade eller annars särskilt skyddsvärda arter.

3. Beskrivning av området

3.1.1. Administrativa uppgifter

Områdets namn:	Naturreservatet Höjeådalen
Naturvårdsverkets DOS nummer:	1124988
Beslutsdatum:	2021-12-15
Skyddsform:	Naturreservat enligt Miljöbalken
Markägare:	Lunds kommun
Förvaltare:	Lunds kommun
Kommun:	Lund
Län:	Skåne län
Församling/socken:	Sankt Peters klosters samt Helgeands församling /Lunds socken
Fastigheter:	Klostergården 3:1, 2:5, S:1, Väster 6:15, 6:16, Värpinge 16:18, 16:20, 17:26, 19:1, 19:3, 19:4, 19:6, 19:7, samt Lilla Råby 18:38.
Gränser:	Området är markerat med röd heldragen linje på bifogad karta (bilaga 1)
Arealer:	68 ha
Lägesbeskrivning:	Sydväst om Lunds centrum.
Kartblad:	Ekonomiska kartan: 2C5G
Koordinat centralpunkt:	55°41'30.5"N 13°09'48.7"E
Naturgeografisk region:	6, sydvästra Skånes slättlandskap
Vegetationszon:	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)
Vattendirektivet:	Södra Sverige, Skåne
Vattenförekomst (HID):	Höje å
Övriga bestämmelser:	Riksintresse Friluftsliv MB 3 kap 6§
Inskrivna nyttjanderätter:	Se beslut.
Dikningsföretag:	Höje å från Sankt Lars i Lund till Bjällerup 1897, Lunds stad, område 2, 1968.
VISS:	Höje å WA73964556 / SE616862-134337

3.2. Allmän beskrivning och bevarandevärden

3.2.1. Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Höjeådalen präglas av mötet mellan stad och land. Industri- och bostadsområden med sina parker möter det moderna åkerlandskapet där Höje å bryter av med en rest av naturlandskap i form av våtmarker och betesmarker. Området är rikt på kulturhistoria med det kontinuerligt använda landskapet längs Höjeå, genomkorsat av äldre nordsydliga färdvägar och sen 1856 av stambanan samt senare utvecklat med 1900-talets starka bebyggelseexpansion. Närmast ån förekommer kulturbetesmarker, vilka ofta har ett rikt och varierat fågelliv. Historiskt har de fuktiga gräsmarkerna som översvämmas av det näringsrika vattnet använts som slåttermarker. Vattnet i området har även använts för att driva två vattenkvarnar; Källby mölla, med anor från medeltiden och Höjebro mölla belägen sydost om Sankt Lars. Långt senare, 1929, påbörjades arbetet med att anlägga det reningsverk som angränsar till reservatet.

Utöver de värden som är kopplade till Höje å och dess direkta omgivning finns även i området värdefulla parkmiljöer. Störst kulturhistoriskt värde har Sankt Lars med

landets kulturhistoriskt sett mest intressanta mentalsjukhusmiljö. Sankt Lars är belägen i områdets östra del och anlades i samband med att Lunds hospital öppnade. Innan Lunds hospital anlades präglades också detta område av betesmarker, åker och äng. Längs med ån fanns sammanhängande fuktängar och längre söderut fanns fastmarksängar.

Förutom det före detta mentalsjukhusets kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns där idag en park med högstammiga träd med ett relativt rikt fågel- och fladdermusliv. Även om parken är anlagd och där finns bebyggelse har många värdefulla träd bevarats i parken, bland annat återfinns ask, alm, lind och bok. Delar har drag av äldre lövskog av en typ som inte finns nära stadens centrum och biotopskyddade alléer finns på flera platser i området. Genom Sankt Larsparken passerar Höje å genom en annan omgivning än i angränsande delar. Ån löper i en mindre ravin genom parken och förefaller inte vara lika rätad som på sträckan västerut till Värpinge.

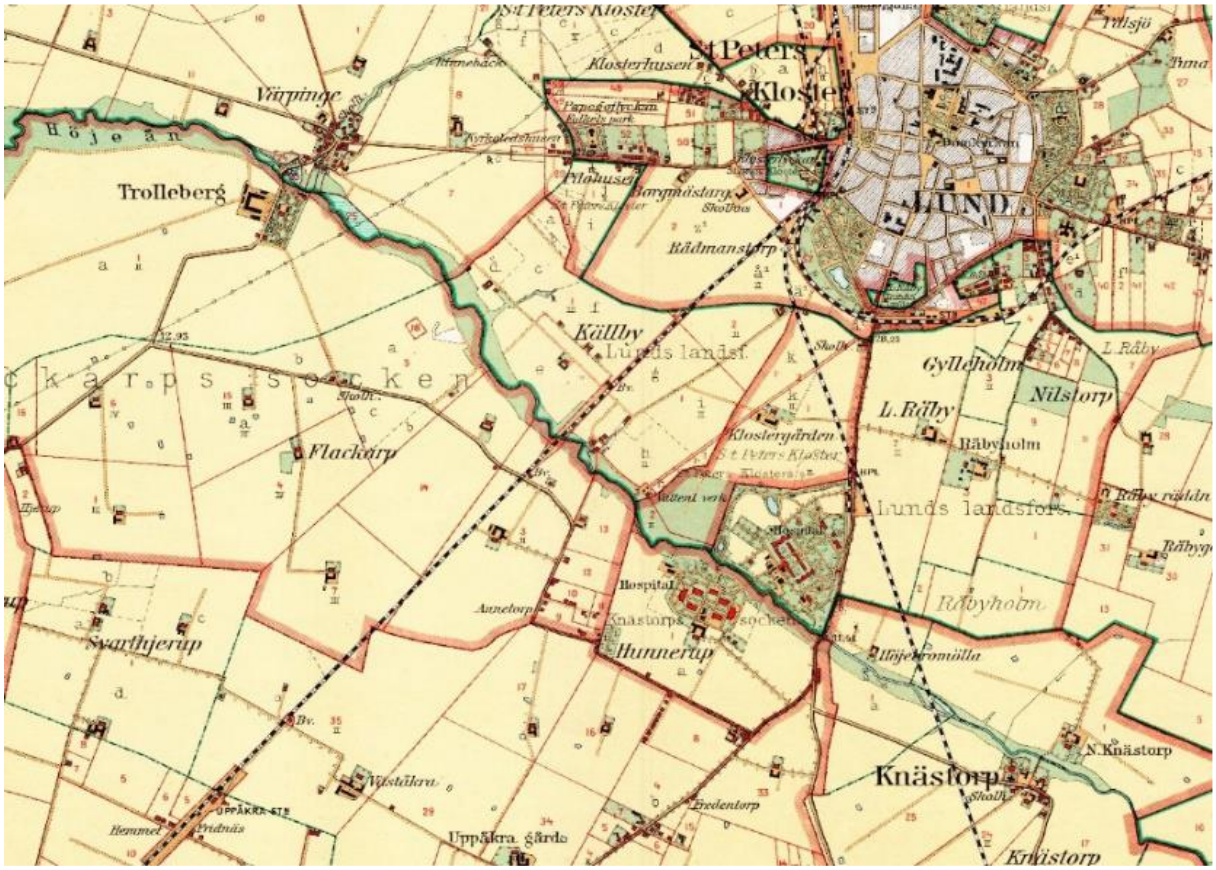

Häradsekonomiska kartan 1910-15

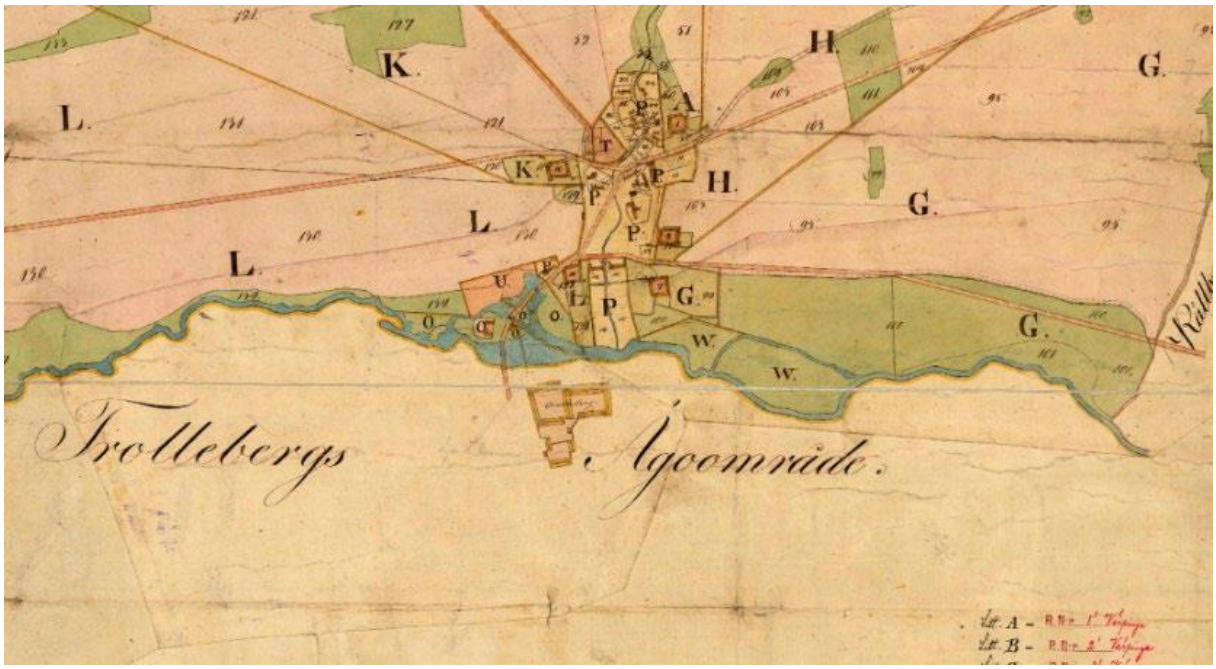

Översikt över Wärpine by ca 1822

Källby var en kringvandrande by med anor från järnålder som fick sin definitiva placering under 1000-talet. Ett spår av byn är den gamla byvägen som löper från Västanväg ner mot bron över Höjeå upp mot Flackarp. Vid åpassagen finns rester av Källbymöllas kvarndamm och längst byvägen norr om bron finns gamla hamlade pilar. I området finns fragment av det äldre odlingslandskap som låg på Källbys marker. Tvärs över byns marker skar 1856 den färdigställda järnvägen och längs vägen mot Värpinge samt runt omkring låg ett antal gårdar. Väster och söder om Lyckebacken samt runt Hälsans stig från Nordanväg fram till hundrastplatsen vid Badarevägen finns hassel- och avenboksbestånd. I dessa bestånd växer körsbärs- och mirabellträd. För ett äldre jordbruk var det brukligt att fruktträd blandades in i bestånd av andra arter. För anläggande av det intilliggande avloppsreningsverket köpte Lunds kommun upp Källbys mark och rev befintlig bebyggelse. Sista gården försvann på 1960-talet.

1915 började en utredning om vad man skulle göra med kloakvattnet från Lund då utsläpp från ca 25 000 invånare av mestadels obehandlat avloppsvatten rann rakt ut i Höje å och vidare till Öresund. År 1929 beslöt stadsfullmäktige slutligen att anlägga ett avloppsreningsverk vid Källby. Under flera decennier byggdes reningsverket successivt ut och sista etappen omfattade också anläggning av två nya efterpoleringsdammar som ett led i arbetet med att reducera kväve- och fosforhalterna i åvattnet. Detta innebar stora miljöingrepp då Höjeå behövde rätas ut för att skapa plats i dalgången.

3.2.2. Arkeologiska fynd

I Höjeådalen finns många historiska lämningarna från stenåldern till modern tid. Ån har varit en viktig transportled och området med den dominerande moränleran en god jordmån för tidigt jordbruk med boplatser från stenåldern. Det finns flera kända fornlämningar inom reservatet vilket innebär att delar av området omfattas av lagen

(1942:350) om fornminnen. Nordost om Källby reningsverk finner man den så kallade Lyckebacken, som är en förmodad gravhög från bronsåldern.

3.2.3. Geovetenskaplig och hydrologisk beskrivning

Höje å rinner meandrande fram i en mycket flack dalgång som trots detta är väl markerad i den i övrigt mycket flacka fullåkersbygden. Ån har sin upprinning i Häckebergasjön, cirka 20 km sydost om Lund och mynnar ut i Lommabukten. Under sin färd till havet rinner Höje å förbi Genarp, Staffanstorp och Lunds sydvästra delar där den i norr kantas av Lunds stad och söder om ån ett utpräglat jordbrukslandskap med vidsträckta åkrar. Åfåran omges av alridåer och betade fuktängar, torrängar, ekhagar och bokskogar, men i övrigt är landskapet till stor del uppodlat.
Höje å är starkt påverkad av mänskliga aktiviteter och en stor del av vattendragen i området har rätats ut eller kulverterats. Även många våtmarker har dikats ut. Ån och omgivande mark är tydligt näringspåverkat vilket syns framför allt på artsammansättningen i området som omger vattendraget. Jordarterna består av främst av svämsediment och moränfinlera.

Sedan 1991 har ett aktivt vattenvårdsarbete bedrivits av kommunerna inom Höje ås avrinningsområde inom ramen för Höjeåprojektet, först genom Höje å vattendragsförbund och från och med 2010 av Höje å vattenråd. Syftet är att förbättra vattenkvalitén och minska övergödningen i Höje å och Öresund, samt att gynna växt- och djurlivet i de områden som är starkt påverkade av jordbruket.

3.2.4. Biologisk beskrivning

Höjeådalen utgörs av en mycket varierande natur. Betesmarker, buskmarker och lövskog präglar området vilket skapar förutsättning för ett rikt djur- och växtliv. Naturliga processer såsom översvämningsytor i den centralt belägna betesmarken samt alsumpskogar talar om att det finns viktiga ekologiska funktioner i anslutning till vattendraget där man finner gamla hamlade pilar, askar och hästkastanjer. Under 2019 gjordes en naturvärdesinventering av området. Där konstaterades att området hyser ett stort antal skyddsvärda arter och har en mycket viktig funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv.

Omkring hälften av området utgörs av natur medan resten är reningsverksdammar, bebyggelse, infrastruktur, åkermark mm. De träd- och buskbärande miljöerna är i huvudsak unga, igenväxande marker. Höje å och Källby reningsdammar är tongivande, liksom den sammanhängande äldre lövträdsmiljön i Sankt Lars-området. Större delen av området omfattas av strandskydd och är utpekat som riksintresse för friluftslivet. I kommunens översiktsplan pekas större delen av området ut som naturmark. I princip all naturmark har bedömts hysa åtminstone ett visst naturvärde (klass 4). Högre naturvärden (klass 1 och 2) är generellt kopplade till död ved, vattenmiljöer eller gamla träd. Objekten med högsta naturvärde återfinns i nordvästra delen, i en trädklädd betesmark samt en mindre dunge med i båda fallen flera skyddsvärda träd och rödlistade arter. Områden med höga naturvärden (klass 2) är bland annat Källby reningsverksdammar samt mindre trädområden med förekomster av särskilt skyddsvärda träd och enstaka rödlistade arter. Öppna gräs- och buskmarker hyser generellt endast vissa till påtagliga naturvärden (klass 4 respektive 3), då de är kraftigt näringspåverkade och ofta med kort historia som sådana miljöer.

Lövträdsmiljöer med jätteträd, grova träd, hålträd och i vissa fall gott om död ved finns. Merparten av dessa ligger utmed Höje å men i några enstaka fall kan det också röra sig om parkområden inne bland bebyggelsen. Närheten till Sankt Lars-parken har stor betydelse då den halvöppna lundmiljön har ett större antal gamla träd som alla är av betydelse för biologisk mångfald. Flera av träden är särskilt skyddsvärda då de hyser rödlistade arter eller sällsynt hög ålder eller strukturer som håligheter med mulm. Gamla träd har i de flesta fall ett stort värde för den biologiska mångfalden och värdet bör ses som extra betydande i urbana och exploaterade områden så som tätorter. Barken på de gamla träden utgör ett viktigt substrat för lavar och mossor medan insekter i högre grad gynnas av håligheter, savflöden och andra skador på träden. Även fåglar och fladdermöss utnyttjar dessa träd i hög utsträckning. Bland noterade grova träd och hålträd förekommer grönpil, bok, ask, hästkastanj, klibbal, skogsalm, lind, skogslönn, platan och poppel.

Det är dock inte enbart de gamla träden som är värdefulla. Yngre träd utgör en mycket viktigt framtida resurs. Genom en god planering kan framtida generationsglapp i trädskiktet undvikas, något som annars kan få betydande negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden.

På en del platser finns utplacerade faunadepåer med grova lågor. Denna typ av miljöer erbjuder goda förutsättningar för exempelvis vedsvampar och vedlevande insekter. Några arter som noterats är hartsticka *Ganoderma pfeifferi* (EN), bokoxe *Dorcus parallelipipedus*, knubblårsbarkfluga *Solva marginata* och vedharkranken *Dictenidia bimaculata.*

I parken förkommer också s.k. Evighetsträd. De ska genom olika åtgärder försöka ges ett längre liv än vad som är brukligt med avseende på skötselåtgärder m.m.
I betesmarken söder om Värpinge finns skyddsvärda träd av ask, lönn och grönpil. Fältskiktet domineras av bland annat hundäxing, brännässla och engelskt rajgräs och i mitten av betesmarken finns ett våtmarksområde med stora mängder kalmus. I västra delen ligger en faunadepå med grova asklågor. Flera av träden är hålträd med mulm som vid en undersökning visade sig hysa en del vedlevande insekter, bl.a. *Abraeus granulum* (NT) och *Cryptophagus fuscicornis* (NT). Övriga rödlistade arter som noterades var falsk allékrimmerlav *Rinodina pityrea* (EN), grynig dagglav *Physconia grisea* (NT), ask *Fraxinus excelsior* (EN), stare *Sturnus vulgaris* (VU) och hussvala *Delichon urbicum* (VU).

Det långsträckta reservatsområdet löper längs Höje å och delar av områdena utmed ån utgörs av sumpskogsmiljöer och strandängar. Där trivs arter som på något sätt utnyttjar ån, reningsverksdammarna, eller lever i fuktiga till blöta miljöer, t. ex. trollsländor, groddjur, fåglar och fladdermöss. Strandängarna på båda sidor ån har historiskt varit de sista ängsmarkerna i ”fullåkersbygden”, även om i princip inga krävande ängs- eller betesmarksväxter återstår i området. Delar av området har aldrig varit plöjd vilket är av betydelse för biologisk mångfald av markorganismer.

I den centrala delen av området rinner ån förbi Lunds avloppsreningsverk som med sina stora efterpoleringsdammar utgör en viktig rast- och övervintringslokal för änder och andra våtmarksfåglar. Området är en populär och välbesökt fågellokal som

är känd långt utanför Lund. I eller i direkt anslutning till dammarna har det mellan år 2000–2018 noterats 72 prioriterade fågelarter varav 53 rödlistade (Artportalen) som utnyttjar dammarna som rastplats vintertid. Grunden för dammarnas funktion som fågellokal är att det finns ett kontinuerligt flöde och att större delen alltid är isfria, vilket om möjligt bör säkerställas om reningsverket läggs ned.

Inom reservatsområdet häckar mindre vanliga arter som kungsfiskare, backsvala och kärrsångare och det finns goda stammar av sydsveriges lövskogsarter. Kungsfiskaren är rödlistad och klassad som sårbar (VU) och förekommer regelbundet längs med hela Höjeå. Arten har gjort häckningsförsök på flera platser i området. Den är vid häckningen beroende av småfisk samt ganska ostörda förhållande och söker föda vid ån och i dammar intill.

Häckande och rastande fåglar förutom kungsfiskare är framförallt knutna till åns omgivningar snarare än ån i sig. En större mängd arter rastar till exempel på de vidsträckta ängsmarkerna mellan Lund och Lomma. Av häckande eller misstänkt häckande fåglar knutna till åns närmaste omgivningar kan speciellt nämnas: stare *Sturnus vulgaris* (VU) som häckar i närhet av jordbrukslandskap, i tätorter eller andra öppna marker och som under häckningstid är helt beroende av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskikt. Hussvala *Delichon urbicum* (VU) har också observerats inom reservatsområdet. I Sverige häckar hussvalan i princip bara i människans närhet och många häckningar genomförs på byggnader i tätorter. Vintertid övervintrar skogsarter som domherre, sidensvans och gråsiska i området.

Utter är idag åter ett inslag i Höjeås däggdjursfauna efter att ha varit försvunnen under flera decennier. Den är rödlistad som nära hotad (NT), är fridlyst och upptagen i habitatdirektivets bilaga 2 och 4. Numera ser man spår av utter både upp- och nedströms reningsverket och i vissa biflöden. För grodor och salamandrar är kombinationen av lekdammar och marker där de kan söka föda eller övervintra avgörande. Till exempel förekommer vanlig groda och vanlig padda frekvent i Källbymölla odlingsområde. Mindre vattensalamander föryngrar sig i små dammar inom området. Den ätliga grodan *Pelophylax lessonae* har en god stam i kvarndammen och i reningsverksdammarna. I Sverige är den begränsad till sydvästra Skåne med undantag för ett par troligen utplanterade bestånd. Stammen i området är stor och viktig nationellt. Bottenfaunan i Höje å nedströms Lund är också mycket artrik. Levande exemplar av den fridlysta arten tjockskalig målarmussla (EN) har hittats både upp och direkt nedströms reservatsområdet.

I Höje å mellan Källby och åns mynning i havet har registrerade elfisken genomförts på sex provlokaler mellan 1994 och 2020. Sammanlagt har nio arter registrerats; abborre, groplöja, grönling, gädda, mört, småspigg, sutare, ål och öring. Höga tätheter av stirr (årsungar) indikerar som regel på ett bestånd av havsöring. Den tillbringar sin ungdom och lekperiod i sötvatten, simmar sedan ut i havet men återvänder som vuxen till sin födelseplats för att leka.

Pilblad kan också betraktas som en karaktärsart i den typ av vattendrag som Höjeå utgör. Den är rödlistad som nära hotad (NT) beroende på minskande populationer i Sverige. Förekomsten i ån omfattar bestånd både upp- och nedströms reningsverket.

Höjeås nuvarande viktigaste karaktärsarter så som de ovan nämnda kungsfiskaren, utter och pilblad indikerar mycket av det som fortfarande är värdefullt i åmiljön och deras miljökrav täcker in många andra arter. Förbättrad vattenkvalitet och minskad näringsbelastning är positiv för livet i ån och gynnar förmodligen många av de arter som är direkt knutna till vattendraget, inte minst musslor och fisk och i förlängningen även utter, kungsfiskare och pilblad.

Fladdermöss

Vid inventering av området har sju till åtta olika fladdermusarter påträffats i området mellan Värpinge och Sankt Lars: större brunfladdermus *Nyctalus noctula*, gråskimlig fladdermus *Vespertilio murinus*, nordfladdermus *Eptesicus nilssonii,* dvärgpipistrell *Pipistrellus pygmaeus*, trollpipistrell *Pipistrellus nathusii*, brunlångöra *Plecotus auritus*, vattenfladdermus *Myotis daubentonii* och *Myotis sp*., det vill säga obestämda fladdermöss ur släktet *Myotis*. Sannolikt är dessa mustasch- och/eller tajgafladdermöss alternativt svåridentifierade vattenfladdermöss.
Sannolikt rör sig fladdermössen över hela dalgången. Däremot är de öppna vattenytorna viktiga födosöksområden.

Höjeådalen är artrikt och individrikt, men bara av vanliga arter som är lättrörliga och har låga habitatkrav. För känsliga arter, inte minst skogslevande, är trädmiljöerna för små och isolerade för att kunna utnyttjas. Sankt Larsparken är också för upplyst för att utgöra lämpligt habitat för de flesta arterna. De vid inventeringen funna arterna rör sig över stora områden, upp till någon mil, och födosöker med säkerhet i naturområden i hela detta landskap beroende på kläckningsperioder hos insektspopulationerna. Störst betydelse för fladdermöss inom Höjeådalen finns i dess fuktiga delar, det vill säga Höje å med strandzon samt reningsverksdammarna. Samtliga arter av fladdermöss är fridlysta. Det är viktigt att det inte tillförs ljuskällor som påverkar fladdermössen negativt.

Hotade åkerogräs

Skåne är det landskap i Sverige som har flest hotade växter i landet. En grupp växter som har det särskilt svårt är de som kom hit med forna tiders jordbruk. Flera arter har under årtusenden anpassats till att växa bland åkrarnas säd och kallas ogräs. Många åkerogräs har nästintill försvunnit när utsädesrensningen blev effektivare och bönderna började använda kemiska bekämpningsmedel och många arter idag är så sällsynta att de bedöms som utrotningshotade.

Sedan 2015 samarbetar Länsstyrelsen Skåne och Lunds Botaniska Förening med de botaniska trädgårdarna Fredriksdal museer och trädgårdar i Helsingborg och Botaniska trädgården vid Lunds universitet i ”Projekt ex situ-bevarande” som går ut på att rädda kvar de mest akut hotade kärlväxterna i det skånska landskapet. Syftet är att hålla en genbank av akut hotade kärlväxter med känd geografisk härkomst i odling, producera frön för eventuell återföring till naturliga miljöer samt att sprida kunskap om den skånska vilda floran. Frön bevaras och odlas i Fredriksdals botaniska trädgård i Helsingborg och sås efter hand ut på nya platser i landskapet. På Rinnebäcks gård och på kringliggande åkermark har den gula åkerranunkeln, *Ranunculus arvensis* samt åkermadd, *Sherardia arvensis* fått en ny växtplats. Fröna kommer ursprungligen från Sveriges enda naturreservat för åkerogräs, Dalby Västermark, som ligger utanför Lund. Arten spjutsporre *Kickxia elatine* återfinns

också i reservatets östra delar, dock krävs aktiva driftåtgärder såsom kontinuerlig markstörning för att säkra dess framtid.

Trots att bevarande i odling på muséer ser lovande ut så ska tyngdpunkten av bevarandet av Skånes rika flora ske i dess naturliga miljö genom att uppnå lämplig skötsel för alla arter och ett hållbart brukande av Skånes natur och kulturlandskap. Förutom att ex situ-projektet ger viktiga konkreta bidrag till arternas bevarande, bidrar det förhoppningsvis även till att öka kunskapen och förståelsen hos en bredare allmänhet för vår vilda flora och betydelsen av att bevara biologisk mångfald i landskapet.

Odlingslandskapet är dock inte bara åkermark utan här finns en varierande mängd småbiotoper i form av vägkanter, ägogränser, dungar, småvatten och diken. De flesta arterna i odlingslandskapet finns i dessa småbiotoper eller i övergången mellan dessa och åkermarken. Som exempel kan nämnas igelkott, olika kvävetåliga ängsväxter samt många insekter som är knutna till dessa. I anslutning till småbiotoperna växer det upp buskar och träd där arter som fläder, hagtorn, oxel, rönn, alm och ask är vanliga.

3.3. Rekreation, pedagogik, friluftsliv och information

Med sitt centrala läge, på gång- och cykelavstånd från staden Lund och med flera busshållplatser i närheten, är Höjeådalen ett mycket värdefullt område för friluftslivet. Riksintresset för friluftsliv sträcker sig utmed Höje å från Genarp till Lomma och bitvis är ån svårtillgänglig, men vid tätorterna är tillgängligheten högre. Där finns goda förutsättningar för motion med promenadstråk och stigar som är lättillgängliga för allmänheten. Framkomligheten inom reservatet varierar men är bäst vid Sankt Larsparken där gångarna är breda och grusade eller asfalterade. Vid hästhagen vid Källby finns grindar som kan kräva assistans.

För den som vill upptäcka nya områden finns det avstickare från de större gångvägarna som leder in i mindre lättåtkomliga delar. I reservatet finns svårtillgängliga delar under vissa tider på året då vattenståndet i ån är mycket högt. Det förhindrar dock inte att det går att röra sig i området och det finns promenadstråk som ligger högt belägna i landskapet. Utöver motionsaspekten finns det ytterligare möjligheter att använda området till rekreation då det finns grillplatser, vindskydd, gräsytor för picknick, lekplats m.m. Grillplatsen vid Sankt Lars är tillgänglig för rullstolsburna. För de fågelintresserade finns det ett fågeltorn vid reningsverksdammarna och i Höje å finns det möjlighet att fiska bland annat havsöring, om man har fiskekort.

Variationen gör att området används flitigt av såväl joggare som naturintresserade, eller folk som bara vill komma nära naturen. Området används flitigt av skolorna för olika naturstudier. Det finns grillplatser vid Sankt Lars, Källby mölla och Värpinge. Utmed ån finns rastplatser och i hästhagen mellan Sankt Lars och Källby finns en håvningsbrygga för studier av vattenlevande organismer och en berättarplats.
För barn erbjuder Höjeådalens dammar, öppna marker och skogsmarker möjligheter till att lära känna och undersöka naturen och den biologiska mångfalden. Möjligheterna till spontan lek är god vilket är viktigt för upplevelsen av och förståelsen för naturen. Det finns även möjligheter att utveckla områdets

friluftsvärden genom anläggning och förbättring av befintliga parkeringsplatser, informationstavlor och platser för utomhuspedagogik.

Bildandet av Höjeådalens naturreservat utgör en unik möjlighet att utveckla och utvidga ett tätortsnära rekreationsområde i Lunds stad.

3.4. Hot mot bevarandevärden

- Naturreservatet är långsmalt och ligger i ett område som är intressant för exploatering. Totalt sett är ytan som är faktiskt tillgänglig för rörligt friluftsliv liten. Ytterligare exploatering i närområdet kan innebära ett hot mot både naturvärden och friluftslivet.
- I nuläget är upplevelsevärdena, samt i viss mån naturvärdena, kraftigt beroende av omgivande landskap. Naturreservatet behöver hantera och ta höjd för kommande förändringar i detta landskap, samt ett ökat antal besökare vilket betyder ett ökat slitage och störningar på naturområden.
- Mycket av värdet ligger i att området upplevs som ostört och ”vilt”. Då och då finns önskemål från allmänheten att städa och rensa genom att avlägsna död ved då det anses vara ”fult”. Död ved är dock viktigt för de vedlevande insekter, svampar m.m. som påträffas inom reservatet.
- Kring vattendraget finns ibland önskemål om att träd ska avverkas i syfte att förbättra utsikten. Det gäller särskilt för att kunna se ån från norra sidan. En avverkning skulle innebära att solinstrålningen ökar och riskerar att påverka vattendraget negativt (lokalt). Det är även positivt för många fåglar och andra djur om trädskiktet får fortsätta vara slutet.
- I ett tätortsnära friluftsområde där många människor rör sig finns behov av att skapa en känsla av säkerhet. En åtgärd för det kan vara att sätta upp belysning längs gångstråk. På så vis skapas ljusföroreningar som påverkar flera organismgrupper negativt. Fladdermöss och insekter påverkas negativt av artificiellt ljus under nätter och kvällar.
- Igenväxning av öppna gräsmarker och betesmarker är ett hot mot hävdgynnade konkurrenssvaga arter eftersom de blir skuggade och utkonkurrerade av snabbväxande igenväxningsarter. Det hotar på sikt biologisk mångfald i gräsmarker – växter, fjärilar och andra insekter m.m.
- Hela inventeringsområdet, sånär som på ett par mindre objekt, är tydligt till extremt påverkade av gödsling från omkringliggande jordbrukslandskap och från reningsverket, sannolikt både luftburet och vattenburet. Delar av området öster om reningsdammarna verkar dessutom ha tjänat som slamdeponier att döma av de extrema näringsnivåer som observeras där.
- Införsel av invasiva och främmande arter i vattendraget och på land kan påverka den naturligt förekommande floran och faunan negativt.
- Höje å har en otillfredsställande ekologisk status och bör inte utsättas för ytterligare negativ påverkan för att kraven i EU:s vattendirektiv ska nås. Av de elva preciseringar av miljökvalitetsmålen för Levande sjöar och vattendrag som är relevanta för Höje å och dess avrinningsområde bedöms det idag att ingen är uppnådd trots att det inom ramen för åtgärdsprogrammet har vidtagits omfattande åtgärder. För att förbättra tillståndet behöver det genomföras

åtgärder i hela vattenavrinningsområdet men det är särskilt viktigt att minska belastningen från åns närmiljö, främst genom att minska den negativa påverkan som dagvattenutsläppen har.

4. Inventeringar och underlagsmaterial

Lunds stadspark och S:t Larsparken. Naturvärdesbedömning och inventering av skyddsvärda arter knutna till gamla träd (Naturcentrum AB, 2004)
Naturvärdesinventering av S:t Larsparken i Lund med fördjupade inventeringar av biotopskydd, fladdermöss och värdefulla träd (Naturcentrum AB, 2016)
Naturvärdesinventering i Lunds stad (Naturcentrum AB, 2017)
Lunds översiktsplan (2018)
Naturvärdesinventering av Höjeådalen (Ekologigruppen AB, 2019)
Källby dammar efter reningsverkets flytt (Ekologigruppen AB, 2019)
Höjeådalens naturreservat - skötselplan (Calluna AB, 2019)
Höjeådalens naturreservat – objektbeskrivningar skötselområden (Calluna AB, 2021)
Lunds kommuns Grönprogram (2020)
Ekosystemtjänster i Höjeådalen (Ramböll, 2020)
Åtgärdsprogram för bevarande av hotade åkerogräs (Ekologigruppen, 2007)
Bevarande av akut hotade kärlväxter ([redacted], 2018)

5. Översikt över planerad markanvändning och skötsel

5.1. Övergripande mål och riktlinjer

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett rekreations- och friluftsområde med höga natur- och upplevelsevärden. Åkermarken ska om möjligt odlas ekologiskt, helst med gamla kultursorter, och förutsättningar för en vild fauna och flora med anknytning till kulturlandskapet ska eftersträvas. Skogsmiljöerna ska vara flerskiktade med en rik förekomst av död ved och med ett välutvecklat buskskikt samt brynmiljöer. Betesmarkerna ska vara välhävdade och utvecklas mot naturliga vegetationstyper. Vattendraget ska ha god vattenkvalitet, det ska inte förekomma några vandringshinder och det ska finnas förutsättning för en rik fauna och flora. Målet är också att bevara och synliggöra kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

5.2. Generella mål och åtgärder för friluftsliv och naturvärden

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med reservatet. I de delar som är särskilt viktiga för friluftslivet, t ex utmed huvudstråk, ska skötseln anpassas därefter. Det kan t ex innebära att stigar ska hålla hög kvalitet och att farliga träd åtgärdas. Motsvarande gäller för de delar som är särskilt viktiga av naturvårdsskäl eller ur kulturmiljösynpunkt.

För att gynna den biologiska mångfalden är det viktigt att de organismer som lever i och intill Höje å så långt möjligt skyddas mot negativa ingrepp t ex i form av rensningar. Miljön utmed vattendraget ska vara omväxlande trädbevuxet så att vattendraget beskuggas men även öppet för att gynna vattenvegetation. Stränderna

ska där de är öppna om möjligt hävdas genom bete. För att minska störning på t ex fågellivet ska delar av stränderna vara svårtillgängliga för människor.

Kulturlandskapets växter som bärande buskar, träd och ”åkerogräs” ska finnas kring den åkermark som ingår i reservatet. På åkermarken ska det eftersträvas en odlad biologisk mångfald i form av olika kulturgrödor.

De öppna betesmarkerna utmed ån ska hävdas, i första hand genom bete. Övriga öppna ytor, som inte ska tillåtas att växa igen, hävdas genom ängsskötsel eller gräsklippning.

Skogspartier, buskridåer och trädrader är viktiga för biologisk mångfald och ur rekreationssynpunkt. Skogspartierna ska om möjligt skötas med få ingrepp, död ved och högstubbar ska lämnas. Buskridåerna lämnas täta där det är viktigt för den biologiska mångfalden medan partier där friluftsvärdena är höga kan dessa hållas mer öppna och skötta. Träd ska generellt skötas för att de ska uppnå hög ålder samtidigt som de hålls säkra utmed stigar och vägar.

För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas.

Invasiva arter ska om möjligt bekämpas inom reservatet.

För att öka områdets upplevelsevärde för besökarna ska områdets kulturhistoriska värdefulla miljöer tillvaratas.

Friluftslivet ska gynnas och leder, stigar, grillplatser, bord med bänkar och toaletter ska underhållas. Informationstavlor och vägvisare ska finnas och underhållas.

6. Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområden

6.1. Vattendraget Höje å med stränder

Beskrivning
Medelvattenföringen i ån är ca 2,5 m3/s och i huvudfåran skiljer det ca 100 gånger mellan högsta och lägsta flöde. Det finns stora dagvattenutsläpp som påverkar vattenföringen.

Höje ås ekologiska status är enligt VISS ”otillfredsställande” och den uppnår inte god kemisk status. Närsaltbelastning från jordbruk, reningsverk, enskilda avlopp och dagvatten är betydande föroreningskällor.

Sträckan från reservatets östra gräns till järnvägsbron omfattas av ett dikningsföretag som äger rätt att rensa vattendraget i enlighet med beslut från 1897. Ån rensades år 2015 uppströms järnvägsbron.

Utmed sträckan mellan motorvägen E22 till järnvägsbron är ån lugnt flytande genom omväxlande öppna till mer slutna omgivningar. Ett kort parti med strömmande

vatten finns under den vägbro som binder ihop Sankt Lars-området.

Sträckan utmed reningsverksdammarna är lugnt flytande med omfattande träd- och buskvegetation på stränderna. Denna sträcka rensades och mycket av strandvegetationen avverkades för ca 20 år sedan.

Sträckan nedströms reningsverkets verksamhetsområde rinner Höje å genom ett öppet kulturlandskap med betade stränder. Ån upplevs här ha ett förhållandevis naturligt lopp. Området nedströms bron används frekvent av sportfiskare. Under senare år har spår av utter observerats vid flera tillfällen.

Uppströms Flackarpsbron rinner ån svagt strömmande genom en öppen betesmark. Solbelysningen medför att det bildats en riklig vegetation med pilblad (NT), gäddnate, axslinga, blomvass, säv, kalmus, vattenmynta, jättegröe, igelknopp, bredkaveldun och gul näckros.

Vid St Lars och uppströms är ån kraftigt fördjupad med branta kanter. Den är lugnt framflytande och till stora delar beskuggad. I beskuggade sträckor är vatten- och strandvegetationen sparsam.

Hela sträckan omfattas av Höje å fiskevårdsområde. De säljer fiskekort och har fisketillsyn. Delar av sträckan har upplåtits för fiske. Förutom den ur sportfisksynpunkt intressanta öringen förekommer också bl a grönling, ål (CR), mört och id.

Ån med dess närmaste omgivning har stor betydelse för födosökande fladdermöss. De delar som inte påverkas av belysning är värdefullast. Kungsfiskare kan ofta ses utmed vattendraget och på översvämmade ytor kan andflockar med t ex bläsänder ses rasta. I vass- och buskvegetationen utmed vattendraget häckar arter som sävsparv (NT), näktergal och kärrsångare. Mink förekommer och sporadiskt utter.

Bevarandemål
Höje å ska i de delar som inte omfattas av dikningsföretag om möjligt tillåtas ha en naturlig flödesdynamik och även ha möjlighet att meandra. Den sträcka som omfattas av dikningsföretaget ska skötas så skonsamt som möjligt. Rensningar ska inte ske utan att det är fastställt att det finns ett verkligt behov.

Kantzonerna längs vattendraget ska bestå av en mosaik av betesmarker, annan öppen mark och skog. Vattenkvalitén ska vara god, varken försurat eller övergött och halterna av miljögifter ska understiga gällande gränsvärden enligt bedömningsgrunderna för vattendirektivets miljökvalitetsnormer. Främmande invasiva arter ska om möjligt bekämpas.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Åtgärder för att återskapa ett mer naturligt vattendrag i form av t ex strömmande partier, naturliga stränder, plantering av vegetation får utföras om möjlighet ges.

Driftåtgärder:
Vattendraget och dess stränder ska regelbundet städas.
Vandringshinder ska avlägsnas.
Nedfallna träd och andra hinder kan tas bort om de riskerar att påverka vattendragets lopp på ett icke önskvärt sätt.
Främmande eller invasiva arter ska om möjligt tas bort då de upptäcks, både på land och i ån.

6.2. Betesmark (2 a-f)

Beskrivning
Betesmarkerna utmed Höje å är kraftigt näringspåverkade. Floran är förhållandevis trivial men marken är sannolikt inte bearbetad utan består av gammal betes- och ängsmark. Floran består t. ex. av arter som kärrkavle, ängskavle, hundäxing, engelskt rajgräs, ängsbräsma, gulvial, gåsört, svalört, svartkämpar och revsmörblomma. De hävdas för närvarande av hästar, får och nötkreatur.

I betesmarkerna är de högsta naturvärdena knutna till de äldre träden. Flera av träden (hästkastanj, vitpil, skogslönn, ask) är hålträd med mulm där rödlistade insekter lever t ex *Abraeus granulum* (NT) och *Cryptophagus fuscicornis* (NT). På barken växer t ex de rödlistade lavarna falsk alléskimmerlav *Rinodina pityrea* (EN) och grynig dagglav *Physconia grisea* (NT).

Buskar som hagtorn, fläder, rosor och slån ger föda och skydd åt småfåglar som ärtsångare, svarthätta och törnsångare. Blommande buskar är också värdefulla pollenkällor för många insektsarter.

Flera arter av fladdermöss födosöker över betesmarker och angränsande vattenytor.

De öppna markerna har stor betydelse för landskapsbild och är värdefulla ur friluftslivssynpunkt. På grund av risk för konflikter mellan betande djur och människor behöver tillträde till områdena kunna begränsas. Djurhållningen bör där det är praktiskt möjligt anpassas så att den på ett bra sätt kan kombineras med friluftslivet. Behovet av att beta de gamla ängs- och betesmarkerna är viktigt både ur ett naturvårdsperspektiv och även för bibehållande av ett öppet kulturlandskap. Det är även värdefullt att kunna erbjuda de urbana besökarna möten med husdjur i en lantlig atmosfär.

Bevarandemål
Arealen betesmark ska vara minst 10 ha. Betesmarkerna ska präglas av beteshävd. Det ska förekomma äldre träd med död ved. Buskar med blomning för att gynna insektslivet ska förekomma. Främmande eller invasiva arter ska bekämpas med målsättning att de inte ska förekomma inom betesmarkerna.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
El- och vattenanslutningar.

Driftåtgärder:
Årligt bete vid behov kompletterat med slåtter (betesputsning).

Röjning av inte önskvärd igenväxningsvegetation.
Stängselunderhåll.
Skötselåtgärder av träd.
Främmande eller invasiva arter ska om möjligt tas bort.

6.3. Åkermark (3 a-e)

Beskrivning
I reservatets västra delar finns flera åkrar av olika storlek. De odlas i dagsläget ekologiskt med olika kultursorter av bl. a. råg, vete och korn. Bonden har, tillsammans med Länsstyrelsen och Fredriksdals botaniska trädgård, sått ut hotade åkerogräs som t ex åkerranunkel, åkermadd och spjutsporre. Vissa åkrar omges av ridåer av träd och buskar och vissa även av temporära pollinatörsremsor.

Bevarandemål
Arealen åkermark ska vara 12,0 ha men får minska till förmån för tillskapande av allemansrättsligt tillgänglig mark, t ex beträdor. Åkermarken skall odlas ekologiskt med inslag av kultursorter och hotade åkerogräs. Främmande eller invasiva arter ska bekämpas med målsättning att de inte ska förekomma.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Utökad insådd av hotade åkerogräs.
Plantering av träd och buskar utmed åkrarna för att gynna biologisk mångfald.

Driftåtgärder:
Årligt brukande av åkermarken. Träda är tillåtet om det behövs för ogräsbekämpning.
Inom skötselområde 3e ska markbearbetning utföras för att gynna spjutsporre m fl åkerogräs.
Främmande eller invasiva arter ska om möjligt tas bort.

6.4. Skogsmark (4 a-b)

Beskrivning
Skogsmarken finns främst i områdets centrala del vid den s.k. Klimatskogen och öster om Sankt Lars, utmed Höje ås södra strand. Men det finns flera mindre trädbevuxna partier och även träd- och buskridåer utspritt inom reservatet. Klimatskogen är ett av besökare välfrekventerat område som är av stort socialt värde. Skogen är ung, den äldsta delen drygt 30 år, men utgör trots detta ett av de viktigaste trädbestånden i området. Den äldsta delen domineras av lind, körsbär, ask, avenbok och ek med hassel, hägg och skogskornell i buskskiktet. I de yngre delarna finns bok, ek, lind, vårtbjörk och skogslönn samt spridda buskage med hagtorn och rosor.
Skogsområdet vid Sankt Lars har en vild karaktär med träd i olika åldrar; hästkastanj, tysklönn, bok, ask, klibbal och sälg. I fältskiktet finns en flora bestående av bl.a. ramslök, löktrav, skogsstarr, nejlikrot, svalört, brännässla och lundgröe.
Det är flerskiktat med delvis täta buskage och slypartier. Det egentligen enda området inom reservatet som är skyddat från omfattande mänsklig störning och har därför stor betydelse för främst faunan.

De högsta biologiska värdena är knutna till de äldsta träden. Gammal bark, döda grenar, håligheter med mulm och andra egenskaper som träd får i slutfasen av sin levnad ger goda förutsättningar för en mängd olika lavar, mossor, svampar och insekter. I håligheter kan t.ex. fåglar och fladdermöss hitta rast- och boplatser. De äldsta träden med grov stam, hög och vid krona uppfattas också oftast som extra värdefulla ur upplevelsesynpunkt.

Bevarandemål
Skogen ska skötas så den uppnår en hög ålder med förutsättningar för en hög artdiversitet. Trädslagen ska så långt möjligt vara lövträd naturligt förekommande i Skåne. Motsvarande gäller buskar.
Skogspartierna ska där det är möjligt vara flerskiktade.
Skogsområdet vid Sankt Lars ska förbli vilt med låg mänsklig störning och skogsskötselåtgärder ska undvikas.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Kompletteringsplanteringar vid befintliga skogsområden med fler träd men även med buskar.

Driftåtgärder:
Planteringar, av i Skåne naturligt förekommande arter, vid behov.
Säkerhetsbeskärningar vid främst stigsystem t. ex. reducering av trädkronor.
Åtgärder för att gynna biologisk mångfald t. ex. veteranisering.
Skötsel av värdefulla gamla träd för ökad livslängd.
Tillskapande av faunadepåer och andra miljöer med död ved.

6.5. Träd- och buskridåer, solitärträd (5 a-h)

Beskrivning
Träd och buskar utmed stigsystemen bidrar till upplevelser och naturkvalitéer för besökare som kan få lä för vinden, skugga och njuta av fågelsång. Skogsek, ask, bok, avenbok, skogslönn, klibbal, björk, sötkörsbär, sälg, hästkastanj, skogslind, fläder, hagtorn, brakved, slån, rosor, skogsolvon, hassel m. fl. arter förekommer. I fältskiktet finns bland annat svalört, ramslök, hundkäx, hundäxing, vanlig smörblomma, knylhavre, rödsvingel, renfana, svartkämpar, röllika, tjärblomster, prästkrage, åkervicker och rödkämpar.
Träd- och buskridåer utmed Höje å har bl.a. en viktig temperaturreglerande funktion då de skuggar vattendraget och därmed håller nere vattentemperaturen varma sommardagar.
Blommande träd och buskar har stor betydelse som pollenkälla för många insekter som lever av eller föder upp sina larver med pollen. Buskar ger skydd och häckningsplatser åt småfåglar.
De äldre träden i betesmarken vid Värpinge hyser flera rariteter och bör därmed få extra uppmärksamhet. Det finns även äldre träd i Sankt Larsområdet som har potential att vara värdefulla för t. ex. vedlevande insekter.

Bevarandemål
Träd- och buskmiljöerna ska skötas så de uppnår en hög ålder med förutsättningar för en hög artdiversitet. Träden och trädmiljöerna ska, där det är möjlighet ur

säkerhetssynpunkt, ges möjlighet att innehålla död ved och andra strukturer som gynnar biologisk mångfald. Träd och buskar ska så långt möjligt utgöras av arter som är naturligt förekommande i Skåne.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Kompletteringsplanteringar men även nya ridåer anläggs.

Driftåtgärder:
Planteringar vid behov.
Säkerhetsbeskärningar vid främst stigsystem t. ex. reducering av trädkronor.
Åtgärder för att gynna biologisk mångfald.
Skötsel av värdefulla gamla träd för ökad livslängd.
Tillskapande av faunadepåer och andra miljöer med död ved.

6.6. Övriga gräsytor (6 a-g)

Beskrivning
Det förekommer en mängd, oftast mindre, gräsytor av olika karaktär inom området. De kan vara oklippta och under igenväxning men även bestå av regelbundet kortklippta ytor av gräsmattekaraktär.
Det är få av de klippta gräsytorna som i dagsläget hyser en värdefull flora. De högsta naturvärdena är ofta kopplade till de igenväxande delarna där ”ogräs” blommar och erbjuder föda och föryngringsmiljöer åt främst insekter men även mindre däggdjur och fåglar.
Kring gräsytorna finns ofta brynmiljöer med buskar och träd som är värdefulla för främst insekter och fåglar. Små solbelysta och vindskyddade ytor kan erbjuda mycket värdefulla miljöer för främst insekter.
Kärlväxtfloran är i allmänhet trivial med arter som knylhavre, hundäxing, kvickrot, snårvinda, renfana, åkertistel, sträv kardvädd, snärjmåra och revfingerört.
Gräsytorna har ofta stor betydelse för friluftslivet och för landskapskapsbilden.

Bevarandemål
Det ska finnas en mosaik av öppna gräsytor inom reservatet. De ska bestå av både oskötta svagt igenväxande ytor till klippta gräs- och ängsytor.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Plantering av träd och buskar.
Möjliggöra slåtter av fler ytor och om möjligt skapa ängsytor med slåtter och uppsamling av vegetationen.

Driftåtgärder:
Slåtter av långgräsytor. Det avslagna gräset ska som regel samlas upp och bortföras.
Slaghackning respektive klippning av ytor där gräset inte samlas upp.
Gräsytor som är under igenväxning kan röjas för att bromsa igenväxningstakten alternativt slaghackas med jämna intervall.
Gynna bryn med blommande och bärande buskar kring gräsytorna.

6.7. Dammar och våtmarker (7 a-h)

Beskrivning
Dammarna i området är oftast anlagda som utjämningsmagasin för kulverterat dagvatten men det finns även ett par dammar med vattenintag från Höje å. I dammarna stannar vattnet upp och erbjuder ett varmt och mer stillastående vatten än i Höje å. Detta gynnar många vattenlevande djur och växter som här kan reproducera sig eller finna föda. De flesta arter som finns i Höje å finns även i dammarna som i allmänhet står i kontakt med vattendraget. Vegetationen i och utmed våtmarkerna kan bestå av bredkaveldun, knappsäv, gul svärdslilja, jättegröe, vass, igelknopp, kalmus och rosendunört. I och nära vattenytorna hittas vattenpilört, gul näckros, borstnate, hornsärv, grovnate, vattenmynta, svalting, andmat, stor andmat, pilört och vattenpest. Dammarna används gärna av skolklasser för håvning av vattenlevande djur.

Bevarandemål
Dammarna ska hålla en öppen vattenspegel. Våtmarkerna hålls öppna med endast enstaka buskar och träd.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Översyn av dammarnas funktion, in- och utlopp.
Rensning av igenväxta dammar.

Driftåtgärder:
Tillsyn och rensning av brunnar, kulvertar, in- och utlopp.
Klippning och röjning av igenväxningsvegetation.
Rensning av ansamlat sediment.

6.8. Reningsverksdammarna

Beskrivning
Dammarna med omgivande mark används för rening av dag- och avloppsvatten. Området ligger inom reningsverkets verksamhetsområde. Allmänhetens tillträde till området sker inom de ramar och förutsättningar som verksamheten medger.
De stigar som finns i området är värdefulla för friluftslivet och området är en välkänd fågellokal. Utmed båda sidor av ån löper det så kallade Höjeåstråket. Centralt i området finns en bro som leder över till södra sidan av ån.
Det varma vattnet från reningsverket gör att dammarna inte fryser om vintrarna vilket lockar till sig rastande änder och andra sjöfåglar. Under sommaren kan häckande arter som t ex smådopping och gråhakedopping ses. Utmed ån och dess buskridåer kan kungsfiskare, sävsparv, kärrsångare, näktergal m fl arter upptäckas. I området finns ett fågeltorn med bänkar. Dammarna har även stor betydelse som födosökslokal för fladdermöss.

Bevarandemål
Stigarna hålls, under förutsättning att det är förenligt med reningsverkets verksamhet och tillstånd, framkomliga för besökare. Områdets betydelse för fågellivet bevaras. Om reningsverket, eller delar av detta, avvecklas ska området närmast befintligt reningsverk prioriteras för friluftslivet medan Höje å med

stränder och den västra halvan av dammområdet ska prioriteras för att utveckla de naturvärden som finns i området.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Restaurering av Höjeåstråkets beläggning och förbättrad skyltning. Översyn av fågeltorn med intilliggande rastplats.

Driftåtgärder:
Stigar, bänkar, broar och fågeltorn underhålls.

6.9. Invasiva arter

Beskrivning
Det förekommer invasiva arter inom reservatet och dess närområde. I betesmarken i den västra delen finns enstaka plantor av jätteloka. Den förekommer även med enstaka exemplar i naturreservatet Rinnebäcksravinen. Jättebalsamin är rapporterad mellan reningsverksdammarna och Höje å. Parkslide förekommer i anslutning till reningsverket, i skogspartiet vid Sankt Lars och öster om Malmövägen. En annan problematisk art är armeniskt björnbär som breder ut sig och kan skapa ogenomträngliga bestånd.

Bevarandemål
Invasiva arter som finns upptagna på EU:s förteckning ska inte förekomma inom reservatet (EU-förordning nr 1143/2014).
Invasiva arter som finns upptagna på Naturvårdsverkets lista över arter som bör bekämpas ska i möjligaste mån inte förekomma inom området.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Bekämpning av befintliga arter som finns på EU-listan.
Bekämpning av de arter på Naturvårdsverkets lista som det bedöms att det går att bekämpa med framgång och med rimlig ekonomisk insats.

Driftåtgärder:
Kontroll av invasiva arter med fokus på EU-listade arter.
Bekämpning av EU-listade arter och övriga som det bedöms möjligt att bekämpa.

7. Friluftsliv

7.1. Övergripande mål och åtgärder för friluftsliv

Höjeådalen är ett av Lundabornas viktigaste rekreationsområden. Det är mångfacetterat med Sankt Larsområdets kulturhistoria, betesmarker med hästar och kor som ger en lantlig karaktär, vida utblickar över slättlandskapet, stora öppna vattenytor och stillsamt framflytande vattendrag. Till detta kommer höga flerbostadshus, industribyggnader, järnvägs- och bilbroar och reningsverksanläggning. Stad möter land både abrupt och mjukt beroende på vilken del av området som besöks.

Höjeådalen korsas på ett antal ställen av tåg-, bil-, gång- och cykelbroar men de flesta stigar går utmed dalgången. Stigarna är av olika karaktär och rör sig genom skilda miljöer vilket gör en promenad intressant för besökaren. Gång- och cykelvägar från södra delarna av Lund och Värpinge ansluter till området. Bussförbindelse finns till Värpinge och Sankt Lars-området. Åtkomsten kommer att bli ännu bättre i och med anläggandet av tågstation Klostergården. Framkomligheten i området är god till måttlig, men mer begränsad för rörelsehindrade.

Det faktum att den södra sidan av dalgången, åkermarken, till största delen är obebyggd ger besökaren en känsla av rymd som närmast kan jämföras med en promenad utmed havet. De östra delarna präglas av Sankt Larsområdet, trafikmiljön, bostadsbebyggelsen och att naturen är av parkkaraktär. Den centrala delen med järnvägen och reningsverket med intilliggande industriområde tillsammans med igenväxande buskområden ger intryck av stadens bakgård och en ”urban vildhet” som kan upplevas som positiv av besökare. Väster därom bidrar pileraden utmed grusvägen mot Värpinge och den böljande åkermarken till att ge området en lantlig karaktär. I denna del är bruset från staden och trafiken ofta förhållandevis lågmäld.

I området finns iordningsställt håvningsbryggor, informationsskyltar, grillplatser, fågeltorn, strövstigar och rastplatser.

Bevarandemål
Området ska vara lättillgängligt för främst gående och cyklister. Det ska finnas stigar av olika karaktär varav vissa ska vara tillgänglighetsanpassade. Bänkar och andra rastplatser ska finnas utmed huvudstråken. Grillplatser, uteklassrum, bryggor och övriga friluftslivsanordningar ska finnas och hållas i ett gott skick. Soptunnor, papperskorgar och hundlatriner ska finnas vid entréer och utmed huvudstråken. Belysning är anpassad för att både öka tryggheten för besökare men samtidigt även för att minimera störningar för djurlivet och bör därför endast etableras i anslutning till tidigare etablerad belysning som finns inom reservatets gränser. Informationsskyltar ska vara väl underhållna och uppdaterade. Det ska finnas tillgång till minst en tillgänglighetsanpassad toalett som ska vara placerad vid en av huvudentréerna. Reservatgränserna ska vara utmärkta enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder
Restaureringsåtgärder:
Huvudentréer vid Sankt Lars, Källby mölla, Klimatskogen och Värpinge anläggs.
Större samlingsplats för besökare i form av vindskydd eller liknande.
Gömsle eller liknande för upplevelse av vattendraget.
Gränsmarkering utförs i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer.
Informationstavlor sätts upp.
Toaletter, papperskorgar, soptunnor och hundlatriner.
Upprustning av stigar och vägar.
Cykeluppställningsplatser.
Handikapparkering för bil.

Upprustning av gångbro över ån vid Sankt Lars.
Iordningställande av fiskeplatser.

Driftåtgärder:
Renhållning.
Städning och underhåll av toalett.
Underhåll av stigar och vägar med tillhörande skyltar och vägvisare.
Underhåll av anläggningar med tillhörande närområde.
Beskärning av träd och annan vegetation som utgör fara för friluftslivet.
Tillsyn och underhåll av informationstavlor och reservatsmarkeringar.
Tillsyn (naturvårdsvakt).

8. Gränsmarkering

Gränsutmärkning av naturreservatet skall utföras enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Markeringarna underhålls och förnyas vid behov.

9. Uppföljning och utvärdering

Förekomsten av invasiva arter ska dokumenteras och regelbundet, minst vart femte år, följas upp. Områdets status för vedlevande insekter ska följas upp genom bedömningar av expertis och översiktlig inventering minst vart tionde år.
För uppföljning av Höje ås status och behov av åtgärder ska samordning ske med Vattenrådet.
Uppföljning av skötselåtgärderna görs löpande av naturvårdsförvaltaren.

10. Tillsyn och förvaltning

Tillsyn av naturreservatet utförs av miljönämnden i Lunds kommun. Tekniska förvaltningen är naturvårdsförvaltare.

Bilaga a) Reservatsgränser

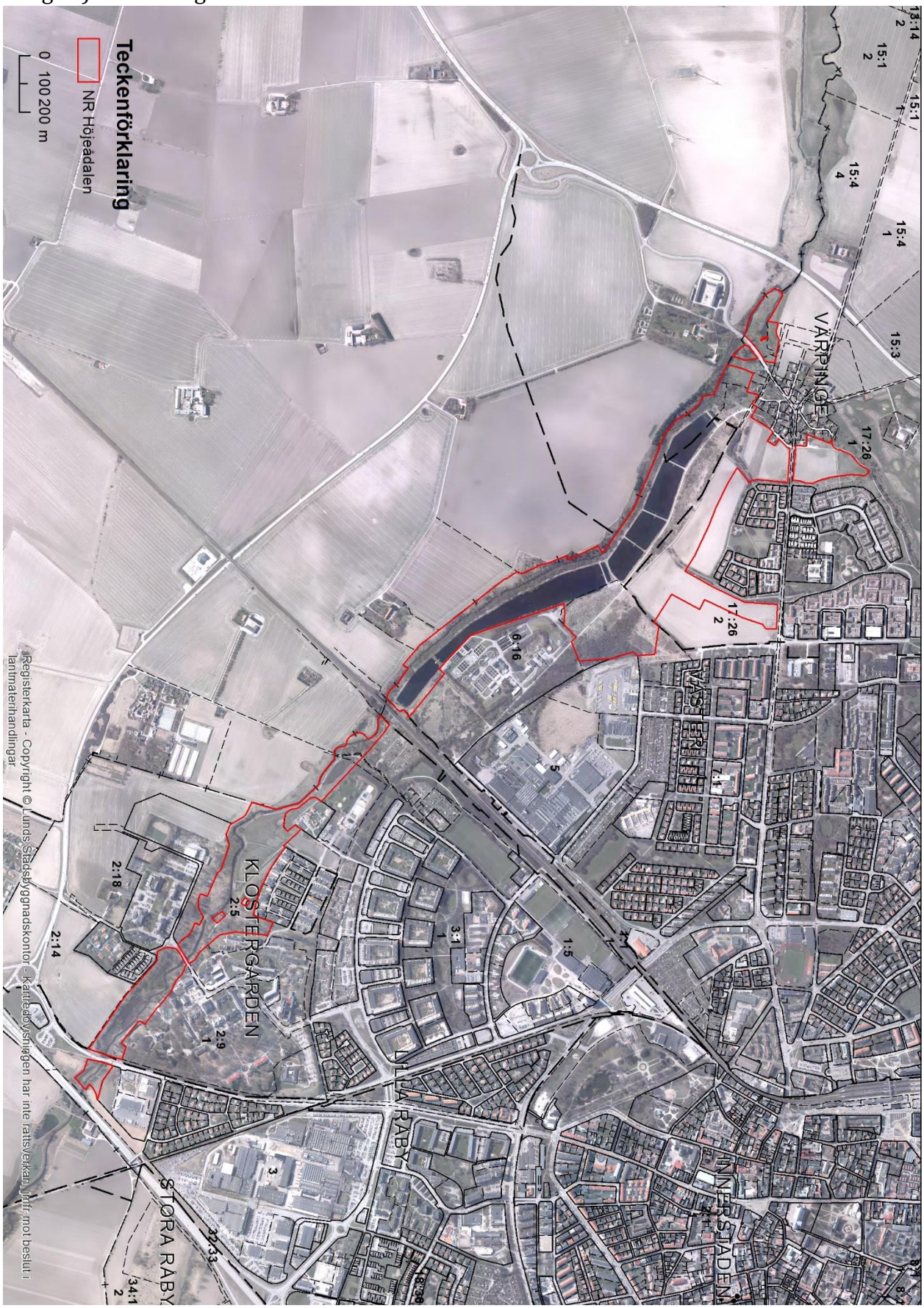

Bilaga b) Karta över skötselområden västra delen

Bilaga c) Karta över skötselområden östra delen

Bilaga d) Karta över större friluftslivsanläggningar i området (befintliga och planerade) – västra delen

Bilaga e) Karta över större friluftslivsanläggningar i området (befintliga och planerade) – östradelen

Bilaga 6 Remissammanställning

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

NATURRESERVATET HÖJEÅDALEN, LUNDS KOMMUN

2021-12-04

Tekniska förvaltningen har utarbetat ett förslag till reservatshandlingar för naturreservatet Höjeådalen i Lunds kommun. Förslaget godkändes för att skickas ut på samråd av Tekniska nämnden den 21 april 2021.

12.Hur samrådet bedrivits

Samrådsinbjudan skickades ut på remiss den 29 april 2021, med sista samrådsdag för yttrande den 31 juli 2021. Samrådsförslaget bestod av förslag till beslut samt skötselplan med tillhörande bilagor för naturreservatet Höjeådalen. Inbjudan till att delta i samrådet sändes ut till 78 tänkbara intressenter, bland annat nämnder, myndigheter, föreningar och andra berörda sakägare. Under samrådstiden skickades inbjudan till ytterligare tre instanser.
Samrådsförslaget fanns tillgängligt att ladda ner via kommunens hemsida: https://www.lund.se/bygga-bo--miljo/natur/hoje-a-naturreservat/. Synpunkter mottogs skriftligen.
På grund av rådande omständigheter och rekommendationer från hälsovårdsmyndigheten kunde ett dialogmöte ej arrangeras under samrådsperioden. För att få in synpunkter från allmänheten anordnades ett samråd för medborgare där de fick möjlighet att lämna sina yttranden och synpunkter på reservatet genom en e-tjänst via kommunens hemsida. Samrådsperioden varade mellan 12 juni 2021 och 11 juni 2021. Det inkom sammanlagt 57 förslag från allmänheten.

Efter inkomna yttranden arbetats in i förslaget skickades det uppdaterade förslaget ut till sakägare under 30 dagar för möjlighet till yttrande. Redovisning för detta finns under avsnitt 15.

13.Sammanfattning av inkomna yttranden

De flesta remissinstanserna ställer sig mycket positiva till reservatsbildningen. Det är till största del relevanta synpunkter som kommit in och de punkter som ansetts lämpliga har arbetats in i beslutsdel och skötselplan. Synpunkterna redovisas under respektive remissinstans.

Allmänna synpunkter sakägare

- De flesta yttranden ställer sig positiva till syftet med reservatet och anser att det är av stor vikt att området skyddas och att den biologiska mångfalden värnas.
- Området ska fortsatt vara tillgängligt för allmänheten och ska gynna friluftsliv, rekreation och pedagogiska aktiviteter i samstämmighet med att området behåller sin vilda karaktär.
- Det är positivt att ett område runt Höje å fredas från exploatering och att områdets kulturmiljövärden understödjs.
- Inrättandet ska möjliggöra utveckling och drift i så lång utsträckning möjligt för de många verksamheter samt pågående infrastrukturprojekt som finns i området utan att betydelsefull naturmiljö tas i anspråk.
- Kontakt med angränsande kommuner uppmuntras för en utvidgning av reservatsområdet.

Allmänna synpunkter allmänhet

- Området ska behållas 'vilt', bevarandet av biologisk mångfald ska vara prioriterat. Utvecklad belysning på bekostnad av djurlivet i området ses ej som positivt.

- Kommunen ska vara restriktiva med att inrätta fler anordningar för friluftsliv och rekreation, såsom grillplatser, utegym, fler cykelstigar eller upplysta löpstigar mm.
- Majoriteten anser att reservatet är väldigt begränsat till sin storlek och vill att kommunen upptar kontakt med angränsande kommuner för utvidgning av reservatet.

Utöver ändringar, förtydliganden och kompletteringar i texten är handlingarna ändrade enligt följande:

Avgränsningen av reservatet är justerad för att ta hänsyn till eventuellt markbyte i områdets västra delar, eventuell utbyggnad av Källby reningsverk, utbyggnad av trafikplats södra och E22an samt ev. nedgrävning av befintlig kraftledning.

Precisering av syfte har kompletterats med:

- nyskapa naturmiljöer genom till exempel träd- och brynplantering. Inhemska växtarter ska användas,

Föreskrifterna är ändrade enligt nedan:
Förbud utan förvaltarens skriftliga tillstånd:

- anordna tävlingar eller arrangemang som kan skada eller störa naturmiljön.

Undantag från föreskrifter har förtydligats och kompletterats:

- den kommunala VA-huvudmannen att, inom verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), utföra det underhåll, den drift och den utveckling som krävs för driften av Källby avloppsreningsverk.
- den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), utföra drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, ledningsrätter, dagvattendammar och andra anläggningar som hänför sig till VA-verksamhet,
- sanerings- eller återställandeåtgärder, efterbehandlingsåtgärder eller tillskapande av dagvattendammar kopplade till nedläggning av Källby reningsverk. Ansvaret för dessa åtgärder påverkas inte av reservatbeslutet utan åvilar VA SYD eller annan verksamhetsutövare,
- att möjliggöra utveckling i VA-huvudmannen eller förvaltarens regi av dammarna vid Källby reningsverk samt tillhörande anläggningar och utlopp i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket,
- underhåll, drift och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, vägrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, Trafikverket, tele-, energi- och eldistributörer, fiber samt vatten-och avlopp (bilaga 3a) samt befintliga tillstånd för geotermianläggningar (bilaga 3b). Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,
- Anläggning och byggnation enligt lagakraftvunnen vägplan samt planerade ledningsdragningar i anslutning till ombyggnation av E22 (bilaga 3c och 3d). Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,

- underhåll samt utbyggnad av dubbelspårig järnväg på bro eller i tunnel utmed befintlig sträckning. Åtgärder för trädsäkring längs med järnvägen får utföras utan hinder av reservatföreskrifterna dock får trädsäkringszonen ej överstiga 5 meter på respektive sida om spårområdet,
- ersättning av befintlig luftledning för el med markförlagd kabel på samma plats eller längs med vägar i reservatet. Inför utförandet ska skriftligt samråd ske med förvaltaren,
- av förvaltaren eller aktörer som har fått tillstånd av förvaltaren att utföra uppförande och underhåll av byggnader, anläggningar, parkeringsplatser och liknande som behövs för naturvård, pedagogik och rekreation,
- av förvaltaren eller aktörer som har fått tillstånd av förvaltaren att utföra grävning och schaktning samt utfyllnad och underhåll av nya våtmarker, dammar, bullervallar, stigar, vägar och grundläggning av byggnader och andra anläggningar för naturvård, pedagogik och rekreation för allmänheten samt för trafiksäkerhetshöjande åtgärder,
- Skyddsjakt, jakt på främmande arter och jakt i naturvårdsförvaltningens regi, samt avlägsnande av arter som bedöms som invasiva och främmande för området enligt Naturvårdsverket samt EU-förordningen om invasiva arter.
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar och parkeringsplatser för motorfordon tillhörande vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar.
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag samt avvattning av massor från denna, inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden,
- dikning, plöjning och markbearbetning samt användning av kemiska eller biologiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel på odlingsmark,
- angörandet av gång-och cykelbro i anslutning (max 30m från) till befintlig dragning av Malmövägen,
- anlägga bro för kollektivtrafik samt cykeltrafik med sammankoppling till väg 108 i befintlig sträckning av stambanan över Höje å,

Följande avsnitt har lagts till:

6b. Tillståndspliktig verksamhet

Följande åtgärder kräver tillstånd från Lunds kommun:

- För den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster.

- Nya ledningsdragningar tillhörande ombyggnationen av E22 (utöver undantag specificerade under avsnitt 6a) och utvecklingen av nya stadsdelen Källby samt planerad utbyggnad av Trolleby och Flackarps by i Staffanstorps kommun såsom el-, gas-, fjärrvärme-, VA- och fiberledningar, samt tillkommande dagvattenlösningar.

Sammanställning av samtliga inkomna yttranden samt kommentarer

14.Yttranden över naturreservatet Höjeådalen

Statliga och regionala myndigheter	
	Länsstyrelsen Skåne ***Lantmäterimyndigheten (avstår från att svara)*** ***SGU (avstår från att svara)*** ***Skogsstyrelsen*** ***Trafikverket*** ***Transportstyrelsen***
Nämnder	
	Kommunstyrelsen (avstår från att svara) ***Kommunala Funktionshinderrådet, ,Bygg- och trafikmiljögruppen*** ***Barn- och skolnämnden*** ***Byggnadsnämnden*** ***Kultur- och fritidsnämnden*** ***mark- och exploateringsavdelningen (tekniska nämnden)*** ***Miljönämnden*** ***Servicenämnden***
Kommuner	***Staffanstorp kommun***
Förbund	***VA SYD***
Offentliga bolag	***EON*** ***LKF*** ***Kraftringen*** ***Sydvatten***
Företag/organisationer	***Höjeå vattenavledningsföretag*** 1896/97 ***Höje å vattenråd*** ***Riksbyggen*** ***Lund Waterfront AB (AR Packaging Flexibels AB)*** ***Lund Waterfront Packaging District AB (LWPD)***
Föreningar	***Gamla Lund*** ***Höjeådalens intresseförening*** ***Lunds Fältbiologer*** ***Lunds Botaniska Förening*** ***Naturskyddsföreningen***
Intressenter (ej svarande för organisation)	[redacted]
Allmänhet	***NN1- NN57***

De synpunkter som har inkommit redovisas nedan. Förvaltningens kommentar, och om synpunkten föranleder någon ändring i handlingarna, står i kursiv text efter varje synpunkt. Alla remissvaren är inte fullständigt återgivna utan vissa har kortats ned.

Sakägare synpunkter

Barn- och skolnämnden
Barn- och skolnämnden anser att förslagets reservatsföreskrifter kan medföra en viss påverkan för den pedagogiska verksamheten i området då föreskrifterna delvis begränsar allemansrätten. Aktuella föreskrifter bedömer de dock inte utgöra ett problem för bedrivandet av utomhuspedagogik. Samrådsförslaget bör därför inte innebära några begräsningar för fortsatt studieverksamhet med besök av förskolor och skolor till området och därmed har förvaltningen inte någon erinran mot förslaget.

Vidare konstaterar barn- och skolnämnden att området Höjeådalen lämpar sig för uteverksamhet, pedagogiskt lärande samt för barns spontana lek. Syftet med ett naturreservat är att bevara och utveckla ett område för framtiden. Genom reservatsskydd så stärks området som rekreationsområde för barn och kommande generationers barn.
Tätortsnära rekreationsområden är av vikt för alla barns tillgång till natur och friluftsliv oberoende av förutsättningar så som exempelvis funktionsvariation eller socioekonomisk bakgrund.

Kommentar: Viss begränsning i allemansrätten är nödvändig för att uppnå reservatets syften.

Byggnadsnämnden
Byggnadsnämnden ser positivt på tekniska nämndens bildande av naturreservat i Höjeådalen men stadsbyggnadskontoret vill uppmärksamma att det vid St Lars finns både områden med parkkaraktär och mer förvildade skogslika partier, till viss del igenväxta. Det är viktigt at skötseln vid St Lars anpassas till dess gröna kulturmiljövärden i lika stor utsträckning som naturmiljövärden och att detta framgår av skötselplanen.

Avsnitt 4.1 Källby reningsverk med dammar:
Stadsbyggnadskontoret uppmärksammar att tillhörande kartbilagor som markerad naturreservatets avgränsning och tillhörande text kan misstolkas då gräns i kartmaterial inte innefattar reningsverkets tomt men att texten under denna rubrik lyder: "Reservatet innefattar VA SYDs verksamhetsområde med reningsverk, tillhörande dammar…".

Avsnitt 6. Undantag från föreskrifter
Stadsbyggnadskontoret vill uppmärksamma tekniska nämnden på att utveckla undantag från föreskrifter för att möjliggöra:

1. Gallring av träd och buskar mellan Lyckebackens fornminneshög och Höje å för att möjliggöra en siktlinje.
2. Utveckling av öppna dagvattenhanteringslösningar inom utbyggnadsområdet med utlopp till Källby dammar och Höje å.

3. Byggnadsnämndens inriktningsbeslut för framtagande av utställningshandling till fördjupningen av översiktsplanen för Källby att det tydliggörs att en framtida bro för vägtrafik över Höje å utformas på ett sådant sätt att den i första hand inte blir till för pendling med personbil in och ut ur kommunen, men att den kan användas för kollektivtrafik och annan trafik som ej kan kategoriseras som pendlingstrafik.

Kommentar: Texten i avsnitt 4.1 har justerats för att tydliggöra vilka delar av VA SYDs verksamhetsområde som kommer att införlivas i reservatet.

Gällande gallring av träd och buskar så beror detta mycket på hur området utvecklas. Vi anser att de träd och buskar av lövkaraktär som finns inom gränserna för reservatet idag är värdefulla för området och bör bevaras i så stor utsträckning som möjligt. Någon ändring för undantag för siktlinjer innanför reserverat görs därför ej, men kan skapas utanför reservatets gränser.

Undantaget för utvecklingen av Källby dammar har kompletterats med 'samt tillhörande anläggningar och utlopp' för att möjliggöra dagvattenhantering från utvecklingsområdet Källby vid nedläggning av reningsverket. Om behov finns för vidare lösningar för dagvattenhantering så kan dessa placeras i utkanten av åkermarken. I övrig så görs bedömningen att det ej finns plats inom reservats område för dessa åtgärder. Innan åtgärder utförs ska dagvattenlösningar i första hand utredas.

Undantag från föreskrifter har kompletterats med 'anlägga bro för kollektivtrafik samt cykeltrafik med sammankoppling till väg 108 i befintlig sträckning av stambanan över Höje å.'

Vidare har ett avsnitt om tillståndsplikt lagts till gällande nya ledningsdragningar vilka kan komma att påverka naturreservatet.

E.*ON Energidistribution AB (E.ON*)
Inom det föreslagna naturreservatsområdet har E.ON ett regionalt elnät. Regionnätet består av dubbla 130 kV luftledning, Barsebäck-Flackarp och Vallkärra Sege se bifogad karta. Kraftledningen omfattas av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter, ELSÄK-FS 2008:1 samt ELSÄK-FS 2010:1. Starkströmsföreskrifterna reglerar bland annat ledningskonstruktion, höjd över mark, avstånd från ledning till byggnad, brännbart upplag, parkeringsplatser, tillfartsvägar med flera verksamheter. För luftledningens bibehållande måste E.ON kunna utföra kontroll och skötseln enligt ELSÄK-FS 2008:3 inklusive ändringar i ELSÄK-FS 2010:3. För att säkerställa ellagens krav på säkra, tillförlitliga och effektiva elleveranser (3 kap. 1 § ellagen) måste E.ONs underhåll av elledningar även fortsättningsvis kunna genomföras och bedrivas på ett rationellt och kostnadseffektivt sätt. Bestämmelserna i naturreservatsföreskrifterna får inte utgöra hinder för E.ONs framtida, planerade och regelbundna skogliga underhåll av ledningsgatan, vilket t.ex. omfattar röjning och fällning av farliga kantträd. E.ON måste kunna utföra ett normalt skogligt underhåll inom en skogsgata på 40 meter.

E.ON Energidistribution AB (E.ON) anser att det i första hand är lämpligast att en 40 meter bred skogsgata utelämnas längs med ledningsträckningen dvs att man flyttar gränsen av naturreservatsområdet så att kraftledningsgatan ej berörs.

Ifall skogsgatan eller övriga ledningar inte undantas från naturreservatsområdet tillstyrker E.ON förslag till beslut under förutsättning att nedanstående yrkanden om ändringar i föreskrifter införs, i annat fall motsätter sig E.ON förslaget till beslut.

Yrkanden
Att det i undantagen från föreskrifter framgår att:

- Normalt underhåll omfattas av akut och skogligt underhåll
- Tillåter motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket, även innefattande parkering av fordon
- Akuta åtgärder får ske men att samråd/meddelande till Länsstyrelsen kan ske i efterhand
- Att dispensförfarandet helt utgår för befintliga anläggningar
- Det dispens ska meddelas om träd som är farliga för elledning växt upp och behöver tas ned

Vid kabel- och linjefel eller andra typer av fel är det nödvändigt att få reparera ledningen. För att kunna utföra nödvändig drift och nödvändigt underhåll samt reparation av ledningarna är det en förutsättning att motordrivna maskiner kan framföras i samt till och från ledningsgatan och ledningsstråket. Detta innebär att schaktning/grävning måste få utföras där reparation och underhåll krävs.

Om det i naturskyddet ska ingå att kvarlämna fällda träd kan E.ON göra det under förutsättning att E.ON inte hålls ansvariga för skogsskyddet. Med hänsyn till det ovan framförda är det viktigt att det tydligt framgår av föreskrifternas undantag att körning men även parkering får ske för underhåll av ledningarna. Det är bra att det framgår av föreskrifterna att naturreservatet inte ska utgöra hinder för underhåll/ombyggnad/reinvestering. Det bör dock vara tydligt att även akut felavhjälpning som oftast innebär att man måste gräva är lovligt, se mer nedan.

Reparationsåtgärder på en kraftledning kan vara av akut karaktär. Avbrott kan innebära påtaglig påverkan på människors säkerhet och välbefinnande och måste därför åtgärdas omedelbart. Enligt ellagen får dessutom elavbrott inte vara längre än 24 timmar. Vid sådana tillfällen är ett tillstånds- eller dispensförfarande inte lämpligt. Vid akuta åtgärder vill därför E.ON att det i beslutshandlingarna kompletteras med att samråd kan ske efter att arbetet
inletts samt att dispensförfarandet helt ska utgå.

För planerade åtgärder på befintliga anläggningar anser E.ON att ett samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap 6§ MB tillsammans med eventuella försiktighetsåtgärder är ett lämpligt förfarande. Dispens från naturreservatets föreskrifter får enligt 7 kap 7, 26 §§ MB enbart ske om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med föreskriftens syfte. För att kunna uppnå god leveranssäkerhet av el måste E.ON utan undantag kunna utföra ovan nämnda underhållsåtgärder. Därför motsätter sig E.ON kravet på dispens för redan befintliga ledningar. E.ON är av uppfattningen att toppning och beskärning utanför ledningsgatan fortsatt bör få ske, skulle något träd däremot växa sig för stort behöver E.ON kunna ta bort sådana träd för att kunna bibehålla el- och

leveranssäkerheten i området. Det bör tydligt framgå i handlingarna att en sådan åtgärd ska kunna ges dispens.

Med anledning av elsäkerheten ska nätägaren kontaktas om en förändring av marknivån under eller bredvid kraftledningarna skulle ske. Detta gäller även när anläggningar såsom vägar, gång- och cykelbanor, etc ska anläggas.

Om vägar kommer att spärras av med exempelvis bommar måste E.ON få tillgång till nycklar eller koder så att passage för drift och underhåll av ledningen kan ske.

Enligt skötselplanen ska träd avverkas i närheten av våra kraftledningar. För arbete under och bredvid kraftledningar gäller särskilda bestämmelser och både Elsäkerhetsverket starkströmsföreskrifter och Arbetsmiljöverkets föreskrifter måste iakttas. Det är därför viktigt att kontakta E.ONs kundsupport i god tid innan arbete sker, tfn 0771-22 24 24.

Byggnader, fågeltorn eller liknande får inte utan ledningshavarens medgivande uppföras på närmare avstånd än 20 meter från ledningens yttersta faslina.

Om viltstängsel ska monteras ska fastighetsägaren alltid kontakta E.ON inför uppförande i närheten av kraftledningarna. Detta för att få uppgifter om vilka särskilda skyddsåtgärder som eventuellt erfordras.

E.ON måste kunna sköta underhållet av ledningen i framtiden på samma sätt som idag. Ingen förändring av mark får ske under eller strax bredvid ledning. E.ON förutsätter att hänsyn tas till ovanstående synpunkter samt att vi i fortsättningen kan sköta om våra anläggningar enligt gällande föreskrifter och standarder.

Kommentar: För att möjliggöra en 40m bred skogsgata har gränsen för reservatet flyttas så att kraftledningen ej berörs.
Undantag finns för E.ONs befintliga ledningar under 'undantag från föreskrifter': 'Underhåll, drift och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, Trafikverket, tele-, energi- och eldistributörer samt vatten-och avlopp (bilaga 3a och 3b). Inför utförande ska samråd ske med kommunen. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar.'. Samråd vid akuta arbeten kan enligt föreskrifterna ske först i efterhand. Det är ett normalt förfarande som vi bedömer är rimligt för båda parter, någon ändring görs därför inte.

Kommunen bedömer att det är viktigt med samråd. Förvaltaren behöver kommunicera med allmänheten inför utförandet av åtgärder eller verksamhet inom reservatet samt potentiella alternativa lösningar. E.ON har rätt att utföra åtgärder för vad som omfattas av tillstånd av befintliga ledningsrätter även innanför reservatet. Vid utförande av åtgärder såsom trädfällning och buskröjning ska samråd med reservatsförvaltaren ske innan åtgärder utförs.

Gamla Lund
Gamla Lund ställer sig mycket positiva till upprättandet av ett naturreservat i Höjeådalen och ser med tillfredsställelse på ett välgjort underlagsarbete liksom ett genomarbetat planförslag som tillgodoser de flesta relevanta intressen i sammanhanget.

I Gamla Lunds intresseområde ingår speciellt delsyftet: ”Höjeådalens karaktär (…) med kulturhistoriska miljöer ska bevaras och utvecklas samt erbjuda en tilltalande landskapsbild.” Beträffande delsyftena att bevara och utveckla betesmarker och bevara jordbruksmarken vill föreningen utöver naturvårdsmål kring flora, fauna och biologisk mångfald också framhäva det öppna jordbruks- och beteslandskapets kulturhistoriska betydelse liksom de öppna utblickarna mellan tätorterna. Det öppna kulturlandskapet i sig har ett stort värde utöver flora, fauna och bevarande av högvärdig åkermark. Planförslaget bidrar till att bevara dessa kulturhistoriska och landskapsestetiska värden, men detta kunde framhävas mer i texten.

I avsnittet om kulturhistoriska bevarandevärden beskrivs förtjänstfullt minnena av Källby mölla och Höjebro mölla, spåren av Källby by samt den bevarade gröna institutionsmiljön i S:t Lars och miljön Värpinge by – Trolleberg. Möjligheterna att inom naturreservatets ram återskapa delar av Källby by kunde undersökas.

I avsnittet ”*Hot mot bevarandevärden*” skrivs bl.a. ”Ytterligare exploatering i närområdet kan innebära ett hot mot både naturvärden och friluftslivet”. Detta innebär att utbyggnaden i Källbyområdet måste studeras noga och förenas med målen för Höjeådalens naturreservat.

En allvarlig brist med förslaget är att naturreservatet begränsas till områden inom Lunds kommun, dvs. nästan uteslutande på åns norra sida. Planerna på naturreservat borde ha arbetats fram i samarbete med Staffanstorps kommun och omfatta områden på båda sidor om ån. Därtill borde önskemålet att bevara öppet kulturlandskap mellan tätorterna tillgodoses genom att i princip stoppa tätortsutbyggnad mellan Höjeå och Väståkravägen i Hjärup. I Staffanstorps översiktsplanarbete föreslås en betydande utbyggnad söder om Höjeå, vilket dels ökar trycket på området längs ån, dels hotar utblickarna från ån mot det öppna landskapet i söder och därmed betydande delar av de kulturhistoriska och upplevelsemässiga värdena.
Föreningen Gamla Lund föreslår, att Lunds och Staffanstorps kommuner snarast inleder ett samarbete kring Höjeådalen med inriktningen att skapa ett naturreservat på båda sidor om ån och att bevara det befintliga öppna kulturlandskapet söder om ån.

Kommentar: Gamla Lunds synpunkter i beaktning har tagits gällande Källby by. Tekniska förvaltningen har löpande dialog med stadsbyggnadskontoret angående inrättandet av naturreservatet Höjeådalen och utvecklingen av Källbyområdet. Detta för att möjliggöra att angränsande exploatering ej inskränker på syftet med reservatet och att gränsen i så stor utsträckning möjligt är förenlig med skötsel för reservatet.
Vidare så har Lunds kommun endast rådighet att inrätta reservat inom kommunens egna gränser. Tjänstepersoner på tekniska förvaltningen har uppmuntrat tjänstepersoner i Staffanstorp kommun att bilda reservat på Staffanstorps sida. Tekniska förvaltningen samarbetar gärna gränsöverskridande kring detta. I dagsläget ligger frågan om att utvidga reservatet i Staffanstorps kommuns händer. Vi kan konstatera att Staffanstorps översiktsplan ej innehåller några planer på bildande av reservat i området.

Höje å vattenavledningsföretag 1896/97
Höje å vattenavledningsföretag 1896/97 ställer sig positiva till reservatet under förutsättningar att nedan tas i beaktande. De skriver att klimatförändringarna märks allt tydligare inte bara i vår omvärld utan också i vår närmiljö. Vid häftiga regn måste Höje å ta emot stora mängder vatten på kort tid från hårdgjorda ytor, mycket mer än vad ån är dimensionerad för.
Det är viktigt att man vid bildandet av ett naturreservat har med sig att det i framtiden måste anläggas fler fördröjningar i form av dammar och tvåstegsdike för att undvika att ån svämmar över sina breddar. Längst det föreslagna naturskyddsområdet finns flera sträckor som är mycket lämpliga för tvåstegsdike. Arealen på båda sidor längst ån ägs dessutom av Lunds kommun. Bildandet av naturskyddsområde får inte hindra möjligheten att fördröja och rena vattnet innan det når Öresund.
För att dikningsföretag ska kunna utföra underhållsrensning måste det finnas möjlighet att komma åt ån från båda sidor. Entrepenadmaskiner kräver en yta på 15m endera sidan vattendraget för att utföra arbetet. Arbetet består till största delen av att ta bort träd som står i åfåran eller på väg ned denna. I undantagsfall måste punktvis grävning utföras för att få bort sandbankar och annat som inte ska finnas i en å, ex cyklar och kundvagnar.

Kommentarer: Kommunen bedömer att utformningen av en teknisk lösning ej är förenligt med syftet med reservatet. Vattendraget ska så långt som möjligt ha en naturlig karaktär vilket gör det tveksamt om t ex. lösningar så som tvåstegsdiken är lämpliga att anlägga. Reservatet bör utformas så att så naturlika lösningar som möjligt och åtgärder utarbetas och kommunen samarbetar gärna för att möjliggöra dessa. Möjlighet till ytterligare fördröjning av vatten från Höje å är beroende av om reningsverksdammarna i framtiden kan användas för detta ändamål eller ej. Översvämningsmarkerna kring ån är värdefulla biotoper som så långt som möjligt ska bevaras orörda.

Vidare så kommer det ej att finnas möjlighet att komma åt vattendraget på båda sidor. Åtgärder som t ex. dikesrensning ska föregås av en utredning om det finns behov av detta eller ej.

Höje å vattenråd
Höje å vattenråd anser att i föreskrifternas syfte bör vattenåtgärder ingå.

Vattenrådet anser att följande undantag bör läggas till då föreskrifter inte ska utgöra ett hinder för:

- att ändra utformning och sträckning på Höje å för att gynna biologisk mångfald, fördröjningskapacitet och vattenrening.
- att ändra utformning av landmiljön för att gynna biologisk mångfald, fördröjningskapacitet och vattenrening.
- en teknisk anläggning med anordningar för att leda in vatten från Höje å till reningsverkets dammar om reningsverket avvecklas.
- att vid en avveckling av reningsverket ska dammar kunna formas om eller tas bort helt för att gynna biologisk mångfald, fördröjning av vatten och vattenrening.

Gällande punkten om grävning och schaktning samt utfyllnad för nya våtmarker och dammar så bör den även gälla underhåll av befintliga våtmarker då t.ex. deras in- och utlopp behöver åtgärdas.
Gällande punkten med undantag för underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag så bör det även gälla anlagda våtmarker/dammar och de uppgrävda massorna ska kunna placeras i anslutning till rensningen på anvisade platser.

Kommentar: Under 'precisering av syftet' finner man vattenåtgärder som en del av syftet för att förtydliga avsikterna med naturreservatet Höjeådalen. Vi anser med detta att vi tagit vattenåtgärder i beaktning och att ingen vidare förändring i syftet behöver ske.

Det finns undantag för att anlägga fördröjningslösningar i det område som berörs av reningsverket, men i övrigt ser vi inte att det finns ett behov att justera föreskrifterna (se kommentar ovan för Höje å vattenavledningsföretag 1896/97). Vi anser att undantag från föreskrifterna är utformande på ett sådant sätt att det möjliggör utformningen av dammarna vid en potentiell nedläggning av reningsverket i syfte att främja naturvård- och friluftsliv.

Punkten gällande våtmarker och dammar under 'undantag från föreskrifter' har kompletterats likt följande: ' av förvaltaren eller aktörer som har fått tillstånd av förvaltaren att utföra grävning och schaktning samt utfyllnad och underhåll av nya våtmarker, dammar, bullervallar, stigar, vägar och grundläggning av byggnader och andra anläggningar för naturvård, pedagogik och rekreation för allmänheten samt för trafiksäkerhetshöjande åtgärder.'

Höjeådalens intresseförening
Höjeådalens intresseförening stödjer att ett naturreservat avsätts. Förslaget bidrar till att minska bristen på allemansrättslig mark nära Lunds centralort, men områdets yta är för liten med tanke på antalet besökare och den biologiska mångfalden. Det bör utökas bland annat med åkrarna mellan Högbovägen och Värpinge i sin helhet samt odlingsområdena öster om stambanan. Även vissa mindre ytor som hyser botaniskt värdefulla arter bör inkluderas. De mörka miljöerna i naturreservatet bör bibehållas eftersom området är viktigt för fladdermöss. Generellt behövs det inte fler gång- och cykelvägar i området, men vi kan acceptera att enskilda stigar rustas upp så att de kan utnyttjas av exempelvis rullstolsburna personer. Däremot behövs toaletter i lägen som servicefordon når via befintliga vägar.

1. Sammanfattning

Lunds kommun bör i kontakterna med Staffanstorps kommun verka för att det avsätts ett kompletterande reservat på Höjeådalen södra sida, istället för att bygga "byar" där. Det försämrar reservatets värde och om ytterligare ytor i åns närhet hårdgörs ökar risken för översvämning i ådalens nedre delar. Det bör inte heller byggas någon infart från väg 108 mot Åkerlund och Rausings väg eftersom det avsevärt försämrar både reservatets värde samt boendemiljön i det framtida bostadsområdet på Lyckebacken. Vare sig den vägen eller en förlängning av Sunnanväg under stambanan behövs för att kunna etablera en fungerande kollektivtrafik i området.
Vi välkomnar stora delar av förslagen till skötselplan och ordningsföreskrifter, men vill se mer ambitiösa mål för ett aktivt bevarande av värdefull flora och fauna. Reglerna får inte utformas så att det hindrar kunniga besökare att ta bort invasiva växter direkt. Äldre träd inom området bör bevaras och det bör finnas en planering för att yngre träd

med tiden får utvecklas till ”veteraner”. I området behövs fler fågelholkar, bland annat för kattuggla. Invasiva arter bör hållas efter med bättre hävd i delar av området.

Kommentar: Gällande kontakten med Staffanstorp kommun se ovan yttrande för Gamla Lund.

2. Inledning

Höjeådalens intresseförening föreslog 2019 att ådalen nära Lunds centrum skulle bli ett statligt naturreservat för att skydda ett naturområde som är viktigt för friluftslivet. Där finns även gott om fornlämningar. Förslaget prioriterades inte av länsstyrelsen, men det är bra att Lunds kommun nu avser att bilda ett kommunalt naturreservat även om ytan om 68 hektar är avsevärt mindre än vad som utpekats som minsta rimliga storlek i promemorian Natur och friluftsliv i Höjeådalen vid Källby.
Lund har ont om allemansrättslig mark nära centralorten. I stora delar av den finns det inte några andra naturområden som invånarna når lika lätt till fots eller med cykel. Speciellt under den pågående pandemin har antalet besökare i Höjeådalen varit stort. Det nu remitterade förslaget behöver utvecklas för att göra Lund attraktivare för nya invånare genom att öka arealen allemansrättslig mark och förbättra den biologiska mångfalden nära centrum. Naturreservatets yta bör därför utökas eller måste angränsande områden som inte tagits med, men som likväl hyser höga naturvärden eller rekreativa värden skötas så att det främjar själva reservatet.
Flertalet av förslagen ökar tillgängligheten för besökarna. Det är bra att det ska byggas toaletter för besökarna. De bör placeras så att servicefordon kan nå dem via befintliga vägar, till exempel vid entréerna vid Värpinge, Högbovägen, Källbymölla och Sankt Lars. Däremot finns det tillräckligt med parkeringsplatser nära reservatet, till exempel vid Källbybadet. Den närbelägna pågatågsstationen Klostergården kan leda fler tågresande besökare till reservatet, men där behöver i framtiden beaktas att gångstråket från stationen till reservatet bör gestaltas tillräckligt attraktivt med en gradvis övergång från stadspräglad grönstruktur till natur i Höjeådalen.

Kommentar: Vi har tagit Höjeådalens synpunkter i beaktning gällande toaletternas placering samt gångstråk från en framtida station.

3. Reservatets storlek och struktur

Reservatets yta
Med en yta om bara 68 hektar blir reservatet en liten isolerad ö i ett biologiskt sett fattigt odlingslandskap. Många arter har så små populationer att de kan dö ut på grund av inavel. Kommunen bör återkomma med förslag om utvidgning och verka för att Staffanstorps kommun avsätter ett reservat på Höjeådalens södra sida. Om den sammanhängande ytan blir större förbättras förutsättningarna för att bevara den biologiska mångfalden och minska slitaget. Naturvärdesinventeringen som utfördes 2019 har kartlagt naturvärden i en stor del av den föreslagna reservatsytan. Därför bör ytterligare områden inkluderas om de hyser ett minst påtagligt naturvärde (värdeklass 3). På den norra sidan av Höjeå bör de åkrar som ligger mellan Högbovägen och Värpinge bevaras i sin helhet. De har länge brukats ekologiskt. Ett långgående skydd skulle även främja Lunds kommuns miljömål om att kunna öka andelen ekologisk brukad odlingsmark. Reservatsbildning syftar även till att förse områden med långtgående skydd från exploatering.

Som ett annat exempel kan odlingsområdena öster om järnvägen nämnas. Att odlingsområden ingår i naturreservatet är möjligt och i linje med syftet med naturreservatet. I naturreservatet Flatenreservatet i södra Stockholm ingår exempelvis två odlingsområden. Den biologiska mångfalden i Källbymölla odlingsområde är rik och där finns de största populationerna av pollinerare i området. Vanlig groda och vanlig padda förekommer frekvent i området och i ett par dammar finns mindre vattensalamander. Området besöks flitigt av folk som vandrar i Höjeådalen.
Ett alternativ till utökning av naturreservatsytan i de av oss utpekade områden, skulle kunna vara att angränsande områden som av olika anledningar inte kan inkluderas, men som likväl hyser höga naturvärden eller rekreativa värden, sköts på ett sådant sätt som främjar själva reservatet.

Det borde bortses från belysning i reservatet för att skydda livsmiljön för nattaktiva insekter, fåglar och däggdjur, speciellt fladdermöss3. Det finns gott om fladdermöss nattetid i reservatets mörkaste delar. Om konflikten mellan trygghet för nattvandrare som vill ha belysning och fladdermössens behov av mörker anser föreningen att fladdermössens behov i de flesta fall väger tyngst. Även nattflygande flyttfåglar som flyger utmed med vattendraget i dalen påverkas negativt av artificiellt ljus, vilket ger ytterligare argument mot belysning. Om belysning av vissa delar i reservatet anses ofrånkomligt, bör detektorstyrd belysning och/eller ljus i det röda spektret väljas för att motverka den annars förutsebara habitatförlusten för fladdermöss, särskilt när det gäller i närheten till deras boplatser. Rött ljus har mindre påverkan på fladdermössens beteende enligt en studie där effekten av rött LED har kartlagts.
Vi vill även föreslå att utöka strandskyddet till 300 m i området för att säkerställa att det inte sker ingrepp i omgivande grönstruktur som kan skada naturreservatets värden.

Kommentar: Kommunen vill gärna se att fler områden införlivas i reservatet i framtiden men detta måste föreläggas av vidare utredningar.

Det är förvaltningens önskan att belysning endast ska finnas inom de områden där den är absolut nödvändig för att möjliggöra rekreation samtidigt som det ska eftersträvas att den är förenligt med reservatets syfte och ej får en negativ effekt på djurlivet.

Vidare så är det ej möjligt inom arbetet med reservatet att ändra strandskyddet då den styrs av annan lagstiftning.

4. Barriärer inom området

Ekologiska korridorer
Höjeådalen är en viktigt ekologisk korridor genom ett landskap med intensivt jordbruk och tätorter. För flertalet djur- och växtarter finns det inte några alternativa spridningsvägar i området. Om det långsmala området fragmenteras ytterligare försämras spridningsvägarna för växter och djur samt vandringslederna.

Infrastruktur för vägtrafik
Ett direkt kontraproduktivt förslag är tanken på att förbinda väg 108 med Åkerlund och Rausings väg. Visserligen är stambanan redan idag ett intrång men vägtrafik stör på ett helt annat sätt. Infarten blir ett mycket allvarligt hinder för att utvidga reservatet söderut då grannkommunen avser att bygga bostäder där som kan marknadsföras med

argumentet ”Bo i Lund men betala låg skatt i Staffanstorp”. I ett tidigare remissvar redovisade vi en beräkning om att Lunds kommun med dagens penningvärde riskerar att förlora intäkter om i storleksordningen 372 miljoner5 kronor om året, men får samtidigt andra kostnader. Det finns därför starka ekonomiska skäl för Lund att motverka ett projekt som ur många aspekter står i strid mot allt sunt tänkande vad gäller ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Utan den infarten blir det knappast intressant att bebygga området söder om ån. Effekterna förvärras om en sådan infart förbinds med Sunnanväg genom den tunnel som byggs söder om den nya Pågatågstationen. En ökad trafik på Sunnanväg försämrar boendemiljön på Klostergården och i det nya bostadsområdet på Lyckebacken 5 samt stör naturreservatet. Det nya bostadsområdets attraktivitet ökar markant om trafiken i närområdet begränsas. Inget av dessa två projekt behövs heller för att etablera en fungerande kollektivtrafik till och från den nya stationen. Den nuvarande dragningen av busslinje 7 är väl anpassad för att mata resenärer till stationen och när det kommer bostäder på Lyckebacken blir gångavstånden därifrån till stationen korta.

Vid reservatsgränsen bör Höjeåvägen utformas på ett sådant sätt så att otillåten motortrafik inte kan köra in i reservatet, tex genom att sätta upp bommar, som hindrar bilars genomfart, men som kan passeras av gående och cyklande.

Gångstråk och stigar
Det är lätt att röra sig i stora delar av området. Det behövs inte fler anlagda gång- och cykelvägar, eller broar utan snarare fler ytor där känsliga arter inte störs. Området är så smalt att ytterligare stigar inte kan klämmas in eller de befintliga uppgraderas till motionsslingor utan att det innebär en allvarlig störning av områdets naturvärden. Däremot bör Lunds kommun verka för att en gren av Skåneleden dras från Lomma på någon av de befintliga stigarna genom reservatet och vidare österut. Vissa befintliga stigar kan göras tillgängliga för rullstolsbundna besökare. Behovet av ytterligare parkeringar är litet och det är bra att planer på att asfaltera vägen ner till Källbymölla har skrinlagts. Möjligen går det att bygga ett gömme vid någon av reningsverksdammarna av det slag som finns vid Silvåkratornet vid Krankesjön men det blir först motiverat om reningsverket stängs.

Kommentarer: Undantag från föreskrifterna har gjorts för anläggandet av en koppling till väg 108 i befintlig sträckning med stambanan, dock har det skrivits in i undantagen att sträckningen ska vara för kollektiv-samt cykeltrafik.

Kommunen ställer sig ej positiva till privat biltrafik i reservatet men understryker nödvändigheten att tillåta fordon för underhåll och drift av verksamhetsutövare i området.

Gällande önskemål om ett vandringsstråk mellan Genarp och Lomma kommer detta att beaktas under arbetet med kommunens friluftsliv. Dock har tjänstepersoner fått negativ respons från vissa markägare längs med Höjeå då frågan lyfts tidigare.

5. Reservatets omgivningar

Landskapsbildsskydd
Omgivningarna kan bidra till att reservatets värden behålls och utvecklas. De omfattas av det landskapsbildskydd som gäller för Höjeås dalgång och är en del av riksintresset FM 14. Ådalen bildar en naturlig gräns mellan staden Lund och slätten i söder. Utsikten mot slätten är en väsentlig del av upplevelsen av rymd och viktigt ur ett rekreationsperspektiv.

Vattenkvalitet och dagvatten
Vattenkvaliteten i Höjeå påverkas läckage från jordbruksmark, avlopp och dagvatten från hårdgjord mark i avrinningsområdet. Dessutom har sankmarkerna runt ån dikats ut och åns tidigare meandrande flöde har ersatts av en grävd fåra. Systemet har blivit sårbarare, det ökar närsaltsbelastningen i ån och i Öresund, eftersom den naturliga självreningen i sankmarkerna har minskat. När det kommer stora mängder regn eller smältvatten hamnar de på fel ställen. Nästan varje år ser vi vid flera tillfällen hur det nere vid Höjeå uppstår översvämningar som motsvarar de som enligt kommunens skyfallskarta kommer efter hundraårsregn. Denna sommar har vi sett vilka förödande konsekvenser det har blivit när Tyskland drabbades av kraftiga regn och drar lärdomen att beredskapen måste bli bättre. Kommunerna längs Höjeå bör inte ta beslut som förvärrar läget i framtiden. I närheten av reservatet bör det därför inte byggas på eller hårdgöras fler ytor än idag utan etableras en zon med utvidgat strandskydd. Det är ytterligare ett argument emot Staffanstorp kommun får anlägga ”byar” på ådalens södra strand. Lunds kommun uppmanas att bortse från gemensamma mål om stadsutveckling på båda sidor om ån och istället påverka Staffanstorps kommun att slopa exploateringsplanerna och istället på sin sida skydda natur och rekreativa värden. Lomma kommun är i sin tur starkt beroende av att både Lund och Staffanstorp inte gör åtgärder som innebär att kraftiga regn leder till översvämningar längs Höjeås nedre lopp.

En annan aspekt som bör beaktas är att höga flöden i ån under vissa perioder på ett naturligt sätt begränsar tillgängligheten. Regelbundet leder höga vattenstånd som medför översvämningar till att de två norr om hästhagen belägna stigarna blir opasserbara, vilket då i praktiken minskar den tillgängliga ytan, och leder till mer trängsel i andra delar.

6. Skötselplanen och reservatsreglerna

Höjeådalens intresseförening ser positivt på förslagen till skötselplan och ordningsföreskrifter, men har några synpunkter.

Bevarandeåtgärder
Vad det gäller skötselföreskrifter behöver målen för aktivt bevarande av värde-full flora och fauna bli mer ambitiösa. Även om planen påpekar att reservatets syfte ska uppnås genom att: ” Vidta nödvändiga åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för EU-listade, fridlysta, rödlistade eller annars särskilt skyddsvärda arter” så saknas det exempel på konkreta åtgärder. Vi förslår att sådana exempel med fördel redan kan inarbetas i planen för att Lunds kommun kan för-tydliga sin ambition för naturvården i tätorten. En åtgärd skulle kunna vara att vidare kartlägga och märka ut skyddsvärda

träd i området samt på angränsande ytor. Allmänheten skulle med fördel kunna ta del av denna information.

Det är viktigt att vårda de äldre träd som finns inom området och långsiktigt se till att vissa yngre träd får möjlighet att rekryteras och bli framtidens veteraner. Hålträden är få i delar av området varför det bör sättas upp holkar, antingen av kommunen eller ideellt av föreningar och enskilda. Bland annat behöver områdets kattugglor fler holkar att häcka i.

Föreningen har tagit del av Lunds Botaniska Förenings yttrande och instämmer helt i vad de framför om behovet att skydda botaniska värden. Lund bör ta ansvar för bevarandet av spjutsporre *Kickxia elantine* som är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen (2007:845) i hela landet. Denna art har nästan utrotats. Den aktuella lokalen i område J (se bilaga 1) hyser ca 44 procent av Sveriges populat-ion av arten. Platsen måste därför bedömas som mycket värdefull för arten och bör därför inkluderas i naturreservatet. Skötselbestämmelser behöver anpassas så att de främjar bevarandet av arten, dvs marken behöver regelmässigt brukas genom hävd. Lokalen med klintsnyltrot *Orobanche elatior* och rosenlök *Allium carinatum* ingår inte i reservatet vilket innebär att det finns starka skäl att utvidga området med växtplatserna för dessa arter. Klintsnyltroten skulle eventuellt flyttas i samband med anläggningen av nya spår. Vi vet inte om så har skett men det bör därför säkerställas att skyddet omfattar dess nya växtplats.

Bekämpning av invasiva arter

Idag är området statt i igenväxning med vegetation av invasiva arter som bör hållas efter med slåtter eller anpassat bete. Det är inte bara de arter som av EU och Naturvårdsverket listar som bör betraktas som invasiva utan de bör kompletteras med lokala bedömningar av vad som de facto uppträder som sådana. Bland annat sträv kardvädd *Dipsacus strigosus* och tysklönn *Acer pseudoplatanus* är notabla problem. Parkslide *Reynoutria japonica* finns på några ställen i reservatets närhet och åtgärder bör snarast vidtas så att den inte etablerar sig i reservatet.

Ordningsföreskrifter

Reservatsföreskrifterna i avsnitt 5 A-C innehåller punkter som förbjuder insatser mot levande och död växtlighet eller djur. Undantaget i avsnitt 6 som reglerar skyddsjakt bör kompletteras med att det inte är ett regelbrott att ta bort invasiva arter som jättebalsamin *Impatiens glandulifera* eller att ha ihjäl ”mördarsniglar” *Arion vulgaris*. Jättebalsamin har en sådan spridnings-mekanism att det är effektivt och enkelt att bekämpa den om den tas bort direkt när den upptäcks. men det går inte att vänta på att någon men tillstånd rycker ut. Kommunen bör därför etablera en bra dialog med de ornitologer, botanister, hobbyodlare, fritidsfiskare som har god lokal kunskap. Flera av dem håller redan nu efter invasiva arter.

Även när det gäller tävlingar eller arrangemang bör punkten ses över då många mindre sådana kan ske utan det är skadligt för reservatets värden. Till exempel arrangeras årligen ett par offentliga vandringar eller städdagar i området. Stora publikdragande arrangemang som sliter på miljön bör givetvis inte tillåtas. Däremot är det önskvärt att ytor i reservatet även i fortsättningen kan användas för undervisning och utbildning.

Kommentar: Flera av de rödlistade arterna är påverkade av miljöer i konstant förändring. Att utarbeta konkreta åtgärder är ett ständigt pågående arbete inom reservatförvaltning som behöver utvecklas efter behov.

Undantaget från föreskrifter gällande skyddsjakt har kompletterats med följande: 'Skyddsjakt, jakt på främmande arter och jakt i naturvårdsförvaltningens regi, samt avlägsnande av arter som bedöms som invasiva enligt Naturvårdsverket samt EU-förordningen om invasiva arter'.

Vi instämmer att mindre arrangemang ska vara möjliga inom reservatet som ej skadar reservatets värden. Punkt 15. under förbud utan förvaltarens skriftliga tillstånd har kompletterats enligt följande: 'anordna tävlingar eller arrangemang som kan skada eller störa naturmiljön'.

Kommunala Funktionshinderrådet, Bygg- och trafikmiljögruppen
Kommunala Funktionshinderrådet, Bygg- och trafikmiljögruppen ställer sig positiva till att det bildas naturreservatet Höjeådalen i Lunds kommun. Detta under förutsättning att kommunen anstränger sig att göra det både tillgängligt och också användbart för personer med olika funktionsnedsättningar. Många personer med funktionsnedsättningar, vilket inkluderar alla äldre har, av både fysiska och ekonomiska skäl, mindre möjligheter än andra att ta sig ut i naturen utanför tätorten. Därför är ett tillgängligt och användbart stadnära naturreservat kanske viktigare för dessa grupper än för många andra.

I det föreslagna naturreservatets-området kommer det enligt planen att finnas iordningsställda håvningsbryggor, fiskeplatser, gömslen, grillplatser, fågeltorn, rastplatser, vindskydd mm. Dessa måste alla göras tillgängliga och även användbara i enlighet med Naturvårdverkets utformningar. T ex innebär det att grillarna ska kunna användas av personer med rörelsenedsättningar och man ska kunna komma upp i fågeltornen och få samma överblickar som alla andra. Informationsskyltar måste vara tillgängliga för personer med olika funktionsnedsättningar vilket kan innebära att man kan utnyttja ny teknik för informationen.
Vid samtliga av de blivande huvudentréerna vid Sankt Lars, Källby mölla, Klimatskogen och Värpinge behöver det finnas handikapptoaletter. Det räcker inte med en enda sådan i detta område. Med stigande ålder har alla behov av att ganska snabbt kunna ha tillgång till en toalett. Finns inte detta är det omöjligt för många att utnyttja dessa strövområden.

Huvuddelen av stigarna, gångarna och vägarna är idag hårdgjorda med grus. Det är viktigt att sträckorna görs kontinuerligt tillgängliga. En mycket liten del av kommunikationslederna är asfalterade. Det bör övervägas om ytterligare några delar kan asfalteras för att öka tillgängligheten utan att naturvärdena försämras.

Huvuddelen av gångarna och vägarna har en bredd som medger möte med barnvagnar, rollatorer, cyklar, promenadskotrar och rullstolar. De delar av gångvägarna som ligger, t.ex. söder om Källby Vattenverket och Källbybadet samt sydväst om reningsverksdammarna 1 & 2, bör breddas så att dom medger mötespassage även när växtligheten är som frodigast. Det är viktigt att dessa sträckor utformas så att olika brukargrupper upplever sig trygga vid förflyttningarna där.

Vilomöjligheter med sittbänkar är idag ytterst spartansk längs lederna och måste förbättras. Sådana bänkar behöver stå ganska tätt. De kan utformas på ett sätt så att de inte stör naturvärdena och ändå uppfyller de olika användbarhetskraven för att man ska kunna sätta sig och resa sig på ett tryggt sätt. Fina exempel på detta finns i Skrylle.

Kommentar: Vid nybyggnation av friluftsanläggningar så kommer det att eftersträvas att dessa ska göras användbara för samtliga besökare i enlighet med naturvårdsverkets rekommendationer. Dock måste poängteras att det finns utmaningar i naturen som tyvärr innebär att full tillgänglighet inte alltid kan uppnås över samtliga områden i reservatet. En viktig del av naturupplevelsen i området är att stigarna inom reservatsgränsen ej är asfalterade. Målsättningen är dock att majoriteten av grusstigarna inom reservatet ska vara av så god kvalitet att de är tillgängliga för samtliga av reservatets besökare. Samtliga toaletter som anläggs inom reservatet kommer att göras tillgänglighetsanpassade och fler bänkar kommer sättas ut för att skapa ytterligare vilomöjligheter.

Kraftringen
Kraftringen är berörda dels såsom ägare av elledningar och gasledningar inom föreslaget skyddsområde. Juridisk person i detta avseende är Kraftringen Nät AB. Därutöver är Kraftringen berört såsom ägare av fjärrvärmeledningar och geotermianläggning med ledningsnät och dammar. Juridisk person i detta sammanhang är Kraftringen Energi AB. Slutligen finns bolaget Kraftringen Fiber AB som äger fiberledningar inom skyddsområdet. Med Kraftringen nedan inryms samtliga nämnda bolag.

Kraftringen anser att det är av stor vikt att områdets naturvärden skyddas för framtiden och bolaget ställer sig positiva till förslaget i stort och anser att värnandet av den biologiska mångfalden är en viktig pusselbit för att skapa en hållbar värld till efterkommande generationer. Tillsammans med skydd av natur utgör även energiförsörjningen av samhället ett av flera prioriterade områden för att åstadkomma hållbarhet. När intressen står emot varandra är det viktigt att en korrekt avvägning kan göras. Det är då viktigt att de beslut som fattas innehåller en avvägning av helheten mellan skyddsintresset och exploateringsintresset. Ensidigt fattade beslut riskerar att urholka förutsättningen att åstadkomma den mest gynnsamma lösningen sett ur ett helhetsperspektiv av att nå en hållbar samhällsutveckling. I miljöbalkens portalparagraf finns därför reglerat att mark- och vatten ska användas till det ändamål som sett ur en samhällsekonomisk synpunkt ger en långsiktigt god hushållning.

Därutöver gäller att om mark sett till läge och beskaffenhet är särskilt lämplig för energiproduktion eller energidistribution ska den om möjligt skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar (miljöbalken 3 kap 8 §). Mot bakgrund av det ovan anförda anser Kraftringen att beslutsförslaget inte får förhindra sådan befintlig eller tillkommande energiförsörjning som vid en avvägning enligt miljöbalkens regler skulle getts företräde framför det som beslutsförslaget avser att skydda. Vikten av samhällets energiförsörjning framgår även av Klimatlagen (2017:720). Miljökvalitetsmålet avseende boende och samhällsplanering lyder på följande vis ”Det övergripande målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social

synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas…”

Kraftringen anser att områdets placering i förhållande till planerad ny bebyggelse inom FÖP Källby och ÖP Staffanstorp att det med stor sannolikhet kommer att bli nödvändigt att ta delar av området i anspråk för ny ledningsdragning. Beslutet utformas så att det även medger ny ledningsdragning av samhällsviktig karaktär.

Området intill och öster om Malmövägen påverkas av ombyggnaden av vägen E22. För Kraftringens del innebär påverkan att nya ledningslägen måste medges inom föreslaget skyddsområde. Trafikverket vägplan innebär att befintliga el-, gas och fiberledningar måste flyttas till läge längst Mamövägen inom föreslaget skyddsområde. Av den anledningen anser Kraftringen att beslutsförslaget även måste korrigeras så att nödvändiga ledningsomläggningar till följd av ombyggnad av E22 medges inom föreslaget skyddsområde.

Inom föreslaget naturreservatet äger Kraftringen Energi dammar och tillhörande anordningar som utgör del i ett större infrastruktursystem med syfte att utvinna värme genom uttag av geotermiskt vatten. Denna verksamhet bedrivs enligt miljötillstånd och vattendom, beslutat 1984-01-20 respektive 1988-05-11. Här föreskrivs villkoren för utsläpp av vatten till Höjeå samt övriga rättigheter och skyldigheter som föreligger med avseende på verksamheten.

I likhet med det undantag från föreskrifterna som görs för Källby Reningsverk måste samma undantag göras för verksamheten kopplat till värmeutvinning ur geotermiskt vatten. Såsom förslaget är utformat nu finns det risk för att det strider mot redan lämnat tillstånd och vattendom avseende geotermiverksamheten. Det är även viktigt att utvecklingen av verksamheten blir möjlig (se mer under avslutande stycke). Vidare bör undantagen i punkt 6 i beslutsförslaget även avse föreskrifterna i punkt 5B. Kraftringen noterar i detta sammanhang även att en framtida flytt av Källby Reningsverk utlöser en skärpning av föreskrifterna enligt beslutsförslaget. I en sådan situation förutsätter Kraftringen att bolaget blir hörda såsom varande sakägare och därvid ges möjlighet att på nytt lämna synpunkter.

Kraftringens olika bolag har befintliga ledningar av skilda slag inom föreslaget naturreservatet. Resonemanget om samrådsplikt som finns under punkt 6, 3 pkt, bör utvidgas och preciseras. Som det nu är formulerat verkar det enbart ta sikte på arbete kopplat till Källby Reningsverk. Det bör således förtydligas att det avser samtliga rättighetshavares arbeten inom området. Därutöver bör samrådsplikten vara ömsesidig på så sätt att samtliga de arbeten som kan ske inom ramen för beslutsförslaget även måste samrådas med berörda rättighetshavare. Detta är inte minst viktigt för att undvika sådana skador på person- och egendom som kan uppstå till följd av åverkan på Kraftringens anläggningar.

Bilaga 3 har kompletterats med kartmaterial med geotermianläggningar, samt följande tillägg har gjorts i undantag till föreskrifter:

- *underhåll, drift och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, vägrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, Trafikverket, tele-, energi- och eldistributörer, fiber samt vatten-och avlopp (bilaga 3a) samt gällande tillstånd för geotermiska anläggningar (bilaga 3b). Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,*

För att tillgodose Kraftringens önskemål gällande ledningsdragning i samband med stadsutveckling har ett avsnitt om tillståndspliktig verksamhet lagts till enligt följande:

6b. Tillståndspliktig verksamhet

Följande åtgärder kräver tillstånd från Lunds kommun:

- *För den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster.*

- *Nya ledningsdragningar tillhörande ombyggnationen av E22 och utvecklingen av nya stadsdelen Källby samt planerad utbyggnad av Trolleby och Flackarps by i Staffanstorps kommun såsom el-, gas-, fjärrvärme-, VA- och fiberledningar, samt tillkommande dagvattenlösningar.*

Vidare har ett avsnitt (4.2 Geotermianläggning) angående vikten av samexistens mellan reservatet och geotermiska anläggningar lagts till.

Kultur- och fritidsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden ser mycket positivt på bildandet av naturreservatet Höjeådalen och menar att tillgång till naturområde med ett rikt djur- och växtliv främjar människors hälsa och välbefinnande samt mentala återhämtning. Området erbjuder naturupplevelse, friluftsliv, rekreation, kulturell upplevelse, spontanidrott, socialt umgänge, pedagogik, utflykter och undervisning för förskolor och skolor i Lunds kommun, vilket innehåller flera funktioner som möjliggör för många olika verksamheter inom kultur- och fritid att vara verksamma i området. Vistelse utomhus stimulerar till rörelser och fysiska aktiviteter samt skapar en mötesplats för idrott och rekreation. Möjligheten att kunna vistas i området under de mörka tiderna på året är också viktigt därav belysningen har en stor betydelse. I underlaget beskrivs att belysningen ska vara anpassad för att öka tryggheten och minimera störningar för djurlivet.
Vidare skriver de att naturområden har en stor betydelse för oss har en stor betydelse för oss människor, speciellt nu när vi lever i en pandemi där allt fler söker sig ut till park- och naturområden för att aktivera sig.

Lund Waterfront AB (AR Packaging Flexibels AB)
Sammanfattningsvis ställer sig AR Packaging Flexibles positiv till inrättandet av naturreservatet Höjeådalen. AR Packaging Flexibles industriella verksamhet är tillståndsgiven enligt miljöbalken och har också stöd i gällande detaljplan. För verksamheten gäller ett antal villkor som meddelats av den miljöprövande myndigheten. Fram till den tidpunkt att AR Packaging Flexibles flyttar från sitt nuvarande verksamhetsområde, så har alla intressenter att beakta Tillståndet. AR Packaging Flexibles anser därför att regelverket eller andra krav som uppkommer kring inrättandet av ett naturreservat inte får utformas så att AR Packaging Flexibles verksamhet påverkas negativt, eller begränsar möjligheter till framtida utökning av verksamheten inom tillståndets ramar. Industriell verksamhet innebär bland annat lastbilstrafik, lossning av gods, buller från t.ex. fläktar, samt de villkor som finns för företagets hantering/rening av processluft, och inte ställa ytterligare krav utöver de gränser som anges i gällande tillstånd som en följd av inrättandet av reservatet.

Kommentar: Reservatets föreskrifter ämnar inte att försvåra verksamhet utanför reservatets gränser. Lund Waterfront AB har inte inkommit med någon konkret önskan om ändring i föreskrifterna för att underlätta verksamhet vilket tekniska förvaltningen tolkar som att inga ytterligare undantag behöver göras.

Lunds Botaniska Förening
Föreningen är nöjda med att området blir naturreservat, och anser att reservatets föreskrifter och skötselplan förefaller i stort vara väl anpassade till området. De vill dock framföra kompletterande information och kommentarer angående vissa detaljer.
Vid Höje å, i och nära naturreservatet, finns välkända bestånd av de hotade växterna Spjutsporre, Klintsnyltrot och Rosenlök. Deras fortbestånd i området är på intet sätt säkrat. Tyvärr ser vi att lokalen med Klintsnyltrot och Rosenlök inte är en del av naturreservatet. Klintsnyltrot, Orobanche elatior, är rödlistad som starkt hotad. I Skåne växer den på ett fåtal lokaler, varav den enda lokalen i Lunds kommun är i sluttningen öster om järnvägen vid järnvägsbrons norra fäste. Vissa åtgärder har vidtagits för att bevara arten under byggnaden av den nya järnvägsbron. Om arten överlever nybygget är det viktigt att dess fortsatta överlevnad säkras. Sluttningen får inte växa igen med buskar, och det är viktigt att Väddklint, på vilken Klintsnyltrot är en parasit, gynnas. Att så eller plantera ut mer Väddklint kan vara en viktig åtgärd.

Det vore önskvärt att lokalen med Klintsnyltrot införlivades i naturreservatet och att skötselplanen anpassas till växten. Oberoende av detta vill vi nämna möjligheten att försöka insamla frön av Klinsnyltrot vid järnvägsbron för utplantering på fler platser i reservatet. Joel Levin vid botaniska trädgården kan vara behjälplig med detta.

Rosenlök, Allium carinatum, är rödlistan som nära hotad. Den växer på få platser i Skåne och finns intill Klintsnyltrotens växtplats vid järnvägsbron. Även här är det viktigt att marken inte får växa igen av buskar och för högt gräs, men löken bör för den skull inte hämmas av för tidig slåtter. Rosenlöken utgör ytterligare en anledning till att denna lokal bör vara med i reservatet.

Angående Spjutsporren som växer vid Höjebromölla vill vi påtala vikten av att det i skötselplanen står att markstörning regelbundet ska förekomma på lokalen. I föreliggande förslag står endast att sådant är viktigt för bevarandet, inte att det också

ska utföras. Åkern i vilken Spjutsporre växer blir allt mer igenvuxen och om Lunds kommun inte vill utrota växten från lokalen är det viktigt att markstörande åtgärder sätts in snarast, helst redan detta år. Vidare vill vi uppmärksamma att den tätaste förekomsten av Spjutsporre i åkern främst finns i den norra delen. Tyvärr är endast den södra delen av åkern medtagen i reservatet, och det vore därför önskvärt att även den norra delen togs med.

Vi tycker mycket om bevarandemålet i avsnitt 6.1 att ”kantzonerna längs vattendraget ska bestå av en mosaik av betesmarker, annan öppen mark och skog”. Sådan mosaik är viktig för biologisk mångfald och vi föreslår att även skötselåtgärderna tydligare anpassas för att uppnå detta.

Angående den i samma avsnitt omtalade ”plantering av vegetation” och motsvarande i avsnitt 6.3–6.6, vill vi understryka vikten av att använda lokalt plantmaterial vid sådan plantering för att bevara lokal genetisk mångfald. I regel bör endast plantor från Höje ås vattenområde användas, och sådan plantering bör vederbörligen dokumenteras, gärna på Artportalen. Vi föreslår att skötselplanen justeras i enlighet med detta.

I skogen söder om Högbovägen, med beteckning 6:15 i kartorna, är marken täckt med någon sorts fiberduk. Denna fiberduk måste snarast bortföras för att möjliggöra en naturlig markflora och markfauna. Mark täckt av plast uppfyller inte skötselplanens syfte att ”erbjuda en känsla av vild natur”. Vi passar i sammanhanget på att påpeka att det är i hög grad önskvärt att Lunds kommun tar bort liknande fibermattor i otaliga andra busk- och trädmarker spridda i tätorten. Slutligen noterar vi att betesmarken söder om ån, väster om bron vid Källby bör betas hårdare och att det vore önskvärt att hela åkern väster om Högbovägen, inklusive därstädes liggande ”Kyrkohögen”, får ingå i naturreservatet.

Kommentar: Lokalerna med Klintsnyltrot och Rosenlök ligger utanför reservatsgränserna och är inte under utredning för att omfattas av detta skydd i nuläget, detta på grund av järnvägens ombyggnad.

Beskrivningen i Skötselplan under rubrik 'Åkermark' har kompletterats med driftåtgärder av åkermarken i de östra delarna av reservatet för att förtydliga åtgärder för bevarandet av Spjutsporren.

Vi vill understryka att det är önskvärt från kommunen att använda lokalt plantmaterial men ser det som mycket svårt att begränsa sig till.

Vidare är fiberduken svår att få bort då den är inväxt i den vegetationen som återfinns på platsen.

Lunds Fältbiologer
Föreningen anser att förslaget i stora drag ser lovande ut för ett bevarande av den biodiversitet och rekreationsmöjlighet som finns i Höjeådalen idag. De har stort förtroende i kommunens skötsel av området och vill i remissvaret framför allt trycka på behovet av god markanvändning och förebyggande åtgärder för framtida hot mot Höjeådalen.

Framför allt önskar vi inlemma mer åkerareal söderut inom naturreservatet för att på så sätt undvika störningar från framtida bebyggelse. Vid överenskommelse med markägare skulle framtida trädor i dessa områden tillåta tillväxten av mer ängsmarker. Vi har förslag på några detaljförändringar i skötselplanen som möjliggör detta.
Bevarandet av ytor som inte är hårdgjord är ett måste, då allt fler naturliga miljöer idag ersätts av gråa plan. De föreslår därför denna förändring i förslaget under "Undantag från föreskrifter":
Efter meningen, "uppförande och underhåll av byggnader, anläggningar, parkeringsplatser och liknande som behövs för naturvård, pedagogik och rekreation.", tillägga "Dessa ska uppföras så att så lite tidigare icke hårdgjord mark som möjligt hårdgjörs."
Samma mening kan även tilläggas efter "grävning och schaktning samt utfyllnad för nya våtmarker, bullervallar, stigar, vägar och grundläggning av byggnader och andra anläggningar för naturvård, pedagogik och rekreation för allmänheten samt för trafiksäkerhetshöjande åtgärder.".
Under samma kapitel, punkt 3 önskar de även ändra "Vid prövning av föreslagna åtgärder från verksamhetsutövare av Källby reningsverk ska en avvägning göras mellan den samhällsekonomiska nytta avloppsreningsreningsverket utgör, såsom en absolut nödvändighet för hållbar utveckling och tillväxt i Lund, och det intrång planerat arbete innebär för naturvärden i området'' med att ta bort ordet 'tillväxt'. Fältbiologerna anser ej att det går att förena hållbar utveckling med tillväxt. Den ena motsätter den andra.

Kommentar: Kommunens målsättning är att mark ej ska hårdgöras inom reservatet. Samtliga anordningar ska uppföras så att så lite tidigare icke hårdgjord mark som möjligt tas i anspråk vid anläggandet. Meningen " Vid prövning av föreslagna åtgärder från verksamhetsutövare av Källby reningsverk ska en avvägning göras mellan den samhällsekonomiska nytta avloppsreningsreningsverket utgör, såsom en absolut nödvändighet för hållbar utveckling och tillväxt i Lund, och det intrång planerat arbete innebär för naturvärden i området" har strukits för att inte riskera att reservatets syften urvattnas eller föregå den prövning som görs då en verksamhet söker tillstånd.

Skötselplanen
6.1
Under "Skötselåtgärder Restaureringsåtgärder" bör man formulera en explicit sats om att man kan sätta in åtgärder för att återmeandra ån, såsom "Åtgärder för att bredda och återmeandra vattendraget i enlighet med naturreservatets biotopvårdande ändamål bör utredas och tillämpas."

Kommentar: Se förslag till restaureringsåtgärder. Förvaltningen anser att skrivningen är tillfredställande.

6.3
Att under bevarandemål tillägga:
Tidigare konventionellt brukad mark brukas i enlighet med naturreservatets föreskrifter.
"Arealen åkermark bör bevaras men får minska till förmån för tillskapande av allemansrättsligt tillgänglig mark, t ex beträdor eller ängsmarker och betesmarker."

Att under driftåtgärder tillägga:

"Träda är tillåtet om det behövs för ogräsbekämpning eller om det är i naturreservatets intresse att utöka arealen betesmark. Åkern i träda kan då användas för djurhållning."

Kommentar: All åkermark inom reservatet ska brukas ekologiskt, i enlighet med reservatets föreskrifter. Det är möjligt att använda åkermarken för bete inom befintlig skrivning.

6.4
Att under skötselåtgärder tillägga:
"Gallring bör göras där det anses nödvändigt."
samt
"Gallring i det befintliga beståndet bör genomföras för att uppnå ett flerskiktat bestånd och ge förutsättningar för hög artdiversitet."

Kommentar: Bedömning görs att det ej behövs vidare tillägg och att dessa punkter redan omfattas i texten.

6.5
Att under skötselåtgärder tillägga det fetstilta i meningen:
"Kompletteringsplanteringar men även nya ridåer, bestående av arter som förekommer i den skånska floran anläggs."

Kommentar: Precisering av syftet har kompletterats med 'Inhemska arter ska användas.'

7.
Att till meningen "Belysning är anpassad för att både öka tryggheten för besökare men samtidigt även för att minimera störningar för djurlivet" tillägga: "och bör därför endast etableras i anslutning till tidigare etablerad belysning som finns inom reservatets gränser.".

Kommentarer: Meningen har blivit kompletterad i handlingarna i enlighet med ovan synpunkt.

Lunds Kommuns Fastighets AB (LKF) anser att förslag till bildande av naturreservat Höjeådalen på ett bra sätt knyter ihop Höjeådalens riksintresseområde för friluftsliv och högvärdig natur med Rinnebäckravinens högvärdiga natur. Dessutom säkrar förslaget Värpinge bys värdefulla kulturmiljö när den hindrar sammanväxningen med lunds tätort.
Deras bedömning är att naturreservatet Höjeådalen är till långsiktig nytta och glädje för både LKF och deras hyresgäster. I lunds tätort har vi ont om tätortsnära natur för friluftsliv eftersom tätorten till största del omges av jordbruksmark.
Naturreservatsstatus ger möjlighet för en långsiktig utveckling av natur- och rekreationsvärden hela vägen från St Lars till Rinnebäcksravinen och Värpinge by. Dessa värden kommer vara värdefulla för Lunds tätorts innevånare över tid.

Lund Waterfront Packaging District AB (LWPD)
Lyckebacken 5 ligger inte inom det område som föreslås bli naturreservat. Fastighetsgränsen för Lyckebacken 5 ligger på cirka 125-150 meters avstånd till den föreslagna gränsen för naturreservatet. Dock med en reservation avseende till avstånd

beroende på hur VA Syds verksamhetsområde kommer att hanteras inom ramen för det föreslagna naturreservatets område och i framtiden. Lyckebacken 5 gränsar direkt till den fastighet som föreslås bli en del av området för naturreservatet.

Det bedrivs idag industriell verksamhet på Lyckebacken 5. Det har pågått en kontinuerlig förändring av fastigheten över de senaste snart 100 åren. Byggnader och användning av byggnaderna har förändrats i enlighet med de olika hyresgästernas behov över tiden. De nu största hyresgästerna på fastigheten ät Å&R, Flextrus och Axis vilka samtliga utgör viktiga arbetsplatser för Lund.

LWPD är positiva till bildandet av naturreservatet som en del i utveckling och förädling av Källbyområdet. I egenskap av fastighetsägare till en fastighet med såväl befintlig verksamhet som med stor utvecklingspotential, är det för LWPD viktigt:

- Att nuvarande markanvändning, sedvanlig verksamhetsutveckling och fastighetsförvaltning under den stegvisa omvandlingen av Källbyområdet inte försvåras;
- Att den kommande utveckling av fastigheter och områden som ligger utanför det område som ska avsättas till naturreservat inte begränsas, villkoras eller försvåras;
- Att området och gränser för naturreservatet förblir de föreslagna;
- Att, vid fastställande av gränser för naturreservatet, höjd har tagits för buffertzon och respektavstånd till närliggande bebyggelse och verksamhet, se nedan;
- Att syftena för naturreservatet förblir de föreslagna och då med särskild tyngd på bevarandet av tätortsnära friluftslivs- och naturområden
- Att den framtida integreringen av reningsverkets verksamhetsområde sker med hänsyn till omgivande fastigheter och verksamheter

Allmänna synpunkter

Källby och sydvästra Lund har pekats ut som ett av de viktigaste utbyggnadsområdena i Lund. Den successiva förändringen och utvecklingen av området har redan startat och kommer att pågå över lång tid. Det pågår ett arbete med en fördjupad översiktsplan för Källbyområdet där det planeras för förtätning och byggande av blandad stad. Utöver de traditionella utmaningarna vid en omvandling och utveckling av industriområde till blandad stad, finns det för Källbyområde en stor utmaning och osäkerhetsfaktor i form av förändringar av befintlig verksamhet på reningsverket. Det är i dagsläget osäkert hur och när i tid förändringar kommer att ske med reningsverket och VA Syds verksamhetsområde.

Av den dialog som har skett mellan kommunen och fastighetsägare inom Källbyområdet har LWPD förstått att ambitionen med naturreservatet är att naturreservatet ska anpassas till angränsande områdens förutsättningar. Bildandet av naturreservatet ska inte förhindra att pågående markanvändning, utanför reservatsområdet, utvecklas och drivs i enlighet med gällande regler och tillstånd.

Det framgår också av avsnitt 6 - Undantag från föreskrifter - att de föreslagna föreskrifterna som ska gälla för naturreservatet inte ska förhindra underhåll, drift och utveckling av för Källby reningsverk. Det är inte enbart den kommunala verksamheten med reningsverket som behöver tryggheten att underhåll, drift och utveckling inte ska försvåras av bildandet av naturreservat. Samtliga verksamheter som idag bedriver verksamhet behöver denna trygghet om att pågående markanvändning inte påverkas eller försvåras av ett nybildat naturreservat. Med pågående markanvändning får även avses normal verksamhetsutveckling och sedvanlig fastighetsförvaltning.

Dessutom menar LWPD att bildandet av naturreservatet inte ska förhindra att pågående markanvändning, utanför reservatsområdet, utvecklas och drivs i enlighet med gällande regler och tillstånd. De anser att samtliga verksamheter som idag bedriver verksamhet behöver den trygghet om att pågående markanvändning inte påverkas eller försvåras av ett nybildat naturreservat. Med pågående markanvändning får även avses normal verksamhetsutveckling och sedvanlig fastighetsförvaltning.

Avsnitt 2 Uppgifter om naturreservatet – Området
Det föreslagna området som ska omfattas av naturreservatet ligger på cirka 125-150 meters avstånd från Lyckebacken 5. Av FÖP framgår att det kan komma att bildas stegvis nedtrappning mellan stad och natur (FÖP 2019-05-16 sid 41). När det gäller naturparker och naturreservat förekommer ”buffertzoner” och respektavstånd.

Det föreslagna området för naturreservatet ger en buffertzon fram till befintlig verksamhet på
Lyckebacken 5. Denna buffertzon är nödvändig för både pågående markanvändning och framtida markanvändning. Buffertzonen medger en stegvis nedtrappning utan att inskränka i markägares nyttjande av mark. Det är därför viktigt att området för naturreservatet inte går hela vägen fram till befintlig eller planerad bebyggelse. I det fall naturreservatets område skulle ändras så måste buffertzonen och stegvis nedtrappning ligga innanför naturreservatets gränser och ej utanför.

I det fall fråga uppkommer om buffertzon för att särskilt skydda natur- och kulturvärden bör en sådan buffertzon förläggas till sin allra största del i reservatets södra del. Den södra delen är inte exploaterad med bebyggelse och där finns större möjligheter till buffertzon utan att alltför omfattande begränsningar sker i nuvarande markanvändning.

Avsnitt 3 Syfte med naturreservatet
I förslaget till bildande av naturreservat har identifierats ett antal skyddsvärda arter samt värdefull natur- och kulturmiljö inom området för naturreservat. LWPD utgår från att denna inventering och identifiering är korrekt och går inte in och gör någon egen bedömning. Frågeställningen för LWPD utgår från i vilken mån de föreslagna syftena med naturreservat påverkas av eller kan påverka befintlig markanvändning samt framtida utveckling av verksamheten på Lyckebacken 5.

Den naturmiljö som ska skyddas och som främst kan komma att påverkas av Lyckebacken 5 är Källby reningsdammar, fågellivet i området och den fågelskådning som sker där. Redan idag är Lyckebacken 5 bebyggd och det finns pågående verksamhet som drivs enligt gällande miljötillstånd (utsläpp till luft och buller). Pågående

verksamhet och utvecklingen av ett rikt fågelliv har inte visat sig motstridiga. Vid en kommande ändrad markanvändning där industriell verksamhet byts ut mot bostäder, centrumverksamhet och skola/vård bör omgivningspåverkan minskas eller åtminstone förbli intakt.

När det gäller syftet med tätortsnära rekreation så avses att skapa ”relativt tysta miljöer”. Då syftet är att tillgodose områden för tätortsnära rekreation får det anses ligga i sakens natur att bebyggelse i form av bostäder och verksamheter i relativ närhet till området. Vidare så anges i beslutet att området ska ligga inom gång- och cykelavstånd från staden Lund och att området ska vara lättillgängligt för gående och cyklister.

Kommentar: Tillsammans med Stadsbyggnadskontoret utarbetas förslag till buffertzoner för att se till att både inrättandet av reservatet och utvecklingen av de områden som gäller för FÖP Källby kan utformas på ett adekvat sätt för samtliga parter. Föreskrifterna gäller de områden som ligger innanför reservatets gränser. Däremot är det eftersökt att dialog förs med reservatsförvaltaren vid åtgärder som potentiellt kan påverka reservatet även vid gränserna.

Länsstyrelsen Skåne
Länsstyrelsen Skåne ser mycket positivt på att området ges ett långsiktigt skydd och gör bedömningen att området hyser värden som gör det befogat att skyddas som ett naturreservat med stöd av 7 kap 4§ miljöbalken. Skyddet kommer att bidra till att flera miljö- och friluftsmål uppnås och kommer även att främja en grön infrastruktur samt ett flertal ekosystemtjänster.
Länsstyrelsen menar på att vad gäller syftet för naturreservat så är det endast det som räknas upp i 7 kap. 4 § MB som kan utgöra syfte med ett naturreservat. I det föreslagna syftet för naturreservatet Höjeådalen ingår det att säkerställa Källby reningsverks drift och utveckling vilket inte kan anses rymma inom det som är angivet i miljöbalken. Länsstyrelsen skriver också att enligt miljöbalken 7 kap 8 § får ett naturreservat inte strida emot en detaljplan eller områdesskyddsbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900). Eftersom delar av området berörs av detaljplanelagt område bör det framgå i handlingarna att man gjort bedömningen att beslutet är utformat så att det inte strider emot detta.

Kommentar: Att säkerställa Källby reningsverks drift och utveckling är en specificering av syftet. Detta är dels för att dammarna utgör en central värdekärna för reservatet, samt för att säkerställa att området tillgängliggörs för naturvård och friluftsliv vid en eventuell framtida flytt av reningsverket. Vi gör därför bedömningen att syftet ej går emot 7 kap. 4 § MB. Kommunen gör bedömningen att beslutet är utformat så att det inte strider mot detaljplanelagda områden. För att säkerställa att Källby reningsverks verksamhet inte strider mot reservatets syften har nya ledningsdragningar utanför reningsverkets verksamhetsområde gjorts tillståndspliktiga samt följande mening strukits från undantag från föreskrifter ”Vid prövning av föreslagna åtgärder från verksamhetsutövare av Källby reningsverk ska en avvägning göras mellan den samhällsekonomiska nytta avloppsreningsreningsverket utgör, såsom en absolut nödvändighet för hållbar utveckling och tillväxt i Lund, och det intrång planerat arbete innebär för naturvärden i området”.

Mark- och exploateringsavdelningen
I västra delen av reservatet pågår förhandlingar med fastighetsägare till Värpinge 15:4 om markbyte. Syftet med markbytet är att naturreservatet i väster, längs med Höje å, ska bli sammanhängande. Därmed skapas bättre möjlighet för människor att röra sig längs med ån. Markbytet innebär att kommunen köper del av Värpinge 15:4 samtidigt som fastighetsägaren köper del av kommunens mark. Kommunal mark aktuell för försäljning finns inom föreslaget naturreservat. Fastighetsaffären medför att naturreservatets avgränsning behöver ändras. Om och när affären blir av ska del av Värpinge 15:4 som förvärvas av kommunen ingå i naturreservatet och den mark som kommunen säljer ska inte ingå i naturreservatet.

I östra delen av förslag till reservat planerar Trafikverket en ombyggnation av E22. Detta kan innebära att Trafikverket behöver hantera sitt dagvatten i reservatet.

I kommunens översiktsplan från 2018 föreslås en ny vägkoppling mellan Lunds tätort och väg 108. Det saknas undantag från föreskrifterna som ger möjlighet att bygga vägen i framtiden. (Förutsatt att det inte enbart ses som en trafiksäkerhetshöjande åtgärd).

Åkermarken inom naturreservatet brukas idag ekologiskt och är certifierat enligt KRAV. Att marken fortsättningsvis kan brukas rationellt är ytterst viktigt ur ett långsiktigt perspektiv och för de bevarandemål som finns för naturreservatet. Tillskapade och placering av allemansrättsligt tillgänglig mark, t .ex beträdor bör därför noga planeras utifrån ett brukningsperspektiv för att minimera risk för sämre arrondering och försvårad brukning.

Idag finns ett femårigt avtal, 2018-2022 på åkermarken som ingår i naturreservatet. Marken inom naturreservatet är certifierad enligt krav och det söks även 5-årigt eko-stöd från EU. I förslag till naturreservat framgår det inte om markanvändningen fortsatt ska vara åkermark eller om vissa delar ska återplanteras. Om åkerarealen minskar kan detta få ekonomiska konsekvenser, bl.a. i form av minskat eko-stöd, för arrendatorn som då behöver hanteras. Naturreservatet och dess föreskrifter kan även innebära andra inskränkningar som medför justering av arrendeavgiften. Om kommunen vill ha bättre möjlighet att styra när eventuella åtgärder på odlingsmarken ska genomföras kan löptiden för arrendet behöva ändras. Dialog med arrendator och eventuell omförhandling av arrendeavtalet behöver ske.

Kommentar: Reservatsgränsen har justerats och den del av kommunalägd mark som är av intresse för försäljning är borttagen från reservatet för att möjliggöra ett potentiellt framtida markbyte. Om markbytet godkänns kommer den nya marken vid senare beslut att inkluderas i reservatet.

Undantag har gjorts för att möjliggöra dagvattenlösningar inom reservatets gränser i samband med ombyggnaden av E22.

Ytterligare undantag har lagts till för Trafikverket för att möjliggöra utvecklingen av E22 (se kommentar för Trafikverket).

Undantag för att möjliggöra att en framtida bro för kollektivtrafik samt cykeltrafik kan angöras och kopplas samman med väg 108 har skrivits in i underlaget.

Vi tar Mark- och exploateringsavdelningens yttrande i beaktning och är medvetna om att det är viktigt att det ges goda förutsättningar att bruka åkermarken och att fortsatt god dialog med arrendator och internt inom förvaltningen är viktig. Vidare anses att det är förtydligat i underlaget att markanvändningen ska vara åkerbruk enligt beslut, ingen justering genomförs.

Miljönämnden
Miljönämnden är mycket positiv till bildandet av naturreservatet Höjeådalen.

Miljöförvaltningen anser inte att samrådsförslagets beskrivning och syfte med reservatet har utformats i tillräcklig omfattning med avseende på dels det tätortsnära läget, dels Höjeådalens betydelse som riksintresse för friluftslivet.
Det skulle kunna vara till fördel för såväl Lundabon som för reservatsförvaltaren om Höjeådalens olika karaktärsområden också utgjort olika delområden längs å-sträckan. Som exempel kan nämnas att det markavsnitt som ansluter till omgivande Sankt Lars park inte kan jämföras med markområdena som ligger i anslutning till Källby avloppsreningsverk. Det vore därför mer ändamålsenligt att dela upp området i flera geografiska delar med regler som är anpassade för området. En sådan indelning skulle kunna ge ett tydligare fokus mot de intressen som reservatet är tänkt att värna och skydda, och reservatets förskrifter kunde tydligare riktas mot vad som tillåts eller inte är tillåtet inom respektive delområde.

På flera ställen i samrådshandlingarna anges att handlingar, samråd med mera skall skickas till eller ske med Tekniska förvaltningen, det bör i stället stå [Lunds kommun] tekniska nämnden.

Föreskrifter och undantag
Föreskriftsdelarna (A-C) följer i allt väsentligt gällande praxis vid inrättande av naturreservat. Miljöförvaltningen anser dock, som redogjorts för ovan, att föreskrifterna kunde ha anpassats mer specifikt för olika delområden inom ett så långsträckt markområde.
Avsnittet som avser Undantag från föreskrifter är omfattande och väldigt detaljerade. Miljöförvaltningen anser att det är lämpligare att utforma undantag mer övergripligt i enlighet med nedanstående exempel:

- Föreskrifterna ska ej utgöra hinder för drift och underhåll av mark- eller luftledningar.
- Föreskrifterna gäller ej för drift och underhåll av Källby avloppsreningsverk med tillhörande installationer, eller andra åtgärder som krävs för att säkra driften av avloppsrenings-verket.

I avsnittet om undantag regleras även hur olika ärenden skall processas, där tekniska förvaltningen dels ska utgöra remissinstans men även vara beslutande part. Det är inte lämpligt, eller kanske ens möjligt, att införa handläggningsrutiner i undantagen. Därtill ska många av de aktuella åtgärderna prövas genom annan lagstiftning där det aktuella regelverket reglerar hur prövningarna skall hanteras.
Det kan heller inte anses lämpligt att införa regler som innebär dubbel-prövning, vilket innebär att den enskilda åtgärden skall prövas både enligt gällande regelverk och enligt

reservats-föreskrifterna. Ett prövningsförfarande enligt miljöbalken eller plan- och bygglagen sker enligt den relevanta lagstiftningen och kan inte ta hänsyn till faktorer som inte är fast reglerat i reservatsföreskrifterna.

Om man korsläser skötselföreskrifterna mot undantagen kan man notera vissa motsägelser, till exempel vad avser användningen av kemiska eller biologiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen vilket kan uppfattas som motstridigt i förhållande till den uttalade viljan att bedriva ekologisk odling inom naturreservatet. Vidare gör miljöförvaltningen bedömningen att vissa av åtgärderna som förslås gällande vattenverksamhet kan omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken.

Kommentarer: Förvaltningen anser att underlaget är tillräckligt anseende förtydligande av riksintresse friluftsliv.

Vidare görs bedömningen att det ej funkar i praktiken att ha flera delområden inom reservatet. Verksamheterna har ej kunnat specificera dragningar över framtida arbeten därför måste föreskrifter utformas så övergripligt som möjligt för att ej förhindra framtida arbeten. Området är väldigt komplext med en stor mängd undantag.

För att i möjligaste mån utforma föreskrifterna och nödvändiga undantag enligt miljönämnden har flertalet ändringar gjorts vilka kan ses i remissammanställningens första del. Dessa har gjorts efter konsultation av miljöjuridisk expertis.

Särskilt värt att nämna är:

- *Ett särskilt avsnitt om tillståndspliktig verksamhet har lagts till.*
- *"Tekniska förvaltningen" har bytts ut mot "Lunds kommun" då flertalet förvaltningar och nämnder kan komma att bli inblandade vad gäller samråd och hantering av tillstånd.*
- *Meningen " Vid prövning av föreslagna åtgärder från verksamhetsutövare av Källby reningsverk ska en avvägning göras mellan den samhällsekonomiska nytta avloppsreningsreningsverket utgör, såsom en absolut nödvändighet för hållbar utveckling och tillväxt i Lund, och det intrång planerat arbete innebär för naturvärden i området" har strukits för att inte riskera att reservatets syften urvattnas eller föregå den prövning som görs då en verksamhet söker tillstånd.*

Målsättningen är att åkermarken ska brukas ekologiskt, vid speciella förhållande kan det komma behöva bekämpas med kemiska bekämpningsmedel. Undantagen ska vara utformade så att detta är möjligt.

Avsnitt 6

Under punkten 6.1 Vattendraget Höje å med stränder, anges avseende driftåtgärder att vattendraget och dess stränder ska regelbundet städas. Vandringshinder ska avlägsnas. Miljöförvaltningen uppfattar denna skrivning som att kommunen nu avser påta sig ansvaret att städa/rensa vattendraget från till exempel nedslängda cyklar, kundvagnar, bildäck och annat allehanda skrot och skräp. Förvaltningen anser att åtagandet är vällovligt då det hittills varit mycket otydligt vem som ansvarar för den här uppgiften. Förvaltningen är således positiv till att denna viktiga fråga nu kommer att hanteras inom ramen för den kommunala verksamheten.

Under punkten 6.1 anges under restaureringsåtgärder att åtgärder för att återskapa ett mer naturligt vattendrag i form av t ex strömmande partier, naturliga stränder, plantering av vegetation får utföras om möjlighet ges.
Miljöförvaltningen bedömer att sådana åtgärder kan bli svåra att genomföra inom ramen för förvaltningen av naturreservatet Höjeådalen då kommunens rådighet över vattendraget begränsas dels av att kommungränsen går mitt i ån på flera ställen, dels av dikningsföretagets rättigheter och skyldigheter gentemot innehavarna. Den här typen av mer genomgripande förändringar kräver därtill prövning i mark- och miljödomstol. Miljöförvaltningen anser att det kan vara lämpligare att kommunen hanterar frågor som explicit rör vattendraget Höje å inom ramen för det arbete som bedrivs inom Höje ås vattenråd.

Avsnitt 10
Miljöförvaltningen har inga synpunkter på formuleringen om tillsynsmyndighet, men vill ändock förtydliga att miljönämndens uppgift är att kontrollera att reservatens syften och föreskrifter efterlevs.
Med tillsyn menas i detta avseende att bevaka att olika aktiviteter vid och inom reservatet inte motverkar syften, bryter mot föreskrifter eller påverkar natur- och rekreationsvärden negativt. Tillsynen kan bedrivas förebyggande, vilket innebär att ge råd och information om bestämmelserna som skapar förutsättning för att reservatets syften ska kunna uppnås. Tillsynsmyndigheten följer också upp dispenser, tillstånd och andra beslut som fattats med stöd av miljöbalken.

Kommentar: Vid eventuella större åtgärder inom ramen för restaureringsåtgärder för att återskapa ett mer naturligt vattendrag kommer samarbete ske med Höje å vattenråd. Åtgärder som potentiellt påverkar andra delar än den mark kommunen har rådighet över måste föregå med utredning samt dialog med markägare.

Naturskyddsföreningen
Lunds Naturskyddsförening, LNF, tillstyrker förslaget och anser att genomförandet är angeläget. De skäl som motiverar bildandet är välformulerade och syftet är ambitiöst. LNF menar dock att förslaget till skötselplan tyvärr inte lever upp till syftet och målen i några viktiga avseenden.

Allmänna synpunkter
Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att tillgodose allmänhetens behov av områden för friluftsliv. Detta ska jämföras med skötselplanen som anger att det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett rekreations- och friluftsområde med höga natur-och upplevelsevärden. Det finns alltså två övergripande mål (biologisk mångfald respektive friluftsliv) och det bör klargöras om de ska anses likvärdiga eller om något av dem ska prioriteras framför det andra. Även om LNF välkomnar att Höjeådalen fredas som naturreservat inser de samtidigt att den uppmärksamhet som detta medför innebär många fler besökare till området, med ökat slitage som följd. Redan nu är det ofta trångt på stigarna, och det kan bli svårt att finna tysta och rofyllda miljöer inom det begränsade området. LNF önskar att den aspekten beaktas särskilt i den fortsatta projekteringen.

Vad gäller resterande text i avsnitt 5.1 *Övergripande mål och riktlinjer* i förslaget till skötselplan ställer sig LNF bakom den. LNF noterar dock att de konkreta

skötselförslagen inte alltid lever upp till målen och att kulturmiljöerna inte nämns i de konkreta skötselförslagen.

LNF tycker att reservatsföreskrifterna i huvudsak är välformulerade. De är dock tekniskt skrivna och kräver djupa kunskaper av allmänheten, t ex när det gäller fridlysning och hotade arter. Föreningen noterar att det inte finns något förbud mot plockning av blommor eller insamling av ryggradsdjur, vilket brukar ingå bland föreskrifterna. I stället bör man föreskriva att blomplockning är förbjuden med undantag för enstaka exemplar för demonstration och vetenskaplig insamling om beståndets storlek och hotstatus tillåter detta. Insamling av några exemplar av grodyngel är tillåten om de släpps tillbaka enligt naturvårdsverkets ”Handbok för artskyddsförordningen del 1 – Fridlysning och dispenser”. Eftersom allmänheten inte kan förväntas känna till innehållet i denna handbok bör regler framgå av reservatsföreskrifterna. LNF utgår från att förbudet mot nya vägar, t ex över Höje å längst järnvägen, och mot jakt inte upphävs genom ett senare dispensbeslut.

Formuleringarna om invasiva främmande arter är ofta förvirrande och skiljer sig dessutom åt mellan olika avsnitt. Kommunen gör skillnad mellan EUs listor och nationella listor, vilket kan låta logiskt. Då bortser man från att EUs listor är resultat av politiska förhandlingar som slutat med att inga arter finns på Eus lista om de skulle vara alltför dyra att utrota i ett eller flera av de stora medlemsländerna. Ett exempel är parkslide, som troligen är den invasiva främmande art som är dyrast att bli av med, särskilt om man väntar med att vidta åtgärder. Den svenska listan är ännu inte fastställd. Dessutom bör man notera att det finns lokalt vanliga växter som om de får övertag, trycker undan all annan växlighet utan träd och buskar för gott. Till dessa igenväxningsarter hör resendunört, brännässla och knylhavre. Bekämpningen av dessa arter måste prioriteras vid skötseln.

Reservatsföreskrifterna
Skyltar varnar besökande för bakteriella föroreningar i reningsverksdammarna. Dessa måste finnas kvar även om reningsverket flyttar. Reservatsreglerna bör kompletteras vad gäller bakteriella föroreningar.

Skötselplanen
Bland syftena med reservatet anges: ”Inom området ska värdefulla natur-och kulturmiljöer vårdas, bevaras och återställas.” Fram till åtminstone andra världskrigets slut var detta ett nästan trädfritt och aktivt skött åker-och ängslandskap förutom sjukhusbyggnaderna och parken intill dem. Inga intentioner finns att återställa detta ängslandskap för då hade inte den massiva igenväxning accepterats som LNF skriver om längre ner.

Bland syftena nämns också en tilltalande landskapsbild. LNF vill at de tysta och rogivande platser med fin utsikt som finns på flera platser särskilt ska värnas.

När det gäller skötseln av stränderna intill Höje å anges följande mål: ”Kantzonerna längst vattendraget ska bestå av en mosaik av betesmarker, annan öppen mark och skog.” Inga åtgärder i skötselplanen leder till att detta mål uppnås. I verkligheten är t. ex nästan hela åsträckan utmed reningsverksdammarna kraftigt igenvuxen med täta buskage och meterhög ört-och gräsvegetation. Det gäller mest olika videarter, knylhavre

m.fl. gräs, älgört, rosendunört och jättebalsamin, vilka alla konkurrerar ut annan vegetation. Detta stämmer inte med syftet och är inte så allmänheten tycker att ett naturreservat ska se ut. Frånvaron av aktiv skötsel måste motiveras eller planen ändras.

Högvuxna ogräs, t ex. rosendunört, måste hållas nere så att även barn har möjlighet att se ut över vattenytan.

Bland bevarandemålen för Höje å ingår följande: ”Halterna av miljögifter ska understiga gällande gränsvärden enligt bedömningsgrunderna för vattendirektivets miljökvalitetsnormer”. Eftersom målen inte uppfylls för många ämnen måste kommunen i sina plandokument, t ex. detaljplaner, ange hur föroreningsspridningen ska minska. Det säkraste sättet att uppnå en minskning är att besluta att ämnena inte får användas om de kan hamna i dagvatten.

Röjning av igenväxningsarter föreslås i betesmark och i dammarna men inte runt dammarna, längst ån samt i busk- och skogsmiljöer, fastän de senare ska vara flerskiktade enligt de övergripande målen. Inte heller kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska röjas fastän dessa ska synliggöras enligt de övergripande målen.

Betesmarken 2d saknar för närvarande betesdjur eller annan skötsel. Området 4a, som innehåller klimatskogen, är i sin helhet klassad som skogsmark. En stor del i söder är igenvuxen ängsmark med bland annat ett stort bestånd av armeniskt björnbär. Längst Höjeåvägen finns det sedan länge ett litet bestånd av läkemalva. Denna art var ganska vanlig i Sverige på 1800-talet. Nu finns det vara 7 fynd enligt Skånes flora. Eftersom den kanske inte är bofast längre kan den inte rödlistas.

Det är utmärkt att ett ambitiöst arbete mot invasiva främmande arter kommer att genomföras. Detta omfattar även armenisk björnbär, vilket är glädjande och borde omfatta all kommunal mark.

Det är ett framsteg att reservatets åkermark kan upplåtas för utrotningshotade åkerogräs. I framtiden bör fler hotade ettåriga arter ges en chans att överleva här.

I beskrivningen av området har tekniska förvaltningen ofta citerat den naturvärdesinventering som Ekologigruppen genomförde åt kommunen och som rapporterades 2019-02-04. I den inventeringen användes Artportalen som kunskapskälla när det gäller förekomst av olika arter. Vid en sökning som LNF genomförde 2021-06-24 hittades betydligt fler fynd av rödlistade arter än vad som anges i förslaget. Totalt hittades ca 25 arter, utan att ett par förvildade rödlistade växtarter räknas med. De flesta fynden var insekter och var klassade som nära hotade men samtliga hotkategorier fanns bland fynden. När Lunds Botaniska Förening genomförde projekten Skånes flora och Skånes mossor matades fynden in i en egenutvecklad databas. Fynden från florainventeringen fördes efter projekttidens slut över till Artportalen, men eftersom mossinventeringen fortfarande pågår har inga mossfynd överförts dit. För flertalet artgrupper har inga systematiskt upplagda inventeringar genomförts. De uppgifter som finns i Artportalen ger därför inte någon fullständig lista över vilka arter som förekommer i området. Det kan finnas fler artgrupper som inventerats på samma sätt.

Kartor
På skötselkartan är 3e angivet som åkermark men den delen som föreslås ingå i reservatet har inte odlats på många år. Där, i kv. Loke 4, vill kommunen anlägga dammar för dagvattenhantering. Kartans 3e bör ändras till våtmark eller dammar. Rester av det tidigare stora spjutsporresbeståndet växer norr om reservatet och här ska det enligt preliminära planer anläggas en bullervall. Det är därför angeläget och glädjande att spjutsporre ingår bland de hotade växter som ska sås ut på åkermark inom reservatet.

LNF noterar att inga stigar på de västra reningsverksdammarnas södra och västra sida eller strax öster om reningsverket finns med på kartan. Dessa stigar finns idag. Det förefaller både orimligt och omöjligt att utestänga allmänheten från att gå längst sydvästra kanten av dammarna. Det kan inte vara meningen?

På kartan över anläggningar för friluftsliv finns det ett antal platser för cykelställ markerade. Det är särskilt glädjande för LNF. Det är viktigt att man kan låsa fast cykeln ordentligt mot en bygel så att den inte kan välta.

Tips om framtida åtgärder
Strax utanför reservatet på Trafikverkets mark norr om Höje å finns sedan många decennier ett litet bestånd av den starkt hotade arten klintsnyltrot. Beståndet är kraftigt reducerat på senare år, dels på grund av konkurrens från buskar, vilket verkar vara åtgärdat för stunden och dels på grund av brist på väddklint som arten parasiterar på. Det bästa alternativet är att Trafikverket planterar in mer väddklint på sin mark nära klintsnyltroten. En alternativ möjlighet är att försöka etablera arten i det torra området mellan järnvägen och reningsverket genom att först etablera ett rejält bestånd väddklint. Detta bör i så fall ske i samarbete med Trafikverket.

Kommentar: Bedömning görs att underlaget är tillfredställande gällande de två övergripande målen biologisk mångfald respektive friluftsliv. Samma bedömning görs avseende kulturmiljö och skötsel.

Fridlysningsbestämmelserna regleras av annan lag och hanteras ej i reservatsbeslutet. Underlaget för naturreservatet uppmanar endast till att frilysningsbestämmelserna fortfarande gäller.

För undantag av väg över Höje å se kommentarer till Höjeådalens intresseförening.

Kommunen hänvisar till annan lagstiftning vad gäller bakteriella föroreningar. Sanitär olägenhet hanteras av miljönämnden och lämplig lagstiftning.

Bedömning görs att strandzonen norr om dammarna sannolikt kommer att påverkas av framtida rensningsåtgärder. Av dessa skäl anser vi ej att det i dagsläget kan antas konkreta åtgärder för skötsel. Vidare anses det att igenväxtningsmiljöer kan vara positivt för faunan. Lämpliga åtgärder för respektive delområden får ske inom reservatsförvaltningen. Detta kan vara förändligt beroende på utvecklingen av området.

Handlingarna har kompletterats med en lista över de rödlistade arter som rapporterats in till Artportalen vid tidpunkt för detta beslut.

Beslut har ej tagits gällande anläggande av dagvattendammar på område 3e och kan därför ej skrivas in i underlaget.

De stigar som är inritade på kartan är huvudstråk inom området. Samtliga stigar är ej inritade.

Riksbyggen ekonomisk förening
Riksbyggen ekonomisk förening ställer sig positiva till inrättandet av ett kommunalt naturreservat. De har följande synpunkter för justering i underlaget:

Under arbetet med FÖP Källby tog man fram en utredning, 'Naturvärdesinventering av Höjeådalen 2019-02-04'. I denna utredning framgår det en tydlig klassificering av naturvärdena inom området med en klassning från 1-4. Slutsatserna i utredningen tror de att det finns ett pedagogiskt värde i att synliggöra även i skötselplanen för att kunna nyansera bilden av var restriktionerna ska vara som skarpast och var djur och naturliv påverkas i mindre omfattning. Detta för att inte riskera att exploateringen och naturreservatets olika intresse kommer i konflikt med varandra.

Syftet med naturreservatet beskrivs i skötselplanen som ett bevarande av biologisk mångfald samt tillgodose allmänhetens behov av områden för friluftsliv och rekreation. Att säkerställa ett rekreationsområde ställer Riksbyggen sig mycket positiva till och att man tillgängliggör området för lundaborna och för dem är det av största vikt att skötselanvisningarna för naturreservatet och den tilltänkta exploateringen ska kunna ske i samklang med varandra. Så kan man hitta ett förtydligande i linje med det i 'Naturvärdesinventering av Höjeådalen 2019-02-04' gällande vilka ytor som är mest känsliga tror de kan vara välgörande för den fortsatta processen framåt.

Kommentar: Avseende klassificeringen av områden inom reservatet så anser vi att underlaget är tydligt nog och att samtliga området inom reservatets gränser ska prioriteras och respekteras i förhållande till både biologisk mångfald samt rekreation, någon justering görs ej.

Servicenämnden
Nämnden ställer sig positiv till förslaget till förslaget gällande naturreservatet Höjeådalen med tillhörande skötselplan. Många värden som serviceförvaltningen ser som viktiga lyfts i förslaget. Utifrån serviceförvaltningens erfarenheter av skötsel av naturområden skulle förvaltningen dock önska en kommentar gällande det potentiellt ökade slitaget i området.

Förslaget gällande naturreservatet Höjeådalen med tillhörande skötselplan ligger väl i linje med kommunens ambitioner inom hållbarhetsområdet samt styrande dokument. Serviceförvaltningen anser att förslaget är väl genomtänkt för att kunna möta de olika scenarier som kan uppstå i och med den planerade flytten av avloppsreningsverksamheten.
Naturreservatet ska ge goda möjligheter till naturpedagogik, vilket serviceförvaltningen menar är mycket positivt.

Att gräsytor ska kunna få stå orörda utan klippning under vår och sommar ses också som positivt och serviceförvaltningen anser att det ligger helt i linje med kommunens

arbete för att gynna t ex pollinatörer och en ökad biologisk mångfald. Avseende skötseln av dessa ytor skulle man i skötselplanen även kunna skriva att slaget material ska få ligga kvar tills det har fröat av sig.

Det är även positivt att förslaget lyfter det ökade behovet av rekreationsområde som väntas uppstå i och med utbyggnaden av Källbyområdet och den nya tågstationen. Dock hade det varit önskvärt om man i samband med detta hade kommenterat det ökade slitaget av naturområdet som då även kan uppstå och hur man avser att hantera detta.

Kommentar: Tekniska förvaltningen kommer att arbeta för att serviceförvaltningens synpunkter införlivas i fortsatt skötsel av området. Skrivning kring ökat slitage på området anses redan vara tillräckligt i underlaget.

Skogsstyrelsen
Skogsstyrelsen ställer sig positiv till presenterat underlag och har ingen ytterligare information att tillföra som har bäring på detta.

Staffanstorp kommun
Staffanstorps kommun skriver att Staffanstorp växer och det finns ett stort behov av nya bostäder och nya verksamhetsområden. Området för det planerade naturreservatet i Höjeådalen angränsar till Staffanstorps kommun och området Flackarp-Höjebromölla. Området Flackarp-Höjebromölla finns utpekat i kommunens översiktsplan som ett utbyggnadsområde. Detta beskrivs utförligare i den fördjupade översiktsplanen som är framtagen för området. Det tilltänkta naturreservatet kan därför ses som positiv tillgång som medför stort mervärde till de nya utbyggnadsområdena men får inte på något sätt hindra Staffanstorps kommuns utbyggnadsplaner. För området är det viktigt att kontakten mellan med Lund och Staffanstorp bibehålls. Gång- och cykelvägar ska vara strukturbildande för området. För Staffanstorps del är det därför viktigt att cykelstråk mellan Flackarp- Höjebromölla och in i Lunds stad säkerställs. Ett bildande av naturreservat får därmed inte medföra hinder för byggnationen av nya broar eller hindra att i dag underdimensionerade broar byggs om och ersätts med större. Förslag på cykelstråk beskrivs enligt bilden nedan vilket innebär en komplettering jämfört med dagens befintliga stråk.

Kommentarer: Kommunen tar Staffanstorps kommuns yttrande i beaktning. Utvecklingen av fler övergångar inom reservatet samråds med stadsbyggnadskontoret. Undantag från föreskrifter har kompletterats med: 'angörandet av gång-och cykelbro i anslutning (max 30m från) till befintlig dragning av Malmövägen'.

Sydvattens rättigheter
Sydväst om vattenverket är Sydvattens två huvudvattenledningar in till Lund belägna. Till ledningarna hör även ventilkammare och utspolningsanordningar. Anordningarna omfattas av dom DVA 2/1972; AD 58/1970 (1972-01-13) samt ledningsrätt MS 42 86 1 (1986-09-05). Sydvatten har enligt dessa rätt att för framtiden bibehålla och underhålla anordningarna samt enligt ledningsrätten även rätt att hålla ett tio meter brett område över ledningarna fritt från "hindrande" av träd och buskar. Ledningsrätten ger även Sydvatten rätt till tillträde till fastigheterna samt rätt att för tillsyn, reparation, underhåll och ombyggnad använda befintliga vägar till och inom berörda fastigheter.

Kap 6 - Undantag från föreskrifter
Sydvatten anser att det bör förtydligas att Sydvattens verksamhet ska undantas föreskrifterna.
Sydvatten behöver kunna sköta underhåll, drift och ombyggnad av Sydvattens dricksvattenanordningar. Sydvatten anser att arbeten inom naturreservatet ska kunna ske efter skriftligt samråd med tekniska förvaltningen, med tillägg att vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltningen informeras i efterhand, dock senast inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.
Sydvatten behöver ha möjlighet till röjning av träd och buskar i en tio meter bred korridor över Sydvattens ledningar, möjlighet att använda befintliga vägar för drift- underhålls- och ombyggnadsarbeten, anlägga tillfälliga upplag, utföra schaktningsarbeten, instängsling, vegetationsröjning, tillfälliga spolningar av ledningarna genom utspolningsanordningarna vid Höje å mm.
Sammanfattningsvis vill Sydvatten tillförsäkra sig att Sydvattens verksamhet kan fortgå utan hinder av upprättandet av naturreservatet samt dess föreskrifter.

Övriga synpunkter
Ledningarna korsar Höje å under åns botten. Eventuella åtgärder i vattendraget och över ledningarna i övrigt behöver ske med hänsyn till ledningarna. Plantering får ej ske över Sydvattens ledningar. Sydvatten anser att beslutet ska kompletteras med att inrättandet av naturreservatet inte heller ska inskränka på Sydvattens möjligheter till framtida nödvändig utbyggnad för redundans gällande dricksvattenleveranserna till Lund.

Kommentar: Sydvatten ska inför åtgärder samråda med reservatsförvaltaren för överenskommelse för omfattande åtgärder som behöver utföras inom reservatsgränsen. Generell dispens kan ej lämnas. Se undantag.

Kommentar: Skrivelsen under 'undantag från föreskrifter' gällande underhåll och drift av befintliga ledningar samt anläggning och framdragning av nya vattenledningar anses vara tillräckliga och inkludera Sydvattens verksamhet. Kompletteringar anses ej nödvändiga.

Transportstyrelsen
Transportstyrelsen har inga invändningar mot förslaget i sak men föreslår följande justeringar och förtydliganden. I avsnitt 5, del C punkt 11 har Länsstyrelsen angett att förbud ska råda mot att starta och landa med luftfartyg eller annat fjärrmanövrerat obemannat luftfartyg. Det är endast Transportstyrelsen som har mandat att fatta beslut rörande flygning med luftfartyg enligt Luftfartslagen (2010:500), Luftfartsförordningen (2010:770) och TSFS 2017:110. Transportstyrelsen har utöver Luftfartslagen och Luftfartsförordningen även ett utpekat ansvar att genom (EG) nr 2150/2005 om gemensamma regler för en flexibel användning av luftrummet, på strategisk nivå planera luftrummets struktur och regelbundet se över luftrumsanvändarnas behov.

Inom det utpekade området för naturreservatet råder idag inget flygförbud. Området i sig omfattas inte av, eller ligger inte i anslutning till, ett kontrollerat luftrum. För områden av särskilt vikt för friluftslivet och miljö föreslår Transportstyrelsen att Kommuner, Länsstyrelser och nationalparksförvaltare ansöker hos Transportstyrelsen om att upprätta Geografiska UAS-zoner med förbud mot drönarflygningar. Ett

webbformulär för det publiceras under sommaren 2021 på Transportstyrelsens hemsida

Kommentar: Kommunen kommer att inkomma med en ansökan om förbud till Transportstyrelsen och lämnar därför föreskrifter gällande luftfartyg och fjärrmanövrerade obemannat luftfartyg kvar i underlaget.

Trafikverket

Underhåll av Trafikverkets anläggningar

Av remissen framgår att reservatsföreskrifterna i A- och C-delen inte ska gälla för allmänna vägar. Trafikverket ser positivt på detta men vill säkerställa att kommunen och Trafikverket har samsyn på vad underhåll av väg och järnväg faktiskt innebär. Underhåll för väg kan innebära exempelvis dikesrensning, siktröjning av träd, slåtter av vägkanter, bekämpning av invasiva arter, halkbekämpning och diverse beläggningsåtgärder. För järnväg kan normalt underhåll innebära dikesrensning, trumrensning, bekämpning av invasiva arter, akut felavhjälpning, utbyte av anläggningskomponenter så som slipers, trädsäkring, underhåll och nyttjande av eventuella servicevägar till anläggningen. Vi tolkar även föreskrifterna som att Trafikverket kan nyttja vägar för att komma till att sköta anläggningar inklusive vägar och järnvägsanläggningen ifall det behövs.
Om Trafikverket har tolkat underlaget rätt behöver detta förtydligas i förslaget så att det blir tydligt att villkor om information och samråd listade i kapitel 6 ej krävs för Trafikverkets underhåll och drift av vägar och järnväg.

I föreskrifter enligt B (punkt 1) ska skyltning tålas. Trafikverket ser positivt på skyltning av skyddsområdena men det finns vissa utmaningar att göra detta på adekvat sätt vid Trafikverkets anläggningar, vägar och järnväg. Exempelvis för järnväg kan inte skyltar ställas upp i spårområdet då det kommer försvåra och fördyra drift- och underhåll t.ex. vegetationsröjning och trädsäkring av järnvägsanläggningen. Förslagsvis ska eventuella skyltar sitta minst 8 meter från spårmitt men ändå vara läsbara från ett spårgående fordon. Uppförande av skyltar måste också följa gällande elsäkerhetsföreskrifter för järnväg. Skyltning får inte placeras i diken, inte skymma ljussignaler, inte påverka sikt i plankorsningar och skyltfundament får inte grävas ner utan kabelanvisning.

I föreskrifter enligt B ska undersökningar och utförande av vissa åtgärder av förvaltaren tålas (punkt 5 och 6). Det kan krävas utbildningar för att få vistas inom och i närheten av Trafikverkets anläggningar. Vi förutsätter att förvaltaren kommer försäkra sig om att personalen har erforderlig utbildning för att få vistas i närheten av Trafikverkets anläggningar ifall det skulle bli aktuellt.

Väg E22 Trafikplats Lund Södra

Gränsen för naturreservatet gentemot E22:an måste förläggas på så sätt att Trafikverkets planerade ombyggnad av E22 tpl Lund Södra hamnar utanför naturreservatet. Planerat arbetsområde (vilket omfattar tillfällig nyttjanderätt och permanent vägrättsområde) framgår av bifogade plankartor. Aktuell vägplan vann laga kraft 2020-03-19. Planerad byggstart är år 2022/2023 och produktionen beräknas pågå fram till år 2026. Detta medför att slutlig inmätning och utstakning av naturreservatet längs med vägarna ovan ej ska ske förrän Trafikverket är klar med sitt anläggningsarbete. Den slutliga gränsen för vägområdet ska utgöra gräns mot naturreservatet för att möjliggöra drift- och underhållshantering av Trafikverkets anläggning. Naturreservatet får inte innebära någon begränsning av buller och damning

under produktion. Arbeten som berör Miljödom med målnr M3026-20, såsom exempelvis grumling och flödesbegräsning, får inte påverkas av naturreservatets föreskrifter.

Samtliga ledningsåtgärder/omläggningar som krävs med anledning av ombyggnaden av E22 trafikplats Lund Södra ska undantas från naturreservatets föreskrifter. Det gäller även utanför Trafikverkets arbetsområde. Exempel på berörda ledningar är opto, fiber, högspänning, lågspänning, gas och VA. Undantaget från naturreservatets föreskrifter ska gälla under produktions- och driftskede. Ledningsåtgärderna/omläggningen ska kunna genomföras innan Trafikverkets planerade entreprenad. Påverkan på träd och vegetation i samband med ledningsåtgärderna/omläggningarna ska undantas från naturreservatets föreskrifter.

Kommentar: Gränsen för naturreservatet gentemot E22 har justerats i linje med aktuell vägplan så att Trafikverkets planerade bullervall samt dagvattenlösning på södra sidan Höje å har tagits ur reservatet.

Följande undantag har gjorts:

- underhåll, drift och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, vägrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, Trafikverket, tele-, energi- och eldistributörer, fiber samt vatten-och avlopp (bilaga 3a) samt befintliga tillstånd för geotermianläggningar (bilaga 3b). Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,
- Anläggning och byggnation enligt lagakraftvunnen vägplan samt planerade ledningsdragningar i anslutning till ombyggnation av E22 (bilaga 3c och 3d). Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar,

(se undantag i föreskrifter avsnitt 6 samt bilaga 3).

Nya ledningsdragningar i anslutning till E22 inom reservatets gränser, utanför vägplan (bilaga c)eller utanför planerade ledningsdragningar (bilaga d) har gjorts tillståndspliktiga.

Järnväg
Projekt Hässleholm-Lund kan komma att beröra den yta som föreslås som naturreservat. I projektets samråd 3 visas de ytor som kan komma att bli aktuella för ny stambana, se https://www.trafikverket.se/nara-dig/skane/vi-bygger-och-forbattrar/hassleholm-lund-endel-av-nya-stambanor/dokument/ under Arkiv samråd 3. Det finns två alternativ som berör det föreslagna naturreservatet.

1. Lund C2
Detta är ett alternativ med station för ny stambana i tunnel under Lund (se bifogad bild, figur 1). I alternativet kan ett tunnelpåslag komma att placeras antingen norr eller söder om Höje å. Placeras det söder om ån så sker passage av ån i tunnel under ån inom den grönmarkerade ytan i figur 1. I det alternativet skulle alltså

järnvägen passera under det förslagna naturreservatet i tunnel. Placeras tunnelpåslaget norr om ån kommer två nya järnvägsspår att byggas på bro över Höje å inom den grönmarkerade ytan i figur 1. I det alternativet skulle alltså järnvägen passera genom naturreservatet i markplan och på bro. Trafikverket anser därmed att följande undantag ska läggas till i föreskrifterna:
• Utbyggnad och underhåll av tunnel för järnväg under naturreservatet.
• Utbyggnad och underhåll av ny dubbelspårig järnväg genom naturreservatet i ett läge i närheten av den befintliga järnvägen.

2. Lund Pilsåker
Detta är ett alternativ med station för ny stambana i de västra delarna av Lund, vid Pilsåker. Ny stambana skulle söder om den nya stationen passera igenom det föreslagna naturreservatet i markplan, för att därefter passera Höje å på en bro (se bifogad bild, figur 2). Söder om Höje å kommer ny stambana att ansluta till det utbyggda fyrspåret Malmö-Lund. Trafikverket anser därmed att även följande undantag ska läggas till i föreskrifterna:

• Utbyggnad och underhåll av ny dubbelspårig järnväg genom naturreservatet i ett läge väster om den befintliga järnvägen.

I delen undantag från föreskrifter, punkt 9, beskrivs att åtgärder för trädsäkring längs järnvägen får utföras utan hinder av reservatföreskrifterna. Trädsäkringszonen får, enligt remissen, inte överstiga 5 meter på respektive sida om spåret. Trafikverket önskar att kommunen klargör om dessa 5 meter räknas från spårmitt eller från spårområdet. Spårområdet är i sig själv bredare än 5 meter och Trafikverket anser att vi bör ha möjlighet att röja inom spårområdet.

Kommentar: Ändringar i undantag från föreskrifterna har förtydligats för att möjliggöra en utbyggnad av ny stambana i tunnel eller på bro, båda i befintlig sträckning. Alternativet med en västergående stambana i markplan med bro över dammarna har ej tagits höjd för då detta alternativ ej är förenligt med syftet med reservatet och kommer utgöra en stor barriär inom reservatets gränser som redan är begränsat samt ha en stor bullerpåverkan på fågellivet samt andra värden inom reservatet.

Förtydligande har skett i texten angående trädsäkring längst järnvägen.

VA SYD
VA SYD bedriver idag avloppsrening vid Källby avloppsreningsverk som ligger inneslutet i, och delvis täcks av, det förslagna reservatet. Avloppsreningsdammarna, som avses bli en del av reservatet, är en integrerad del av avloppsreningsverket och omfattas dettas tillstånd. Reservatet kan komma att begränsa eller eventuellt förhindra möjligheten att erhålla nytt miljötillstånd för att bygga ut och bygga om avloppsreningsverket. En utbyggnad som kommer att krävas om Lunds kommun beslutar att Källby avloppsreningsverk ska drivas vidare efter 2032.

VA SYD äger även andra ledningar och anläggningar som ligger i det område som kommer att omfattas av reservatet. Reservatet kommer att utgöra en barriär mellan Lunds tätort, Höjeå och områden liggande sydväst om Lunds tätort. För att kunna

försörja Lunds tätort med VA-tjänster är det av högsta vikt att reservatsföreskrifter utformas på ett sådant sätt att:

- drift, underhåll och utveckling av Källby avloppsreningsverk möjliggörs
- drift och underhåll av nuvarande ledningar och anläggningar kan säkras inom reservatsområdet
- nya ledningar och anläggningar kan byggas inom reservatsområdet

Som information kan nämnas att VA SYD anlitat Arbets- och Miljömedicin i Lund (AMM Syd) för att utreda vilka smittrisker som finns med för besökare till det planerade reservatet och vilka skyddsåtgärder VA SYD som verksamhetsutövare är skyldiga att utföra. VA SYD ansvarar enligt Miljöbalken kap 1: 3 § *Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.*

Avloppsreningsdammarna ligger utanför avloppsreningsverket staket men innehåller ofullständigt renat avloppsvatten. Detta innehåller normalt mänskliga mag-, tarmbakterier och det är idag förbjudet att vidröra vattnet i dammarna. VA SYD har emottagit en preliminär rapport som föreslår olika provtagningar som skulle kunna göras. VA SYD har även fått en rekommendation från smittskyddsläkaren att dammarna bör stängslas in.

Källby avloppsreningsverk innebär i sin nuvarande form en betydande begränsning för naturreservatets utveckling. Skulle Lunds kommun besluta att avloppsreningsverket ska läggas ner så innebär detta att avloppsreningsdammarna inte längre kommer att tillföras spillvatten. De kan då istället användas som t ex dagvattendammar. Skötseln av dammarna blir då mindre ingripande och en mer naturlig vattenmiljö kan utvecklas i dammarna. Dagvattendammar innehåller också betydligt mindre mängder mag- och tarmbakterier varför de kan göras mer tillgängliga för allmänheten.

Drift av Källby avloppsreningsverk fram till 2032
VA SYD bedömer att, Lunds kommun bör göra vissa justeringar av de föreslagna föreskrifterna, så att Källby avloppsreningsverks tillstånd och reservatsbeslutet inte hamnar i strid med varandra. Avloppsreningsverket har idag goda utsläppsvärden och inga kapacitetsproblem. Under förutsättning att avloppsreningsverket ska läggas ner 2032 förutses inget behov av att söka nytt tillstånd för verket innan 2032. Detta kräver dock att avloppsreningsdammarna underhålls på normalt sätt för att kunna bibehålla utsläppshalterna. Avloppsreningsdammarna är, trots att de ligger utanför staketet till avloppsreningsverket, en del av avloppsreningsprocessen och verksamhetsområdet och omfattas av Källbys tillstånd. Om däremot avloppsreningsverket ska drivas vidare efter 2032 måste arbetet med att söka nytt miljötillstånd påbörjas inom kort.

Då VA SYD har tillstånd för verksamheten så har VA SYD tillstånd att utföra alla de åtgärder som krävs för dennas underhåll, drift och utveckling. Detta påverkas inte av reservatsbeslutet, hur detta än utformas. Dessa underhållsåtgärder omfattar, vad gäller avloppsreningsdammarna, bl a tömning, muddring, avvattning av muddermassor, utfiskning, inplantering av fisk, avlägsnande av växtlighet, inplantering av annan

växtlighet, arbete med tunga fordon och tunga transporter. Dessa underhållsåtgärder, som VA SYD som verksamhetsutövare, är skyldiga att utföra, förhindrar effektivt att något som påminner om en naturlig vattenmiljö uppstår i avloppsreningsdammarna.

Om Källby avloppsreningsverk läggs ner 2032 kan sedan avloppsreningsdammarna omskapas till t ex dagvattendammar och då få en mer ”naturlik” karaktär.

VA SYD redogör i avsnittet förslag till justering av föreskrifterna nedan för hur Lunds kommun, på ett tydligare sätt kan formulera dessa, så att de överensstämmer med de underhållsarbeten som VA SYD, oavsett reservatsbeslutet, har rätt och skyldighet att bedriva.

Drift av Källby avloppsreningsverk efter 2032
VA SYD bedömer att, om Lunds kommun inte avser att lägga ner Källby avloppsreningsverk 2032, så kommer naturreservatet att påtagligt försvåra möjligheterna att få tillstånd för att bedriva avloppsvattenrening i området. De utredningar som gjorts visar tydligt att om Lunds kommun avser att fortsätta rena tätortens avloppsvatten inom kommunen så måste verket byggas ut och anpassas för att klara befolkningsutveckling och miljökrav.

Vid en framtida tillståndsprövning så kommer lokaliseringen på nuvarande plats att starkt ifrågasättas, eftersom verket då kommer att ligga inom ett befintligt naturreservat. Även om lokaliseringen skulle godtas så kan villkoren avseende transporter, lukt, buller och övrig omgivningspåverkan komma att bli mycket kostsamma.
För att, på bästa sätt, skapa någorlunda förutsättningar för att kunna få tillstånd till en eventuell utbyggnad så bör Källby avloppsreningsverk möjlighet att verka och utvecklas finnas med i syftet för naturreservatet. Detta finns med i den utskickade remissen till beslut. VA SYD är medvetna om att detta ifrågasatts av Länsstyrelsen i Skåne som inte anser det hör hemma i ett reservatsbeslut. VA SYD anser däremot att Lunds kommun bör behålla formuleringarna om Källby avloppsreningsverk i *3 Syfte med naturreservatet är att: Precisering av syftet*. Detta för att förbättra möjligheterna att Källby avloppsreningsverk fortsatt kan drivas efter 2032 om Lunds kommun skulle önska detta.

I avsnittet 4.1 Källby reningsverk samt dammar önskar VA SYD att denna text blir:

Reservatet innefattar VA SYDs verksamhetsområde med reningsverk, tillhörande dammar samt kringliggande område med tillfarts- och servicevägar mm (bilaga 1b). Syftet med att inkludera detta område är dels för att dammarna utgör en central värdekärna för reservatet, samt att säkerställa att området tillgängliggörs för naturvård och friluftsliv vid en eventuell framtida flytt.

Enligt beslut taget i kommunfullmäktige den 18 mars 2021 har Lunds kommun som avsikt att ansluta sin allmänna avloppsanläggning till Nya Sjölunda i Malmö. Det är dock inte förrän nytt tillstånd meddelas för Nya Sjölunda, en process Lunds kommun inte styr över, som det säkerställs att Källby reningsverk kan läggas ner.

Enligt reservatets föreskrifter är detta område, vad avser drift, underhåll och utveckling av avloppsreningsverket, undantaget från reservatsbestämmelserna. Syftet med undantagen är att på bästa möjliga vis underlätta för pågående samt framtida verksamhet med syfte att rena avloppsvatten, samt att möjliggöra en eventuell framtida flytt och återställning av området. VA SYD har tillstånd att bedriva avloppsrening inom verksamhetsområdet. VA SYD har därmed rättighet och skyldighet att utföra för avloppsreningen nödvändiga drifts-, underhålls- och utvecklingsarbeten inom verksamhetsområdet. Dessa kan, så länge tillståndet gäller, inte inskränkas av ett reservatsbeslut hur detta än utformas.
Avloppsreningsdammarna är en del av Källbys reningsprocess och löpande underhåll innefattar bl a

- Genomföra slammäktighetsmätningar, tömma dammar, ta bort slam, lägga upp slam för avvattning, transportera slammet, genomföra reduktionsfiske, sätta in fisk för att upprätthålla den ekologiska balansen
- Komplettera och röja vegetation i och kring dammarna för optimal funktion, tillsyn/skötsel/underhåll av anläggningen inkl komplettering av utrustning/anläggningar

Det är också viktigt att kommunen kan genomföra naturvårds- och friluftsfrämjande åtgärder efter området har återställts. I det fall att reningsverket flyttas kommer föreskrifterna för området att skärpas efter att återställning och naturvårds- och friluftsfrämjande åtgärder genomförts.

Naturreservatets utsträckning
Om Lunds kommun avser att Källby avloppsreningsverk ska läggas ner och vattnet överföras till Malmö via tunnel så måste nedfallsschakten för avloppsvattnet finnas någonstans. Allt spill- och kombvatten inom tätorten transporteras idag via ledningar som går till Källby avloppsreningsverk. Detta gör att nedfallschakten, för att inte orsaka mycket stora extrakostnader, måste anläggas i avloppsreningsverkets omedelbara närhet.

Om avloppsreningsdammarna ska fortsätta vara i drift för avloppsrening eller om de ska fungera som dagvattendammar så kommer de successivt att fyllas med sediment. För att de ska bibehållas som dammar måste de, med jämna mellanrum, rensas. Då måste en yta finnas tillgänglig för avvattning av de uppgrävda massorna.

Av kartan i det föreslagna reservatsbeslutet framgår att Lunds kommun inkluderat hälften av det rektangulära området mellan Källby avloppsreningsverk och järnvägen i reservatet, på kartan nedan benämnd OMR 1. Samtidigt har kommunen avstått från att inkludera ett triangelformat område precis väster om staketet till Källby avloppsreningsverk på kartan nedan benämnd OMR 2.
VA SYD föreslår att dessa områden byts mot varandra. De förefaller att ha ungefär samma area. Det skulle innebära att OMR 1 tas bort från reservatet medan OMR 2 inkluderas i reservatet. Begränsning av OMR 2 mot reningsverket blir då strax utanför reningsverkets staket.
Höjeådalen är i huvudsak ett rekreationsreservat. OMR 1 är beläget mellan en mycket trafikerad järnvägslinje och ett avloppsreningsverk i full drift. Detta gör att området

erbjuder tämligen begränsade upplevelsevärden. OMR 2 är på tre sidor omgivna av det föreslagna reservatet och förväntas ge betydligt bättre upplevelse av natur.
För VA SYD är området inneslutet av avloppsreningsverket, Höjeåvägen, cykelbanan längs järnvägen och avloppsreningsdammen fullt tillräcklig för såväl nedfallsschakt till avloppstunneln till Malmö som avvattningsyta för uppgrävda massor från dammarna och eventuell komplettering och utbyggnad av avloppsreningsverket. Avståndet till inkommande avloppsledningar från tätorten till avloppsreningsverket är också kort. Området erbjuder även bra anslutande vägar i form av Åkerlund och Rausings väg samt Höjeåvägen.

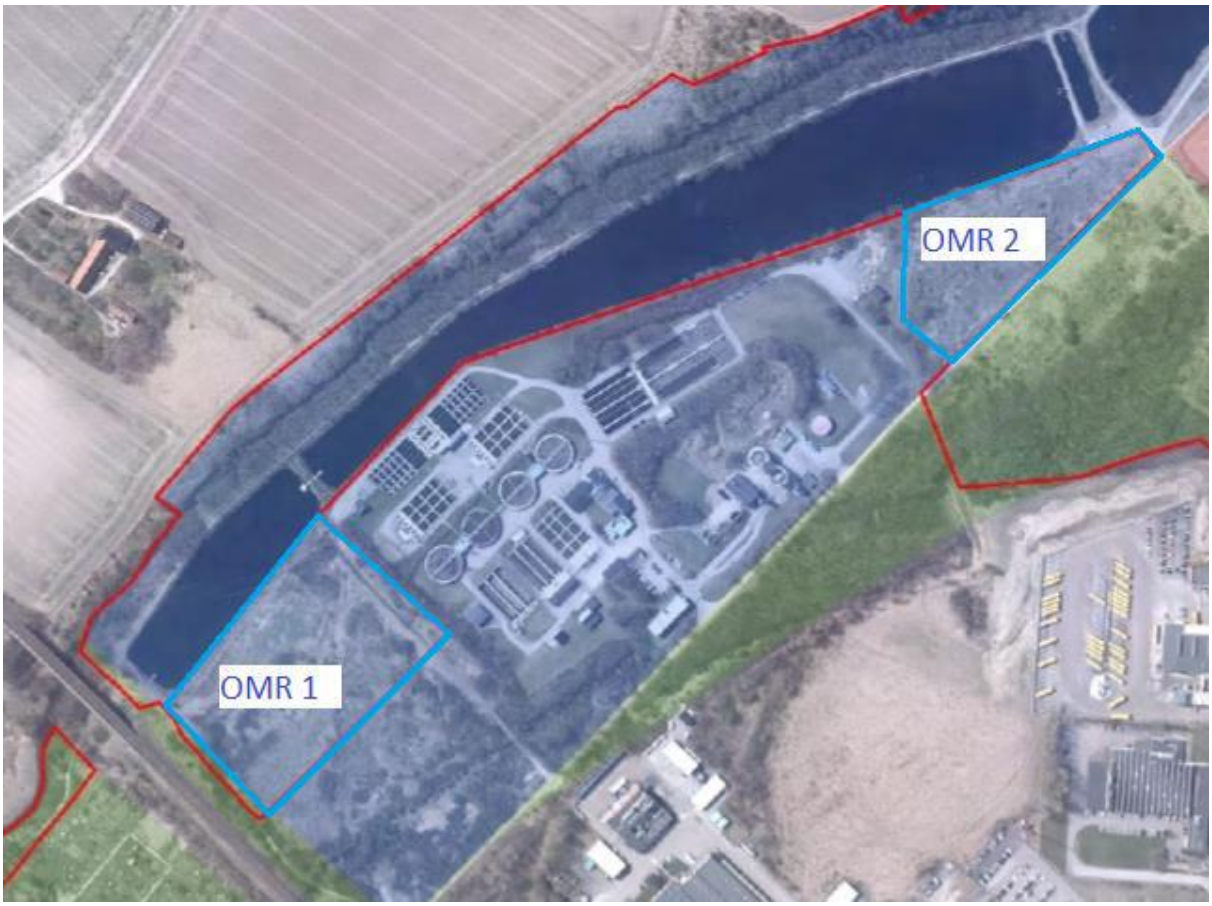

Ledningar och andra anläggningar inom området
VA SYD har ett stort antal ledningar och andra anläggningar som ligger i eller korsar det planerade naturreservatet. Reservatet ligger som ett smalt band mellan tätorten och Höjeå samt områden liggande sydväst om Lunds tätort. Genom reservatet går idag en stor mängd ledningar för dag-, spill- och dricksvatten. Där finns även dagvattendammar och andra anläggningar. Dessa är nödvändiga för att försörja Lunds tätort med VA-tjänster.
I takt med att staden byggs ut eller förtätas kommer nya ledningar, dagvattendammar och andra anläggningar att behöva byggas. Dessa kan komma att behöva tillfartsvägar för att klara underhåll, ledningsspolning, service, tömning och andra arbeten.
Det kan också förväntas att miljökraven kommer öka vad avser rening och övervakning av dagvatten och bräddningar från kombnätet. Då tätorten är ganska fullbyggd är dessa nästan omöjliga att bygga i den befintliga stadsmiljön varför dessa sannolikt måste byggas inom naturreservatet.

Detta gör att VA SYD måste ha omfattande undantag från föreskrifterna för att kunna hålla Lunds VA-system i drift och utveckla detta i takt med att staden utvecklas.

När det gäller drift och underhåll av befintliga ledningar, dagvattendammar och andra anläggningar så har VA SYD inga valmöjligheter när det gäller var i reservatet arbetet utförs. Det måste ske där ledningen eller anläggningen befinner sig. Möjligheterna att undvika känsligare delar av reservatet finns därför inte. Det är dessutom ofta fråga om arbeten som måste ske ganska snabbt. VA SYD anser därför inte att det är rimligt eller meningsfullt att kräva samråd med reservatsförvaltaren innan arbetena påbörjas.

När det byggande av nya ledningar, dagvattendammar eller andra anläggningar så har VA SYD oftast vissa valmöjligheter när det gäller var i reservatet ledningen eller anläggningen ska byggas. Möjligheter att undvika känsligare delar av reservatet finns därför. Det finns dessutom i regel gott om tid att planerat arbetet och titta på alternativ. VA SYD anser därför att det är rimligt att kräva samråd med reservatsförvaltaren innan arbetena påbörjas.
För att kunna försörja Lunds tätort med VA-tjänster skulle VA SYD därför behöva att föreskrifterna enligt *förslag till justering av föreskrifterna.*

Förslag till justering av föreskrifterna
För att VA SYD ska kunna fortsätta driva Källby avloppsreningsverk, fram till eller förbi 2032 samt i övrigt försörja Lunds tätort med VA-tjänster skulle *6. Undantag från föreskrifterna* behöva lyda enligt följande:

- den kommunala VA-huvudmannen att, inom verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), utföra det underhåll, den drift och den utveckling som krävs för driften av Källby avloppsreningsverk.
- den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), utföra drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, ledningsrätter, dagvattendammar och andra anläggningar som hänför sig till VA-verksamhet.
- den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster. Inför utförandet av arbete ska skriftligt samråd ske med Lunds tekniska förvaltningen i enlighet med särskilda bestämmelser om samråd1. Vid prövning av föreslagna åtgärder från den kommunala VA- huvudmannen ska en avvägning göras mellan den samhällsekonomiska nytta den planerade åtgärden utgör, såsom en absolut nödvändighet för hållbar utveckling och tillväxt i Lund, och det intrång planerat arbete innebär för naturvärden i området.
- sanerings- eller återställandeåtgärder, efterbehandlingsåtgärder eller till-skapande av dagvattendammar kopplade till nedläggning av Källby reningsverk. Ansvaret för dessa åtgärder påverkas inte av reservatbeslutet utan åvilar VA SYD eller annan verksamhetsutövare.
- att möjliggöra utveckling av dammarna vid Källby reningsverk i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket.

- att möjliggöra utveckling av reningsverkets område inklusive dammarna i naturvårds- och friluftslivssyfte vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket.
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag samt avvattning av massor från denna. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.

1 Samråd mellan Tekniska förvaltningen Lunds kommun och Källby reningsverk ska ske så att beslut från Tekniska förvaltningen Lunds kommun ska vara Källby reningsverk tillhanda senast sex (6) veckor efter initierat samråd, exklusive den tid det tagit för Källby reningsverk att inkomma med begärda kompletteringar. Vid eventuella kompletteringskrav från Tekniska förvaltningen Lunds kommun ska beslut vara Källby reningsverk tillhanda senast två (2) veckor efter att Källby reningsverk sänt sitt svar på kompletteringskravet till Tekniska förvaltningen Lunds kommun. Vid uteblivet svar från Tekniska förvaltningen Lunds kommun inom 14 dagar från det att Källby reningsverk inkommit med samrådsunderlag, får Källby reningsverk påbörja det föreslagna arbetet.

Kommentar: Texten i 4.1 gällande Källby reningsverk samt dammar har uppdaterats och förtydligats i enlighet med bifogad text ovan från VA SYDs remissvar.

Reservatets gränser har uppdaterats för att inkludera OMR 2 och exkludera OMR 1 (bild ovan) från reservatet då kommunen anser att detta byte är förenligt med reservatets syfte, samt att kommunen erkänner vikten av att möjliggöra utbyggnad av Källby reningsverk. Vidare är OMR 2 mindre bullerstört från järnvägen vilket är positivt ur både frilufts- och naturvårdsperspektiv.y. En smal remsa längst dammarnas norra del har dock valts att fortsatt vara inkluderat i reservatet för att möjliggöra utveckling av promenadstråk.

Vad gäller VA SYDs förslag till förändringar i föreskrifterna har dessa justerats för att i bästa möjliga mån tillgodose VA SYDs behov utan att riskera reservatets syften. Det är inte juridiskt möjligt att förena samrådsplikt med undantag, därför har ett avsnitt om tillståndsplikt gällande nya ledningsdragningar utanför VA SYDs verksamhetsområde lagts till. Därutöver varierar kommunens handläggningstid beroende av karaktären av det projekt för vilket ett tillstånd söks varför samrådstiden ej specificerats.

Följande förändringar i föreskrifterna relaterat till VA-SYDs remissvar har gjorts:

- den kommunala VA-huvudmannen att, inom verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), utföra det underhåll, den drift och den utveckling som krävs för driften av Källby avloppsreningsverk.
- den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), utföra drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, ledningsrätter, dagvattendammar och andra anläggningar som hänför sig till VA-verksamhet,
- sanerings- eller återställandeåtgärder, efterbehandlingsåtgärder eller tillskapande av dagvattendammar kopplade till nedläggning av Källby reningsverk. Ansvaret för dessa åtgärder påverkas inte av reservatbeslutet utan åvilar VA SYD eller annan verksamhetsutövare,
- att möjliggöra utveckling i VA-huvudmannen eller förvaltarens regi av dammarna vid Källby reningsverk samt tillhörande anläggningar och utlopp i syfte att omhänderta dagvatten i det fall att de inte används till vattenrening eller vid en eventuell framtida avveckling av reningsverket,

6b. Tillståndspliktig verksamhet

Följande åtgärder kräver tillstånd från Lunds kommun:

- För den kommunala VA-huvudmannen att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster.

Värpinge 19:12, grannfastighet
Fastighetsägaren är mycket positiv till att Höjeådalen blir naturreservat. Det är en stadsnära oas där man kan uppleva vild natur och djurliv och dit man kan ta sig från Lunds stad till fots eller på cykel, dvs utan bil. Något motsvarande område dit man kan ta sig från Lunds stad utan bil/buss e dyl finns inte. Det är oerhört viktigt att naturkänslan i området bevaras, så att det inte blir ett parkliknande område med upplysta gång/cykelvägar, anlagda parkeringsplatser omklädningsrum mm, i vart fall inte på platser där sådana inslag inte finns idag. Att naturen får vara så orörd som möjligt är viktigt inte minst för den biologiska mångfalden.

Fastighetsägaren tar upp följande:
• Parkering m m
• Belysning
• Invasiva arter i området
• Transport/broförbindelse
• Undringar/frågetecken

Parkering m m
Vid Värpinge by finns idag inga anlagda parkeringsplatser och vi hoppas att det kommer att förbli så, givetvis med undantag för att det kan behövas ett par parkeringsplatser för personer med funktionshinder. Parkeringsplatser och tillströmning av bilar förtar omedelbart känslan av att befinna sig i naturen och skulle kraftigt störa djurlivet. Det är redan idag en del bilar, utöver den trafik som är kopplad till reningsverket, som kör på grusvägarna utefter reningsverksdammarna och vidare genom Värpinge by på Höjeåvägen. Den trafiken behöver minska och inte öka om målen med naturreservatet ska uppnås (framför allt första och fjärde punkten under ”Precisering av syftet” i förslaget), förslagsvis genom vägbommar. Om behov av parkeringsplatser finns bör dessa förläggas till delar som redan är exploaterade, såsom vid Källbybadet. Detsamma gäller eventuella omklädningsrum.

Belysning
I Sankt Larsparken finns redan belysning, men upplysta gång/cykelvägar i den del av Höjeådalen som sträcker sig mellan Sankt Larsparken och Värpinge by skulle avsevärt skada upplevelsen av natur och djurlivet skulle ta skada. Att gå i mörkret, kunna vila ögonen och hjärnan från elljus och uppleva naturen i form av t ex fladdermöss som flyger förbi, ugglor som tyst seglar genom luften och rävar som smyger fram i skymningen är fantastiskt. Människor som annars lever i en stad behöver ha möjlighet att få vila sina sinnen från elljus. För flera djurarter (bl a fladdermöss) och många insekter skulle elljusspår vara till stor skada.

Invasiva arter i området
Parkslide finns idag nära det föreslagna naturreservatet, bl a på kommunens mark norr om lekplatsen i Värpinge by och vid reningsverket. Risken för spridning av Parkslide till naturreservatet, vilket medför att schaktning och sanering måste ske i naturreservatet, är stor om inte åtgärder vidtas redan i nuläget. Om spridning ändå skulle ske av Parkslide, eller någon annan kraftigt invasiv art, behövs undantag för att kunna sanera från detta.

Transport/broförbindelse
Vi oroar oss mycket för en eventuell tillkommande bro över Höjeå (utöver järnvägsbron) mellan Staffanstorps kommun och Lunds kommun. Även en cykelbro skulle öka belastningen på området i sådan utsträckning att det skulle hota ett flertal av naturreservatets syften. Pendeltrafik, även om den sker med cykel, gör att belastningen på området blir för stor för att naturvärdena ska kunna bevaras.

Undringar/frågetecken
Slutligen är det ett par för oss viktiga punkter, som vi inte kan se finns med i undantagen från föreskrifterna som finns angivna i förslaget.
1) Det behöver finnas undantag som möjliggör för oss att, om det skulle behövas, laga vår s k tryckledning som går från vår perkulationsbrunn till kommunens ledning, vilken löper i marken i kohagen som omger vår fastighet (kohagen ingår i naturreservatet).
2) Om vattennivån i Höjeå skulle stiga till följd av klimatförändringarna med större översvämningar som följd, kommer det då att finnas möjlighet att bygga vallar för att hindra översvämningar från Höjeå att nå vårt och andra närliggande bostadshus? För att få effekt lär sådana vallar behöva byggas i ovannämnda kohage, dvs i naturreservatet. Undantag som vid behov möjliggör vallar behöver finnas.

Kommentar: För parkering och vägbommar samt transport/broförbindelse se kommentarer till Höjeådalens Intresseförening.

För belysning se kommentarer till Lunds Fältbiologer.

Undantag från föreskrifter finns för underhåll och drift för vid tidpunkten för beslut gällande ledningsrätter.

Undantag för möjlighet att bygga vallar finns ej. Klimatfrågor får hanteras vid behov då denna fråga ej kan rymmas inom nuvarande reservatsbeslut.

Allmänhetens synpunkter
NN1, NN3, NN6, NN7,NN8, NN9, NN11, NN13, NN14, NN15, NN16, NN19, NN20, NN22, NN24, NN25, NN28, NN29, NN31, NN32, NN34, NN35, NN36, NN37, NN38, NN39, NN40, NN43, NN44, NN45, NN47, NN48, NN49, NN52, NN53, NN54, NN56, NN57 Vill helst se området bevara sin vilda karaktär och ser Höjeådalen som en rofylld viloplats. Tycker det är positivt att området skyddas från exploatering och vill ej att kommunen gör för stora intrång i naturmiljön och att flora och fauna skyddas. Utomhuspedagogik i riktig naturmiljö måste göras möjlig. Dammarna ska utvecklas för fågellivet.

Kommentar: Förvaltningen håller med om att områdets vilda karaktär måste bevaras och lägger tyngd vid att området skyddas för exploatering.

NN1, NN3, NN11, NN15, NN16, NN19, NN22, NN24, NN31, NN34, NN35, NN36, NN37, NN38, NN39, NN40, NN43, NN46, NN48, NN53, NN56, NN57 Vill att kommunen ska vara restriktiva med att inrätta fler anordningar för friluftsliv och rekreation, såsom grillplatser, utegym, fler cykelstigar eller upplysta löpstigar mm.

Kommentar: Övervägning ska göras vid behov av nya anordningar för friluftslivet och intrång i naturmiljö innan åtgärder fastställs.

NN8, NN11, NN18, NN30, NN55 Vill gärna se en utveckling av anordningar, såsom vindskydd, grillplatser mm samt tillgänglighet för vattenaktiviteter på Höje å.

Kommentar: Fler grillplatser samt en ny naturlek är under arbete vid Klimatskogen. Vidare anordningar ska utredas och avvägas kring behov och intrång på naturmiljö.

NN26, NN39, NN55 Vill ha fler områden för pedagogiskt lärande såsom gömslen och platser för observation av djurlivet i området. Anser att de uteklassrum som finns i området idag behöver ses över.

Kommentar: Det är förvaltningens önskan att platser för pedagogik utvecklas och ser över möjligheten efter inkomna synpunkter.

NN2, NN17, NN18, NN19, NN23, NN41, NN44 Vill se utvecklade stigar och slingor för promenad, löprundor samt cykelvägar och att området sammankopplas längst hela Höje å från Genarp till Lomma.

Kommentar: Se kommentar till Höjeådalens intresseförening.

NN5, NN8, NN18, NN19, NN29, NN41, NN51 Vill att kommunen sätter in nya bänkar, toaletter, avfallskorgar och hundlatriner samt gör ett krafttag mot nedskräpning.

Kommentar: Fler bänkar, toaletter och andra anordningar kommer sättas in efter beslut.

NN1, NN3, NN13, NN16, NN22, NN31, NN34, NN35, NN36, NN38,NN40, NN48, NN49, NN53, NN56, NN57 Vill ej se utvecklad belysning i området då det stör djurliv.

Kommentar: Belysningsfrågan hanteras inom förvaltningen för att se till att trygghetsaspekten vid rekreation i området tillgodoses men ej har en dominerande negativ påverkan på djurlivet.

NN3, NN10, NN17, NN18, NN34, NN35, NN36, NN38, NN40, NN41, NN45, NN47, NN48, NN49, NN52, NN53, NN54, NN57 Anser att reservatet är väldigt begränsat till sin storlek och vill att kommunen upptar kontakt med angränsande kommuner för utvidgning av reservatet, alternativt köper in angränsande mark och införlivar dessa i reservatet.

Kommentar: Förvaltningen ser gärna att reservatet utvidgas till sin storlek men Lunds kommun har endast rådighet att inrätta reservat inom kommunens egna gränser. Tjänstepersoner på tekniska förvaltningen har uppmuntrat tjänstepersoner i Staffanstorp kommun att bilda reservat på Staffanstorps sida. Tekniska förvaltningen samarbetar gärna gränsöverskridande kring detta. Ytterligare markinköp måste föregås av utredning.

NN3, NN7, NN46, NN51 Vill ha fler skyltar i reservatet som beskriver områdets karaktär, kulturhistoria, arter samt föreskrifter och att denna information görs tillgängliga online.

Kommentar: Fler skyltar med beskrivning av reservatets område med tillhörande arter, kulturhistoria samt förtydligande av föreskrifter kommer att sättas upp på flertalet platser i reservatet efter beslut.

NN4, NN21 Vill att hundrastgården vid Rinnebäcksravinen ska finnas kvar och att en utveckling av denna ska ske.

Kommentar: Hundrastgården kommer att ingå i reservatet.

NN51 Vill se mer tillgänglighetsanpassning inom reservatet.

Kommentar: Vid nybyggnation av friluftsanläggningar så kommer det att eftersträvas att dessa ska göras användbara för samtliga besökare i enlighet med naturvårdsverkets rekommendationer. Målsättningen är att majoriteten av grusstigarna inom reservatet ska vara av så god kvalitet att de är tillgängliga för samtliga av reservatets besökare. Samtliga toaletter som anläggs inom reservatet kommer att göras tillgänglighetsanpassade och fler bänkar kommer sättas ut för att skapa ytterligare vilomöjligheter.

NN19, NN37, NN39, NN45, NN52 Vill ej se att verksamheterna i området utvecklas vidare och att dessa flyttas utanför Lunds stad, samt att det ej körs fler kopplingar över Höje å.

Kommentar: Undantag har gjorts i underlaget för att möjliggöra utveckling och drift i så lång utsträckning som möjligt för de många verksamheter samt pågående infrastrukturprojekt som finns i området. Ett särskilt avsnitt om tillståndsprövning har lagts till.

NN27 Vill att bättre skötselåtgärder införs gällande ängs- och betesmarkerna då dessa anses vara på god väg att växa igen.

Kommentar: Skötselplanen omfattar åtgärder för samtliga delar av reservatet. Ängs-och betesmarkerna ska underhållas så de ej växer igen.

NN27, NN31, NN39, NN56 Ställer sig mycket positiva till att införliva den ekologiska odlingen i reservatet och informera kring betydelsen av lokalt producerad gröda.

15. Information till sakägare om väsentliga förändringar gjorda baserade på inkomna remissvar

Den 2 november skickades ett uppdaterat förslag ut till sakägare för att informera om de förändringar som gjorts i förslaget till beslut sedan det gick ut på remiss.
Det uppdaterade förslaget skickades ut till följande sakägare:
Innehavare av särskild rätt
E.ON Elnät Sverige AB
E.ON Gas Sverige AB
E.ON Värme Syd Sverige AB
E.ON energidistribution AB
Kraftringen Nät AB
Scania Real Estate Lund Aktiebolag
[redacted]
Telia Sonera Skanova AB
Circle K Sverige AB
Tele2 Sverige AB
AB Sydvatten
Höjeå vattenavledningsföretag
Trafikverket
VA Syd

Bolag
Lund Waterfront AB (AR Packaging Flexibels AB)
Lund Waterfront Packaging District AB (LWPD)

Arrendatorer
[redacted]

Sakägarna gavs 30 dagar att inkomma med eventuella synpunkter på det uppdaterade förslaget.
Fyra yttranden inkom, vilka redovisas nedan.
Följande justeringar har gjorts baserat på inkomna yttranden från sakägare:

- ”samt producent av dricksvatten” har lagts till under 6b, tillståndspliktig verksamhet.
- ”Skogligt underhåll” har lagts till som giltig driftsåtgärd under punkt 7 i undantag från föreskrifter, avsnitt 6a. Följande tillägg har gjorts i slutet av samma punkt: ”*Under perioden för underhåll är motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket tillåtna, även innefattande parkering av fordon*”
- *”spårområdet” har bytts ut mot ”järnvägsfastigheten” i punkt 9 i undantag från föreskrifter, avsnitt 6a.*
- *Följande textavsnitt läggs till undantag 6a punkt 7: ”*framtida ledningsägare har rätt att utföra drift- och underhållsarbete på de ledningar inom naturreservatsgränsen som får ny ledningsdragning till följd av ombyggnaden av E22:an.*”*

- *Följande textavsnitt stryks från avsnitt 6a, undantag, punkt 8:* ”Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar”

Inkomna yttranden samt tekniska förvaltningens kommentarer

Sydvatten
Dricksvattenförsörjning är ett mycket stort allmänt intresse. I takt med att tätorten Lund växer är det sannolikt att utbyggnad/redundans av huvudförsörjningssystemet in mot Lund kommer att krävas vid någon tidpunkt framöver. Befintlig infrastruktur för vidaredistribution av dricksvatten i tätorten ligger invid vattenverket i Källby i Lund. Det är därför mycket viktigt att det tydligt framgår att förbuden i reservatsföreskrifterna inte verkar direkt hindrande på möjligheten till att anlägga ytterligare ledningar (samt andra för dricksvattenförsörjningen nödvändiga anordningar) för att försörja Lunds invånare med dricksvatten framöver.

Synpunkter angående avsnitt 6b – Tillståndspliktig verksamhet
Kapitlet om undantag från föreskrifter har kompletterats genom införandet av ett kapitel 6b, om tillståndspliktig verksamhet.

Sydvatten tolkar det som att det genom införande av tillståndsplikt för utpekade åtgärder/verksamheter (6b) införts ett ”mellanläge” mellan utpekade förbud och undantag från de utpekade förbuden i beslutet. Sydvatten kan acceptera tillståndsplikt istället för undantag för anläggande av nya ledningar och anordningar för dricksvattenförsörjningen av Lunds tätort, men anser att det behöver införas ett par förtydliganden.

Enligt nuvarande formulering kan man tolka det som att det förutom dispens från diverse förbud även krävs tillstånd till åtgärderna. För att undvika missförstånd framöver behöver formuleringen ses över. Sydvatten föreslår att texten ändras enligt kursivt förslag i rött nedan.

Eftersom även Sydvatten är en kommunal VA-huvudman avseende dricksvattenförsörjningen, förutsätter Sydvatten att punkt 6b även omfattar Sydvattens verksamhet i området. För att undvika missförstånd behöver även detta förtydligas (se kursivt förslag i rött nedan).

Sydvattens förslag på förtydligande avseende avsnitt 6b. Tillståndspliktig verksamhet
Istället för att omfattas av förbuden i A och C kräver följande åtgärder tillstånd från Lunds kommun:
• För den kommunala VA-huvudmannen, *inklusive Sydvatten,* att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster.

• Nya ledningsdragningar tillhörande ombyggnationen av E22 (utöver undantag specificerade under avsnitt 6a) och utvecklingen av nya stadsdelen Källby samt planerad

utbyggnad av Trolleby och Flackarps by i Staffanstorps kommun såsom el-, gas-, fjärrvärme-, VA- och fiberledningar, samt tillkommande dagvattenlösningar.

I övrigt har Sydvatten inga synpunkter på inrättandet av naturreservatet.
Kommentar: *För att säkerställa att dricksvattenförsörjning ej förhindras av reservatet har texten ändrats enligt följande: "* För den kommunala VA-huvudmannen, samt *producent av dricksvatten,* att, utanför verksamhetsområdet för Källby reningsverk (se bilaga 1b), anlägga de nya ledningar, tillfartsvägar, dagvattendammar och andra anläggningar som krävs för att försörja Lund med VA-tjänster." *Att göra vissa verksamheter tillståndspliktiga har gjorts för att undvika krav att söka dispens. Enligt konsulterad juridisk expertis skulle sannolikt dispens leda till en hårdare prövning jämfört med tillståndsplikt då särskilda skäl ska motiveras för att godkänna åtgärden. I det första utkastet hade vi lagt in ovanstående som ett undantag och villkorat detta med en särskild samrådsprocedur vilket skulle leda till ett tillstånd från kommunen. Det visade sig dock inte hålla juridiskt att förena undantag med krav om att söka tillstånd, varför avsnittet om tillståndsplikt lades till. Rent juridiskt ska det inte vara några oklarheter här varför texten " Istället för att omfattas av förbuden i A och C kräver följande åtgärder tillstånd från Lunds kommun:" ej anses nödvändig utan snarare riskerar att leda till oklarhet.*

Eon
E.ON Energidistribution AB (E.ON) har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och har följande synpunkter.

E.ON noterar i samrådsredogörelsen er kommentar om att " *För att möjliggöra en 40m bred skogsgata har gränsen för reservatet flyttas så att kraftledningen ej berörs.".*
E.ON ser att delar av reservatsgränsen är flyttad, vilket vi är tacksamma för. Vi vill dock påpeka att delar av luftledningen fortfarande finns inom reservatet, och således berörs ledningen fortsatt av reservatet.
Med anledning av detta, vill E.ON att det förtydligas i föreskrifterna under rubrik 6 "*Undantag från föreskrifter samt tillståndspliktig verksamhet, 6a. Undantag från föreskrifter*" att:

- Punkt 7: att ordet "*skogligt underhåll*" förs in under punkten och finns med i föreskrifterna som undantag.
- Att det förtydligas att motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket tillåts, även innefattande parkering av fordon

För övrigt ingen erinran.

Kommentar: *Punkt 7 under undantag från föreskrifter, avsnitt 6a, har ändrats till följande:*
" skogligt underhåll, underhåll, drift och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, vägrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, Trafikverket, tele-, energi- och eldistributörer, fiber samt vatten-och avlopp (bilaga 3a), gällande tillstånd för geotermianläggningar (bilaga 3b). Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar. *Under perioden för underhåll är motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket tillåtna, även innefattande parkering av fordon,"*

[redacted] jordbruksarrendator

- Att anlägga ett naturreservat i den känsliga Höjeådalen är en mycket god idé!
- Tyvärr har jag som jordbruksarrendator svårt att se hur jag ska kunna skapa en långsiktigt hållbar ekonomi och ett rimligt löneutrymme med de rådande arrendevillkoren efter bildande av ett naturreservat enligt förslaget.
- Jag har under lång tid sökt MEX, med anledning av reservatsbildningen, för en konstruktiv dialog kring de framtida arrendevillkoren men inte lyckats.
- Enligt det senaste förslaget ska jordbruksmarken delas upp i ”naturreservatsmark” och ”vanlig åkermark”. Detta innebär nya och försvårande skiftesgränser.
- Fälten riskerar bli mindre och betydligt svårare att bruka med många ”hörnor”.
- Många frågetecken återstår kring mina förutsättningar att långsiktigt bruka marken.
- Generellt anser jag att ekologiskt odlad jordbruksmark i det stadsnära landskapet är en värdefull resurs som inte är tillräckligt värdesatt! Den är värdefull både ur biologiskt och socialt perspektiv. Obesprutad mark som odlas med gamla kultursorter av exv spannmål är en unik biotop i sig. Det sociala värdet av en ”icke-museal” ekologisk jordbruksverksamhet, bedrivet av en ”vanlig bonde”, på promenadavstånd för stadens innevånare är djupt underskattad.
- I punkt 6.3 Åkermark nämns –”Arealen åkermark ska vara 12,0 hektar ***men får minska till förmån för tillskapande av allemansrättsligt tillgänglig mark***……”. Innebär detta att åkermarken egentligen inte är ”skyddad” utan kan närsomhelst göras om, helt eller delvis, till ett nytt ”strövområde” för att ytterligare gynna det rörliga friluftslivet? Kanske finns redan planer på att ”ta bort/minska” åkermarken? Därav den något kryptiska skrivningen?
- Hur ska mina arrendevillkor synkroniseras med de delar av jordbruksmarken som inte berörs av reservatsbildningen? Även där har jag utan framgång sökt MEX för en konstruktiv dialog.
- Som jag tidigare framfört har jag tyvärr svårt att godkänna bildning av naturreservat innan jag vet förutsättningarna för mina framtida arrendevillkor.

  Med tanke på att kommunen tilldelat mig kommunens Miljöpris 2 gånger för mina insatser när det gäller hållbart jordbrukande förmodar jag att kommunen har för avsikt att fortsätta ett långt och fruktbart samarbete. Ett sådant samarbete kräver naturligtvis en långsiktig och respektfull dialog.

Kommentar: *Tekniska förvaltningen håller med om att värdet av ekologiskt odlad jordbruksmark är mycket viktig. Vad gäller överenskommelse om arrendeavtal så ligger det ärendet separat från bildandet av naturreservatet. Även i det ursprungliga förslaget var delar av åkermarken inkluderad i reservatet, skillnaden i det nya förslaget är att arealen åkermark har ökat. Detta medför att en större areal åkermark skyddas från framtida exploatering jämfört med ursprungsförslaget vilket bör vara fördelaktigt för arrendatorn. Vad gäller tillskapande av allemansrättslig mark så avser detta att i framtiden till exempel möjliggöra anläggande av så kallade beträdor i kanten av åkermarken för att möjliggöra promenader. Kommunen arbetar med anläggande av beträdor i flera delar av kommunen som ett led i att ge allmänheten bättre tillgång till kulturlandskapet. Det finns i dagsläget inga planer på att minska åkermarken.*

Trafikverket
Trafikverket har tagit emot ett uppdaterat förslag i ovan rubricerat ärende för yttrande.
Södra Stambanan
Trafikverket har tolkat de kartor som bifogats i samrådsunderlaget som att Trafikverkets järnvägsfastighet inte innefattas i naturreservatet. Trafikverket vill försäkra sig om att denna tolkning är rätt, och att normal drift och underhåll av järnvägsfastigheten kan genomföras utan att samråd behöver ske.
Trafikverket vill också försäkra sig om att kommunen och Trafikverket har samma uppfattning om vad spårområdet innebär. Trafikverket tolkar spårområdet som järnvägsfastigheten och att Trafikverket således tillåts genomföra åtgärder för trädsäkring inom hela järnvägsfastigheten samt fem meter utanför järnvägsfastigheten.
I tidigare samråd framförde Trafikverket följande synpunkter:

- ”I föreskrifter enligt B ska undersökningar och utförande av vissa åtgärder av förvaltaren tålas (punkt 5 och 6). Det kan krävas utbildningar för att få vistas inom och i närheten av Trafikverkets anläggningar. Vi förutsätter att förvaltaren kommer försäkra sig om att personalen har erforderlig utbildning för att få vistas i närheten av Trafikverkets anläggningar ifall det skulle bli aktuellt. ”
- ”Föreskrifterna i A och C gäller ej allmänna vägar (vilket vi tolkar som Trafikverkets vägar och underhåll av dem). Likaså undantas underhåll och drift av järnväg samt utbyggnad av järnväg längs befintlig sträckning. Detta är bra, men vi behöver försäkra oss om att kommunen och Trafikverket är eniga om vad normalt väg- och järnvägsunderhåll kan innebära. Om detta är rätt tolkning behöver det även förtydligas i förslaget så att det blir tydligt att villkor om ex. information och samråd listade i kapitel 6 ej krävs för Trafikverkets underhåll och drift av vägar och järnväg. ”

Trafikverket kan inte se att dessa synpunkter har bemötts av kommunen och önskar därför få återkoppling på dessa.
Kommentar: *Erforderlig utbildning av kommunens personal som kan komma att behöva vistas i närheten av Trafikverkets anläggningar till följd av punkt 5 och 6 i B-föreskrifterna är kommunens ansvar. Tekniska förvaltningen bekräftar att Trafikverket tillåts genomföra åtgärder för trädsäkring inom hela järnvägsfastigheten samt fem meter utanför järnvägsfastigheten. För att tydliggöra byts ”spårområdet” ut mot ”järnvägsfastigheten” i aktuellt undantag. Inga krav om samråd är listade under undantag, punkt 9 som rör järnvägen. Samråd kommenteras under nästa stycke.*

E22
Naturreservatsområdet väster om E22:an och söder om Höje å överensstämmer inte med naturreservatsområdet som Trafikverket och Lunds kommun samrått om.
Trafikverket vill säkerställa att området för Trafikverkets två utlopp, markerade i rött nedan samt bullervallen, har utgått från naturreservatsområdet. Det är svårt att bedöma om områdena har utgått från naturreservat enligt kartmaterialet bilaga 1a. Trafikverket vill därför ta del av dwg-modell över naturreservatsgränsen för att säkerställa detta.

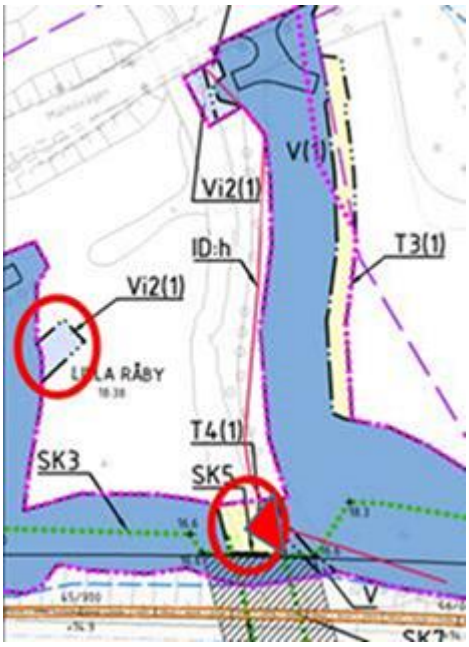

Trafikverket och Lunds kommun har även samrått kring text i kapitel 6a, punkt 8 och kommit överens om följande text ”Anläggning och byggnation enligt lagakraftvunnen vägplan samt planerade ledningsdragningar i anslutning till ombyggnation av E22 (bilaga 3c och 3d).”. Trafikverket vill därmed att följande text tas bort ”Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar”. Trafikverket vill att det framgår att ledningsägarna har rätt att utföra drift- och underhållsarbete på de ledningar inom naturreservatsgränsen som får ny ledningsdragning till följd av ombyggnaden av E22:an.

Kommentar: *Reservatsgränsen är jämfört med första remissförslag flyttad så att utloppen enligt kartbild ovan inte påverkas.*

*Följande textavsnitt läggs till undantag 6a punkt 7: ”*framtida ledningsägare har rätt att utföra drift- och underhållsarbete på de ledningar inom naturreservatsgränsen som får ny ledningsdragning till följd av ombyggnaden av E22:an.*”*

*Följande textavsnitt stryks från avsnitt 6a, undantag, punkt 8: ”*Inför utförande ska samråd ske med förvaltaren. Vid akuta underhållsåtgärder ska samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar”

Bilaga 7 Kommunfullmäktiges beslut

§ 378 Inrättande av naturreservat i Höjeådalen

Dnr KS 2020/0409

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att inrätta naturreservat i Höjeådalen med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av tekniska nämndens förslag,

att fastställa skötselplan för naturreservat i Höjeådalen i enlighet med tekniska nämndens förslag, samt

att driftkostnadspåverkan för tekniska nämnden för reservatet ska beaktas i kommande process för kommunens ekonomi- och verksamhetsplan.

Reservationer

Ledamöterna för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet.

Protokollsanteckningar

Victoria Tiblom (SD) anmäler följande anteckning till protokollet:

SD anser att vi måste se till helheten efter samrådet innan slutlig ställning tas till hur reservatet skall utformas/skötas.

Björn Abelson (S) anmäler följande anteckning till protokollet:

Jordbruksmarken vid Värpinge borde ha utgått från naturreservatet.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2019 att ett naturreservat ska inrättas i Höjeådalen. I januari 2021 beslutade kommunfullmäktige att fastställa reservatets inriktning och utbredning samt att ge tekniska nämnden i uppdrag att fullfölja inrättandet samt återkomma med investerings- och driftkostnader.

Tekniska nämnden har under 2021 berett ärendet om reservatet och vid sitt sammanträde den 8 december 2021 slutbehandlat ärendet genom att besluta att föreslå att kommunfullmäktige ska inrätta naturreservat för Höjeådalen enligt nämndens förslag samt att driftkostnadspåverkan för nämnden ska hanteras i kommande process för kommunens ekonomi- och verksamhetsplan.

Anföranden

Utöver framställda yrkanden enligt nedan yttrar sig även Anne Dederichs (V), Mats Olsson (V) och Börje Hed (FNL) under behandlingen av ärendet.

Yrkanden

Karin Svensson Smith (MP), Johan Nilsson (C), Cecilia Barnes (L), Jan Annerstedt (FNL), Dmitri Ivanov (FI), Björn Abelson (S), Jesper Sahlén (V), Fredrik Ljunghill (M), Agneta Lindskog (KD) och Lena Fällström (SD) biträder samtliga kommunstyrelsens beslutsförslag, och yrkar därmed att kommunfullmäktige ska besluta att inrätta naturreservat i Höjeådalen med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av tekniska nämndens förslag, att fastställa skötselplan för naturreservat i Höjeådalen i enlighet med tekniska nämndens förslag, samt att driftkostnadspåverkan för tekniska nämnden för reservatet ska beaktas i kommande process för kommunens ekonomi- och verksamhetsplan.

Magnus Liljeroth (SD) yrkar att kommunfullmäktige ska besluta att bifalla kommunstyrelsens beslutsförslag, då dock med tillägget att den föreslagna utvidgningen av arealen som avser åkermark vid Värpinge utgår.

Karin Svensson Smith (MP) yrkar vidare även att kommunfullmäktige ska besluta att avslå Magnus Liljeroths (SD) tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Ordföranden ställer först proposition på det yrkande som lyder i enlighet med kommunstyrelsens beslutsförslag, vilket framställts av Karin Svensson Smith (MP) med flera, och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med detta.

Votering begärs.

Kommunfullmäktige godkänner följande voteringsordning:

Den som önskar bifalla Karin Svensson Smith (MP) med fleras yrkande röstar ja.

Den som önskar avslå Karin Svensson Smith (MP) med fleras yrkande röstar nej.

Voteringen utfaller enligt följande:

Nr	Namn	Ersätter	Röstar
1	Mats Helmfrid (M)		Ja

2	Lars V Andersson (C)		Ja
3	Lennart Prytz (S)		Ja
4	Alexander Lewerentz (M)		Ja
5	Christer Wallin (M)		Ja
6	Louise Rehn Winsborg (M)		Ja
7	Fredrik Ljunghill (M)		Ja
8	Birger Swahn (M)		Ja
9	Rasmus Törnblom (M)		Ja
10	Dan Ishaq (M)		Ja
11	Göran Wallén (M)		Ja
12	Adrian Borin (M)		Ja
13	Klas Svanberg (M)		Ja
14	Johan Nilsson (C)		Ja
15	Inga-Kerstin Eriksson (C)		Ja
16	Mattias Horrdin (C)		Ja
17	Philip Sandberg (L)		Ja
18	Inger Tolsved Rosenkvist (L)		Ja
19	Mia Honeth (L)		Ja

20	Karl Branzén (L)		Ja
21	Axel Nordberg (L)	Camilla Neptune (L)	Ja
22	Cecilia Barnes (L)		Ja
23	Gunnar Brådvik (L)		Ja
24	Josefine Temrell (L)	Ursula Savonius (L)	Avstår
25	Christoffer Karlsson (L)		Ja
26	Hedvig Åkesson (KD)		Ja
27	Agneta Lindskog (KD)		Ja
28	Anders Almgren (S)		Ja
29	Eva S Olsson (S)		Ja
30	Björn Abelson (S)		Ja
31	Fanny Johansson (S)		Ja
32	Sebastian Jaktling (S)		Ja
33	Lina Olsson (S)		Ja
34	Pär-Ola Nilsson (S)	Stig Svensson (S)	Ja
35	Eleni Rezaii Liakou (S)		Ja
36	Kenth Andersson (S)		Ja
37	Ann-Margreth Olsson (S)	Anna-Lena Hogerud (S)	Ja

38	Lena Fällström (S)		Ja
39	Mattias Olsson (S)		Ja
40	Angelica Svensson (V)		Ja
41	Helena Falk (V)		Ja
42	Mats Olsson (V)		Ja
43	Pontus Ekberg Kjellström (V)		Ja
44	Saima Jönsson Fahoum (V)		Ja
45	Jesper Sahlén (V)		Ja
46	Karin Svensson Smith (MP)		Ja
47	Elsa Christersson (MP)	Axel Hallberg (MP)	Ja
48	Yanira Difonis (MP)		Ja
49	Ulf Nymark (MP)		Ja
50	Ewa Björnberg (MP)		Ja
51	Lars Wirtén (MP)		Ja
52	Bengt Svensson (SD)	Dragan Brankovic (SD)	Ja
53	Urban Nilsson (SD)		Ja
54	Åsa Wittenfelt (SD)		Ja

55	Victoria Tiblom (SD)		Ja
56	Magnus Liljeroth (SD)		Ja
57	Bengt Malmberg (SD)		Ja
58	Maja Grubelic (FI)		Ja
59	Dmitri Ivanov (FI)		Ja
60	Börje Hed (FNL)		Ja
61	Jan Annerstedt (F NL)		Ja
62	Ann Tångmark (FN L)		Ja
63	Marianne Rehnstedt (FN L)		Ja
64	Lars Lindholm (FNL)		Ja
65	Istvan Ulvros (FNL)		Ja

Kommunfullmäktige beslutar således i denna del, med 64 ja-röster och en som avstår från att delta i omröstningen, i enlighet med Karin Svensson Smith (MP) med fleras yrkande.

Ordföranden ställer därefter Magnus Liljeroths (SD) tilläggsyrkande mot Karin Svensson Smiths (MP) yrkande om avslag på detsamma, och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med Karin Svensson Smiths (MP) avslagsyrkande.

Underlag för beslut

- Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2021-12-13 § 416 Inrättande av naturreservat Höjeådalen

- Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2021-12-09 Inrättande av naturreservat i Höjeådalen
- Protokollsutdrag tekniska nämnden 2021-12-08 § 388 Bildande av naturreservat Höjeådalen
- Förslag till beslut om naturreservatet Höjeådalen med föreskrifter, beskrivningar, skötselplan m.m. 2021-12-04 (OBS! 2021-10-27 angivet på förstasidan)
- Budget med åtgärder (bilaga A) för naturreservat Höjeådalen 2021-12-04
- Tekniska nämndens beslut §156 2021-04-21 Samrådsremiss
- Kommunfullmäktige beslut § 16 2021-01-27 Inrättande av naturreservat

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Tekniska nämnden

För kännedom:
Länsstyrelsen Skåne

Kommunfullmäktige

Tid och plats 2021-12-15 klockan 17.00–23.00, ajournering klockan 18.45–19.00, 20.45–21.00, Microsoft Teams/Polhemskolans aula

Beslutande

Ledamöter

Mats Helmfrid (M), ordförande
Lars V Andersson (C), vice ordf
Lennart Prytz (S), 2:e vice ordf
Alexander Lewerentz (M), deltar digitalt
Christer Wallin (M), deltar digitalt
Louise Rehn Winsborg (M), deltar digitalt
Fredrik Ljunghill (M), deltar digitalt
Birger Swahn (M), deltar digitalt
Rasmus Törnblom (M), deltar digitalt
Dan Ishaq (M), deltar digitalt
Göran Wallén (M), deltar digitalt
Adrian Borin (M), deltar digitalt
Klas Svanberg (M), deltar digitalt
Johan Nilsson (C), deltar digitalt
Inga-Kerstin Eriksson (C), deltar digitalt
Mattias Horrdin (C), deltar digitalt
Philip Sandberg (L), deltar digitalt
Inger Tolsved Rosenkvist (L), deltar digitalt
Mia Honeth (L), deltar digitalt
Karl Branzén (L), deltar digitalt
Camilla Neptune (L), §§ 380–402, närvarande kl. 20.00–23.00; deltar digitalt
Cecilia Barnes (L), deltar digitalt
Gunnar Brådvik (L), deltar digitalt
Christoffer Karlsson (L), deltar digitalt
Hedvig Åkesson (KD), deltar digitalt
Agneta Lindskog (KD), deltar digitalt
Anders Almgren (S), deltar digitalt
Eva S Olsson (S), deltar digitalt
Björn Abelson (S), deltar digitalt
Fanny Johansson (S), deltar digitalt
Sebastian Jaktling (S), deltar digitalt
Lina Olsson (S), deltar digitalt
Stig Svensson (S), §§ 380–402, närvarande kl. 19.30–23.00; deltar digitalt
Eleni Rezaii Liakou (S), deltar digitalt
Kenth Andersson (S), deltar digitalt

Lena Fällström (S), deltar digitalt
Mattias Olsson (S), deltar digitalt
Angelica Svensson (V), deltar digitalt
Helena Falk (V), deltar digitalt
Mats Olsson (V), deltar digitalt
Pontus Ekberg Kjellström (V), deltar digitalt
Saima Jönsson Fahoum (V), deltar digitalt
Jesper Sahlén (V), deltar digitalt
Karin Svensson Smith (MP), deltar digitalt
Yanira Difonis (MP), deltar digitalt
Ulf Nymark (MP), deltar digitalt
Ewa Björnberg (MP), deltar digitalt
Lars Wirtén (MP), deltar digitalt
Dragan Brankovic (SD), §§ 379–402, närvarande kl. 17.30–23.00; deltar digitalt
Urban Nilsson (SD), deltar digitalt
Åsa Wittenfelt (SD), deltar digitalt
Victoria Tiblom (SD), anmäler jäv § 379; deltar digitalt
Magnus Liljeroth (SD), deltar digitalt
Bengt Malmberg (SD), deltar digitalt
Maja Grubelic (FI), deltar digitalt
Dmitri Ivanov (FI), deltar digitalt
Börje Hed (FNL), deltar digitalt
Jan Annerstedt (FNL), deltar digitalt
Ann Tångmark (FNL), deltar digitalt
Marianne Rehnstedt (FNL), deltar digitalt
Lars Lindholm (FNL), deltar digitalt
Istvan Ulvros (FNL), deltar digitalt

Tjänstgörande ersättare

Axel Nordberg (L), ersätter Camilla Neptune (L) §§ 370–379; ersätter Ursula Savonius (L) §§ 382 (del av)–402; deltar digitalt
Josefine Temrell (L), närvarar kl. 17.00–22.00; ersätter Ursula Savonius (L) §§ 370–382 (del av); deltar digitalt
Pär-Ola Nilsson (S), ersätter Stig Svensson (S), §§ 370–379; deltar digitalt
Ann-Margreth Olsson (S), ersätter Anna-Lena Hogerud (S); deltar digitalt
Elsa Christersson (MP), ersätter Axel Hallberg (MP); deltar digitalt
Bengt Svensson (SD), ersätter Dragan Brankovic (SD) §§ 370–378; ersätter Victoria Tiblom (SD) § 379; deltar digitalt

Övriga närvarande

Ersättare

Christoffer Stenström (M), deltar digitalt

Lars Leonardsson (M), deltar digitalt
Daniel Nilsson (M), deltar digitalt
Petra Douhane (M), deltar digitalt
Inga-Lisa Sjödin (M), deltar digitalt
Pia Askman (C), deltar digitalt
Camilla Ländin (C), deltar digitalt
Daniel Kronmann (L), närvarar kl. 18.15–23.00, §§ 379–402; deltar digitalt
Adrian Kasperczyk (L), deltar digitalt
Ljiljana Lipovac (KD), deltar digitalt
Margita Malmros (S), deltar digitalt
Ann-Louise Levau (S), deltar digitalt
Mats Nilsson (S), deltar digitalt
Nita Lorimer (V), deltar digitalt
Lars A Ohlsson (V), deltar digitalt
Anne Dederichs (V), deltar digitalt
Peter Bergwall (MP), närvarar kl. 18.15–23.00, §§ 379–402
Jean Niyongabo (MP), deltar digitalt
Marcus Svensson (SD), deltar digitalt
Gunilla Hedlund Mikulasek (SD), deltar digitalt
Annika Nilsson (FI), deltar digitalt
Sengül Köse Lindqvist (FI), deltar digitalt
Rolf Nilsson (FNL), deltar digitalt
Björn Palmqvist (FNL), deltar digitalt

Justerare	Lars V Andersson (C) Lennart Prytz (S)
Paragrafer	§ 367–402
Tid och plats för justering	Måndagen den 20 december 2021, kl. 13.30
Underskrifter	

Justerare			Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum 2021-12-15

Diarienummer KS 2020/0979

Sekreterare

Philip Lee

Ordförande

Mats Helmfrid (M)

Justerare

Lars V Andersson (C) Lennart Prytz (S)

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum	2021-12-15
Paragrafer	§ 367–402
Datum då anslaget sätts upp	2021-12-20
Datum då anslaget tas ned	2021-01-11
Förvaringsplats för protokollet	Kommunkontoret, Bruksgatan 22, Lund

Underskrift

Philip Lee

Justerare			Utdragsbestyrkande